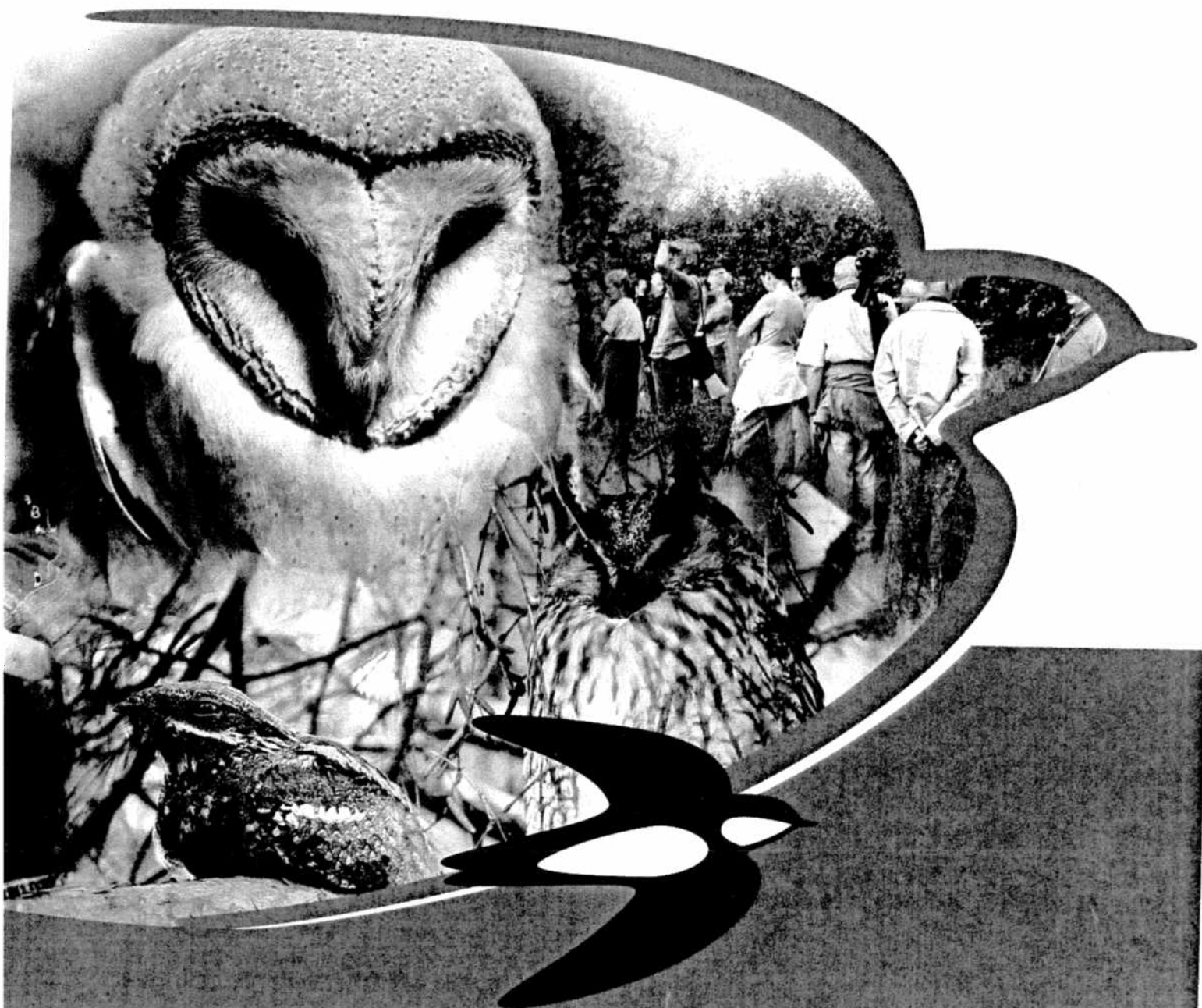

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Johan van Roosmalen en Jacques Raats.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 4 - 2007

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Adrie Nijssen,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.
- Typewerk + correctie:** Mia van der Cruijssen
Lavasveld 68, Veghel
Tel.: 0413-343146
E-mail: miavandercruijssen@home.nl
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Drukwerk** : Theo en Dorien Versteegden (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Lies Schoenmakers.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 235 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	04
Herfstexcursie Schiermonnikoog 2007 inleiding	Peter Noy	06
Schiermonnikoog, zaterdag 13 oktober	Marlies Noy	07
Schiermonnikoog, zondag 14 oktober	Toy Janssen	08
Schiermonnikoog, maandag 15 oktober	John Hermans	09
Schiermonnikoog, dinsdag 16 oktober	Noud en Ria van de Rakt	11
Schiermonnikoog, woensdag 17 oktober (deel 1)	Annie van Summeren	11
Schiermonnikoog, woensdag 17 oktober (deel 2)	Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman	12
Vogelwaarnemingen excursie Schiermonnikoog 2007	Jan Verhoeven	13
Op zoek naar Boomvalken	William van der Velden	15
Jaarverslag 2007 - Werkgroep Nestkasten	Leo Ballering	16
JeugdVogelwacht	Stijn van Gils	22
Dagexcursie naar Bocholt	Conny Koenen/Annie Vervest	24
Impressie Uilenwandeling ('De Nacht van de Nacht')	Liesbeth Verkaar	25
Vogeltrek-Teldag Maashorst 2007	Peter van de Braak	26
Mijn ervaringen van de Vogelteldag van 21 oktober jl.	Conny Koenen	27
In gesprek met... 'Henk Arnoldussen'	Liesbeth Verkaar	28
Excursie Ooypolder (28 oktober 2007)	Petra Hermens en Franka van Boxtel	30
Vogels van het Lac Du Der-Chantecoq	Peter Vlamings	31
Turkije, Schreeuwarenden???	John Hermans	32
De Harde Notekraker	R. Regulus	34
Herstel en onderhoud oeverzwaluwwallen 2007 - 2008	Marc Poulussen	35
Populair wetenschappelijk... 'Vliegen een succesformule'	Joop Bergsma	36
Dialezing eigen werk (6 december 2007)	Liesbeth Verkaar	38
Vrijwilligers gezocht!!!	Alterra	38
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	39
Wetenswaardigheden	John Hermans	40
Texel, liefde voor het leven	Adrie Nijssen	43
Het voeren van vogels het hele jaar door	Jacques Raats	44
Interne(s)t	Jolanda Rutten	46
Vogel onder de loep... 'de Kramsvogel'	Pedro van den Acker	47
Dagexcursie naar Zeeland (18 november 2007)	Peter van de Braak	48
Overzicht trektellen seizoen 2007	Toy Janssen	48
VLU, Nationale Natuurwerkdag	Jan-Willem Hermans	51
Maashorstoverleg	Jan-Willem Hermans	51
Windmolens	Joop Bergsma	52
Vogelwacht - Winkel	Jacques Raats	54
Advertenties	Redactie	55

Mededelingen van de Redactie

De jaargetijden komen en gaan, de regenbuien ook. Nu staan we alweer aan het begin van de winter. Dat betekent voor mij altijd hernieuwde interesse in de vogelwereld. In de herfst zie ik meestal heel weinig van de vogels. Ze zijn dan in de rui en laten zich niet zo zien in onze tuin. Deze herfst heb ik sowieso weinig vogels in onze tuin kunnen bewonderen want we zijn aan het verbouwen en daardoor is het stuk tuin, waar we vanuit de huiskamer op uitkijken, behoorlijk geruïneerd, helaas! Maar goed, dat bied ook weer mogelijkheden om straks in de lente weer helemaal opnieuw te kunnen beginnen.

Door die verbouwing zijn we zelfs een aantal weken uit ons huis gegaan en wonen we in Uden, vlakbij de Bedafse Bergen. Vanochtend hebben we een heerlijke wandeling gemaakt over die bergen en dat was weer echt genieten van de vogels. Binnen tien minuten zagen we een heleboel Goudhaantjes van heel dichtbij. Ze waren duidelijk helemaal niet onder de indruk van ons. En ook zagen we een groep Staartmezen, drie Boomkruipers en Kuifmezen! En dat terwijl we onze verrekijkers vergeten waren. Toch duidelijk een teken dat de vogels zich weer wat meer laten zien. En dat is dan meteen ook weer het mooie van de winter!

Gelukkig zijn er een heleboel vogelaars in onze vereniging die juist tijdens de herfst heel veel vogels zien. En daarmee doel ik op de trekvogels. Dit Bruujssel staat er weer helemaal bol van. Zo heeft Toy een prachtig verhaal geschreven over zijn eigen achtergrond om zoveel uren bij 'ons benkske' door te brengen. Jan-Willem schrijft over onze jaarlijks terugkerende eigen vogelteldag. John heeft in Turkije gigantische aantallen roofvogels gezien waarbij één soort zelfs 35.000 keer voorbij kwam vliegen! En Peter Vlamings schrijft een boeiend verhaal over zijn ervaringen in de buurt van Lac du Der. Er blijkt dus toch een boel te beleven te zijn op vogelgebied. Naast al dit trektellen zijn er nog een heleboel andere boeiende verhalen te lezen in ons Bruujssel. Voor elk wat wils, zoals een verhaaltje over de Windmolens, de Boomvalk, de Nacht van de Nacht, diverse excursies en ook nog twee jaarverslagen van onze werkgroepen. Er is ontzettend veel kopij binnengekomen, waar wij als Redactie erg blij mee zijn. Het geeft tevens aan dat we een actieve vereniging zijn. Neem de tijd voor dit Bruujssel en geniet ervan!

Enne, tussen al dat vogels kijken en lezen door: Prettige Feestdagen en een bijzonder vogelrijk 2008! Tot ziens op de nieuwjaarsreceptie van het IVN en de Vogelwacht op zondag 6 januari a.s. in de Groenhoeve. Gezamenlijk toasten we dan op het nieuwe jaar!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Vogel illustraties gevraagd!!

Wij proberen zoveel mogelijk verhalen van leuke vogeltekeningen of -illustraties te voorzien. De voorraad aan tekeningen begint te slinken. Daarom doen wij hierbij een dringende oproep aan iedereen. Wanneer je zwart-wit illustraties van vogels hebt of weet, stuur ze dan aan ons door. Wij kunnen alle bestanden gebruiken, zowel digitaal als in de vorm van een kopie. Wij scannen het plaatje vervolgens in zodat het bruikbaar is voor het Bruujssel. Uiteraard mag je ook zelf vogeltekeningen maken, voor de creatievelingen onder ons. Zorg dan wel voor een goed contrast (zwart/wit), zodat het goed kopieerbaar is. Alvast bedankt voor de inzendingen!

Van de Bestuurstafel...

Het einde van het jaar is altijd een tijd om even de balans op te maken. Even terugkijken om daarna weer vooruit te zien, bijvoorbeeld naar ons komende jubileum. Er worden al flink wat plannen gesmeed, ons 25-jarig bestaan zal niet onopgemerkt voorbij gaan. Het jubileumboek krijgt een belangrijke plaats bij het vieren van ons jubileum...

- **Jubileum (boek)**

Het eerste hoofdstuk van ons jubileumboek is gepresenteerd, het ziet er prachtig uit! We hebben € 2500,- subsidie ontvangen van Vogelbescherming en bij de VSB-Bank loopt nog een aanvraag. We willen natuurlijk graag zo veel mogelijk boeken verkopen en mensen attent maken op de prachtige natuur rondom Uden. Een dergelijk vogelwandelboek is tot nog toe nog nooit uitgegeven over Uden en omgeving, dus hierin hebben we een primeur! Houd de weekenden van 9-10 en 15-16-17 februari 2008 maar vast vrij, want er staat dan van alles op het programma, waaronder de feestelijke presentatie van ons boek. Op vrijdagavond 15 februari 2008 staat een ledenavond gepland.

- **Voorinschrijving jubileumboek**

Het boek met prachtige foto's en etsen van eigen leden, beschrijft dertien wandelingen in Uden en omgeving. Via onze site kun je alvast een voorproefje krijgen. Het adres hiervoor is: www.vogelwachtuden.nl/boek. Het boek gaat straks in onze winkel en in de boekhandel € 19,95 kosten, maar als je van te voren inschrijft, kost het als lid van de Vogelwacht € 15,-. De voorinschrijving is pas geldig op het moment dat het geld hiervoor binnen is. Je mag als lid maximaal drie boeken voor € 15,- bestellen, dus kun je familie of vrienden ook nog blij maken met zo'n prachtig boek. Je kunt het boek, of boeken, bestellen door € 15,- (of bij meer boeken een veelvoud hiervan) over te maken op de rekening van de ABN-AMRO Bank Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254 onder vermelding van je naam en het aantal boeken. Je kunt de bestelde boeken afhalen tijdens de opening van de tentoonstelling op zaterdag 9 februari 2008.

- **Groenste gemeente**

Niet alleen wij, maar ook de gemeente weet hoe mooi de natuur rondom Uden is. De gemeente Uden is op 17 oktober uitgeroepen als 'groenste gemeente van Nederland'. Verschillende van onze leden hebben er aan meegewerkt om dit resultaat te behalen. Joop Bergsma heeft aan de wieg ervan gestaan, Huub van Boxmeer en Marc Poulussen voeren de groene plannen uit en Willem Peters zorgt voor het instandhouden van kleinschalige landschappen rondom Uden met het VLU. Voor allen een felicitatie waard! Toch haalt Jan-Willem aan, dat een gemeente die zo slordig met zijn natuurgebieden omgaat als Uden, deze benoeming eigenlijk niet verdient. Hij doelt natuurlijk op de bouw van het ziekenhuis op Uden-Noord met de vele bijgebouwen, waardoor de Maashorst behoorlijk aangetast zal gaan worden. Er zijn vijftientig bezwaarschriften 'van tafel geveegd'. Van de Voortweg tot aan de golfbaan wordt het volgebouwd. Weer een mooi stukje oud Uden verdwenen!

- **Strooifolders**

Er zijn ideeën voor strooifolders om in de Vogelwachtwinkel of in het Natuurcentrum Slabroek te leggen. Wanneer iemand aan onze kraam komt met een vraag over een bepaald onderwerp, kunnen we een folder uitreiken. Een A4 in drieën gedeeld met elk een onderwerp uitgediept en met foto. Enkele ideeën voor onderwerpen zijn: Uilen, zwaluwen, nestkasten of voeren in de winter. Mignon van de Wittenboer wil de vormgeving hiervoor wel gaan doen. Het bestuur vraagt ideeën en schrijvers voor deze strooifolders.

- **De Groenhoeve**

Voor het lekkende dak van de Groenhoeve is op verschillende plekken subsidie aangevraagd. Een pannendak laten aanleggen kost € 32.000,-. We kunnen ook veel zelf doen, dat kost aanzienlijk minder. Er worden op dit moment gesprekken gevoerd met enkele aannemers. Er is ook een windmolen geplaatst, Joop Bergsma heeft hiervoor de subsidie kunnen regelen. In februari a.s. wordt deze officieel in gebruik genomen. Dit initiatief sluit mooi aan bij de projecten 'zonnestroom en regenwater'. Joop stopt als bestuurslid van de Groenhoeve.

- **Gierzwaluwen**

SVU-wonen heeft de daad bij het woord gevoegd en heeft al op twee locaties in Uden opdracht gegeven om gierzwaluwstenen in te metselen in nieuwbouw. Het gaat om nieuwbouw in de Sint Annastraat en in de Aldetienstraat. Hier zijn wij als club uiteraard erg blij mee. En nu maar hopen dat april volgend jaar, als de gierzwaluwen terugkomen uit Afrika, ze de neststenen weten te vinden.

Gierzwaluw

- **Vogelcursus**

We willen komend voorjaar weer een vogelcursus gaan geven die start op dinsdag 19 februari, laatste les op dinsdag 8 april. Er worden acht lessen gegeven, met uiteenlopende onderwerpen. Jacques Raats heeft ons cursusboek een complete metamorfose gegeven; veel meer foto's en verklarende tekeningen. De prijs van de cursus gaat hierdoor wel iets omhoog: leden betalen € 40,- en niet leden € 45,- inclusief het nieuwe cursusboek. De uitnodiging voor de cursus volgt later.

- **Nieuwe leden**

Er hebben zich weer enkele nieuwe leden aangemeld. Het zijn; René van Hoof uit Gemert (hij werkt bij Natuurcentrum 'de Specht' in Handel), Ria de Vent uit Schaijk en Marc Gottenbos uit Best (hij heeft een mooie website; www.birdimage.nl) en Steef van Lith uit Nistelrode. Een oude bekende, Jos Welte uit Erp, heeft zijn lidmaatschap ook weer opgepakt. Uit Uden zijn Wim Braspenning en Nel Heemskerk lid geworden. We hebben nu totaal 255 leden. Alle nieuwe leden van harte welkom bij de club en veel vogelplezier!

Namens het Bestuur wil ik al onze (ruim 250!) leden heel fijne feestdagen wensen en een goed, gezond en vogelrijk 2008! Graag tot ziens op onze nieuwjaarsreceptie van zondag 6 januari 2008.

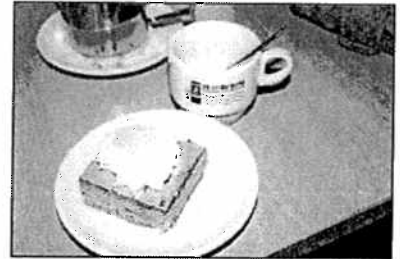
Liesbeth Verkaar

Zaterdag 13 oktober door Marlies Noy

Helaas was ik vergeten om van deze dag aantekeningen te maken dus moet ik het echt hebben van impressies, vage herinneringen en duidelijke herinneringen. Ik ga het proberen. Natuurlijk was het weer bijzonder vroeg opstaan op deze grijze oktoberdag. Om zes uur waren we met een grote groep vogelaars present bij de Groenhoeve. Vierenveertig gapende en kleumende mensen stonden te wachten totdat Peter Noy iedereen had geteld en de routebeschrijvingen waren uitgedeeld. Met een record van twaalf auto's vertrokken we achter elkaar aan richting Schiermonnikoog. Om half tien zaten we al op de boot naar het eiland. Het werd tijd voor mijn ochtenddutje en ik waagde mij niet op het dek waar het mistig en koud oogde.

De eerste aanblik van het eiland voldeed aan mijn verwachtingen, we waren namelijk met talloze foto's op de beamer al voorbereid op 27 september tijdens een infoavond in de Groenhoeve. Iedereen kreeg een damesfiets van de familie Soepboer en we sjeesden naar de groepsaccommodatie 'de Oorsprong'. Ik zag een hele grote boerderij met een enorm overhangend dak en wat grote bijgebouwen, voor de honderdtwintig koeien. De boerin heette ons van harte welkom en we kwamen in een immense hal welke de groepsruimte bleek te zijn. De tien single vrouwen sliepen bij elkaar als sardientjes in een blik. Maar dat mocht de pret niet drukken want ik sliep daar toch wel door het gezonde buitenleven. Nadat we de plaatselijke lekkernij, iets wat roze en erg zoet was, verorberd hadden en na een heerlijke bak koffie betrokken de verschillende groepjes op de fiets om het eiland te verkennen. Wat heerlijk dat hier alleen plaatselijke bevolking van een auto gebruik mag maken. Het eiland heeft ook maar veertienhonderd inwoners en één klein dorpje. De rest is allemaal natuur. En wat een veelzijdige natuur: We fietsten door de duinen, de polders, het bos, heidegebied en we wandelden ook nog even over het strand. En dat allemaal in en paar uur tijd! In tegenstelling tot Texel kun je hier alles met gemak op de fiets doen. En dat is ook wel eens lekker.

Op deze eerste dag werden er vierennegentig soorten vogels gesignaleerd. Ik heb er iets minder gezien. Natuurlijk heb ik vele soorten eenden gezien, strandlopertjes, fazanten, een buizerd en een havik, meeuwen, duiven, leeuweriken en lijsters. Ik vond het een prachtig gezicht om in de verte een stuk of vijf aalscholvers in boompjes te zien zitten terwijl ze hun enorme brede vleugels aan het drogen waren en daar namen ze uitgebreid de tijd voor. Ze hadden ook geen föhn als hulpmiddel.

Op een lange polderweg kwamen we veel schapen tegen die lekker aan het grazen waren. Tot mijn verbazing hadden ze of een rood geverfde of een blauw geverfde kont. Gelukkig wilde Willie Bergmans mij uitleggen hoe die schapen aan die gekleurde derrière kwamen. Weer iets wijzer geworden. "Maar Willie", riep ik al fietsend, "kijk, daar loopt een schaap met een blauw, groen én rood geverfde kont....."?!

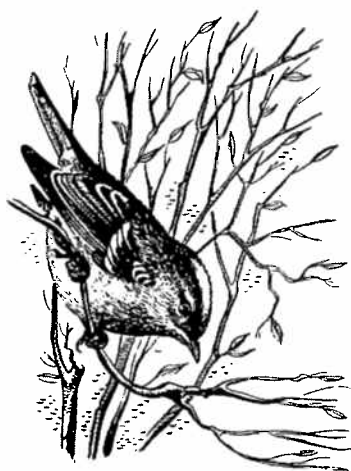
Tegen half zes kwamen we als bij toeval veel vogelaars tegen bij de haven. Een mooi gezicht, al die telescopen, verrekijkers en turende mensen. Bij de Oorsprong werden de eerste biertjes gedronken en de eerste fles wijn opengetrokken. Er zouden er nog vele volgen. Om half zeven zaten we met vierenviertig mensen aan de kipkerrie met rijst.

De corveeploeg had zonder morren de tafels gedekt en waren met z'n tien ijverig bezig om ervoor te zorgen dat we niets tekort kwamen. Na het eten noemde Jan Verhoeven met zijn duidelijke en vèrdragende stem, de vierennegentig vogelsoorten op, die de meesten deze dag hadden 'gescoord'. 's Avonds zaten we, verspreid over twee gezellige ruimtes, voetbal te kijken, te lezen of te kletsen. Ik keek een tijdje naar de koeien die in de stal volautomatisch werden gemolken door een robot en geautomatiseerd en gedoseerd hun voedsel kregen. Wonderlijk dat ze dit alles lijdzaam ondergingen. Er kwam geen boer meer aan te pas. Om elf uur zocht ik moe maar voldaan het bed op en viel snel in slaap.

Marlies Noy

Zondag 14 oktober door Toy Janssen

Vroeg in de ochtend werd ik wakker, het was nog donker. Ik sliep dicht bij een raam en kon daardoor even snel naar buiten kijken. De lucht was helder en er stond weinig wind. De weervoorspellingen lijken uit te komen. Dus meteen opstaan en naar buiten zodat we voor het ontbijt nog een wandeling kunnen maken. Na een half uur was ik buiten en het begon al aardig licht te worden. In de tuin rondom de kampeerboerderij waren volop vogels aanwezig. Een leuke groep goudhanen was van zeer korte afstand te bekijken. Overal vlogen kramsvogels en koperwieken en in de verte kwamen brandganzen, rotganzen en grauwe ganzen op de gr svelden afgevlogen. Een leuke start van de dag.

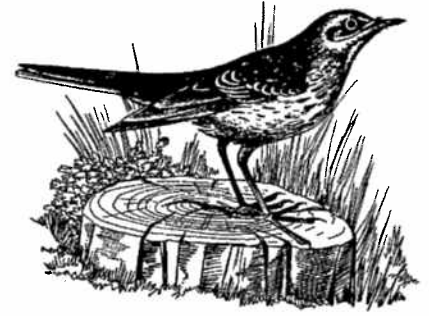

Goudhaantje

Om acht uur stond het ontbijt klaar en we waren net op tijd terug. Voor mij betekent ontbijt twee sneetjes brood en een kop koffie. Hier kan ik het eigenlijk de hele dag mee doen. Ik was dan ook weer snel buiten en stond klaar om de dag echt te beginnen. We zouden vandaag aan de westelijke kant van het eiland beginnen. We fietsten in de richting van de jachthaven en onderweg werden de ene na de andere soort op de lijst bijgeschreven. Het geluid van kolganzen werd gehoord en boven ons hoofd was een lijntje van twaalf vogels te zien. De enige kollen die we overigens te zien zouden krijgen. Vlak voor de jachthaven kwam een Beflijster over de dijk gevlogen. Door de korte afstand kon je duidelijk zien dat dit een mannetje was. Overal in de lucht kon je oeverpiepers horen. Het leken er wel meer te zijn dan graspiepers, heel bijzonder. Aan het einde van de weg lag de Westerplas. Hier werden de fietsen neergezet. De bedoeling was om te voet rondom de plas te lopen. We kozen voor de westelijke route over de dijk.

Hier kwam een vrouwtje Beflijster overgevlogen. Vanaf hier heb je een mooi overzicht over de plas. Al snel werden nieuwe soorten als Slobeend, Kuifeend, Pijlstaart, Wintertaling, Krakeend, Dodaars en Fuut genoteerd. Vanuit het riet werden regelmatig baardmannetjes en waterrallen gehoord. Twee torenvalken hingen boven de dijk en af en toe werd hier ook een Havik gezien. Willy van Lanen zag een Roerdomp vliegen, de vogel viel in en kon met de telescoop mooi bekeken worden. Later kwam er nog een tweede exemplaar bij. Een stukje verder zagen we de enige twee holenduiven van de trip. Aan het einde van de dijk besloten we om naar het Westerstrand te lopen. Dit was niet ver meer en misschien konden we wat zeesoorten zien. Na vijftien minuten stonden we boven op de dijk. Al snel werden Roodkeelduiker, Zwarte Zee-eend en Eider genoteerd. Voor ons lag een mooi breed ruig stuk strand. Dit zag er veelbelovend uit en we besloten over dit strand verder te lopen. Al vrij snel werd het geluid van een IJsgors gehoord.

Het bleken vier vogels te zijn. De vogels waren erg nerveus en moeilijk te zien door de vegetatie. Maar geduld werd beloond en de vogels konden leuk op de foto worden gezet. Iets verderop kwam een grotere vogel uit de begroeiing opgevlogen. De vogel riep en al snel was duidelijk dat dit een Grote Pieper was. De Grote Pieper liet zich helaas niet fotograferen, wel was de vogel enkele malen goed te zien in de vlucht. Al verder lopend langs het strand werden nog andere soorten bijgeschreven, Groenpootruiter, Kleine Strandloper, Rosse Grutto, Bonte Strandloper, Drieteenstrandloper en Kanoet. Na een kilometer of twee, drie, liepen we de duinen in richting de Westerplas. Hier konden we terug bij de fietsen komen. Bij de Westerplas vloog een juveniele Lepelaar over ons heen. Verder hebben we geen Lepelaren meer gezien. Tijdens de wandeling op het strand kreeg ik telefoon van een collega vogelaar, waarmee we nummers uitgewisseld hadden, met de melding dat er een Dwerggans aanwezig was op het eiland. De vogel zat notabene vlak bij de kampeerboerderij. Gezien de tijd kozen we ervoor om de jachthaven aan te doen en daarna de Dwerggans. Eenmaal bij de jachthaven werden de aanwezige strandleeuweriken snel gevonden. Ze waren eenvoudig te benaderen en er werden leuke foto's gemaakt. De fraters die hier gisteren zaten werden niet meer gezien. Wel werd de Sneeuwgorst teruggevonden. Een mooie volwassen Slechtvalk kwam voorbij gevlogen en deed alle vogels opvliegen. Een Tapuit kwam aangevlogen en ook deze vogel was niet schuw en liet zich van dichtbij bekijken. Het werd snel later en we besloten om naar de Dwerggans te fietsen. In de verte zagen we een aantal vogelaars, met telescopen in de aanslag, naar een groep ganzen kijken. Dit kon niet moeilijk zijn, de Dwerggans werd hier dan ook snel gezien. Dit exemplaar zat tussen honderden Brandganzen. En inderdaad het was recht tegenover de kampeerboerderij. We moesten nu opschieten om niet te laat te zijn voor het avondeten. Mooi op tijd kwamen we aan bij onze stek. Er was nog tijd voor een biertje alvorens aan te schuiven. Het was een mooie dag geworden en onze groep had vandaag maar liefst 103 soorten gezien!

Grote Pieper

Toy Janssen

Maandag 15 oktober door John Hermans

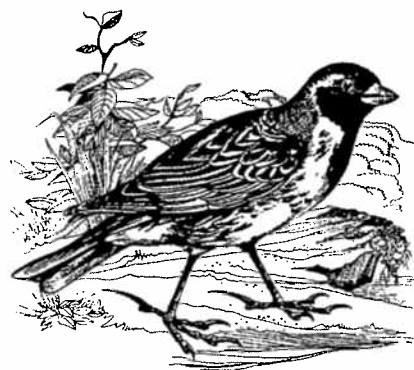
Deze dag zijn we met een grote groep naar het Noordzeestrand vertrokken bij het paviljoen de Marlijn. Met ongeveer vijf telescopen en een heleboel verrekijkers hebben we hier ongeveer een uur over zee staan te turen. Al meteen in het begin zag Jan Verhoeven een Zeekoet die ik mooi met de telescoop kon volgen. De eerste die we tijdens deze trip gezien hebben. We zagen veel lange slierten eidereenden waarbij de witte mannetjes tussen de bruine vrouwtjes heel goed opvallen. Ver op zee af en toe groepjes zwarte zee-eenden. Ze waren nauwelijks te herkennen maar als je donkere (mannetjes) en iets lichtere (vrouwtjes) exemplaren ziet vliegen en dan weet je al dat het zwarte zee-eenden zijn. Beter te zien waren de jan van genten die geregeld langs kwamen alsook de roodkeelduikers waarbij ik zelfs bij een exemplaar nog de rode keel kon zien. Opmerkelijk was ook nu weer een waarneming van een Visdief terwijl je toch zou verwachten dat de grote sterns als laatste wegtrekken maar die hebben we in al die dagen niet gezien. Tijdens het kijken over de zee moet je af en toe ook in de branding kijken want geregeld kwamen hier de Drieteenstrandloper voorbij gelopen, telkens heen en weer gaand met de branding. Nu in de herfst hebben ze het karakteristieke witte verenkleed wat de meeste andere kleine steltlopers niet hebben (die zijn donkerder). In het zomerkleed zijn ze moeilijker te herkennen van de andere steltlopers. We kregen te horen dat een andere groep een Klapster had gezien en via de niet te fietsen Reddingsweg fietsten (en harkten) wij richting de bunker.

Klaapekster

De Klaapekster werd die dag nog meerdere malen gezien maar niet door onze groep. Iets voorbij de bunker hoorde Jan Verhoeven een Bladkoning en een Kruisbek. We hebben er nog lang bij stilgestaan maar meer dan enkele goudhaantjes en een Roodborst heb ik er niet gezien. Ik fietste een eind vooruit met Peter Vlamings toen ik een telefoontje kreeg dat Toy een Velduil had gezien. De vogel zat tussen paal acht en negen langs het strand. Ik weet dat je daar niet zo gemakkelijk kunt komen dus ik besloot samen met Peter om er niet heen te gaan maar mijn geluk elders te vinden. Een aantal van de groep zijn wel richting Velduil gegaan en hebben naderhand de Velduil gezien.

Ik ben eerst een frietje wezen eten want dat hoort er op de Wadden nu eenmaal bij. Daarna naar het Groene Strand waar de dagen daarvoor enkele ijsgorzen waren waargenomen. Op het Groene Strand aangekomen waren Rien de Mol, Jan van Bergen en Tiny van den Elsen al op zoek naar de IJsgors maar eerst zagen we de laatste Kluut. Toen wij ongeveer bij de groep van Tiny waren zagen ze de groep ijsgorzen; zeven stuks. We konden ze tot op een meter of acht benaderen en bezichtigen met de telescoop, dus elk veertje heb ik er zo ongeveer van gezien. Een prachtige waarneming die we weer bij kunnen schrijven in de hoogtepunten van het vogelen. Rien, Peter en ik zijn naderhand op het Groene Strand achtergebleven waar we nog fraaier dan voorheen twee ijsgorzen van heel nabij konden aanschouwen. Ook een groep kleine strandlopers vloog voor ons op met daarbij een Bonte Strandloper zodat je aan het grootteverschil meteen weet dat het kleine strandlopers zijn. Na kort beraad besloten we heel Schiermonnikoog over te steken, slechts vijf kilometer, om naar de Kobbeduinen te gaan. Dit is het kweldergebied van Schiermonnikoog. We kwamen hier Carel, Sandra en Annelies tegen. Carel had kort tevoren de Zeearend gezien maar wij kwamen te laat. Wel zagen we met zijn allen een Blauwe en een Bruine Kiekendief en op afstand vloog een Kleine Zilverreiger langs. De Kleine Zilverreiger komt tegenwoordig steeds vaker voor in de kweldergebieden van onze Nederlandse waddeneilanden terwijl de Grote Zilverreiger meer te vinden is in de Oostvaardersplassen.

IJsgors

Dat wil overigens niet zeggen dat je geen Grote Zilverreigers tegenkomt want op de Westerplas zat een Grote Zilverreiger. Je kunt het ook op een andere manier zeggen; de Kleine Zilverreiger is meer zout gerelateerd terwijl de Grote Zilverreiger het zoete water prefereert. Annelies, Sandra en Carel vertrokken weer maar kwamen nog wel even het 'evenbeeld' van Carel tegen waarbij iedereen moest lachen, zelfs de 'broer' van Carel, maar hij corrigeerde ons want hij zei: "dat is mijn zoon".

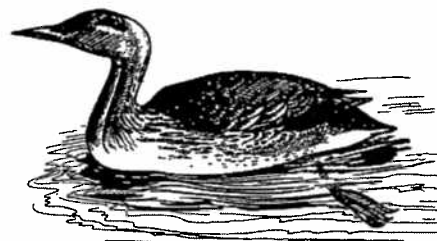
Tegen de avond zijn we nog even naar de haven gefietst. De haven is via een pier te bereiken en ligt een heel eind in de wadden. Hier zagen we mooi aantallen rosse grutto's voorbij vliegen die we de dagen daarvoor nog nauwelijks hadden gezien. Kennelijk kwamen ze vanuit Siberië of hadden ze overdag gezeten op de HVP's (hoogwatervluchtplaatsen) en vlogen ze nu bij eb naar hun voedselgebieden. De Oeverpieper en de Toppereend die we al meteen de eerste dag bij de haven hadden gezien waren nog steeds aanwezig en konden nu mooi met de telescoop worden aanschouwd. De donkere poten en de eenletterige roep onderscheiden de Oeverpieper van de Graspieper. Ook het biotoop kan uitsluitsel geven als je twijfelt. De Graspieper vind je dikwijls op de graslanden terwijl de Oeverpieper langs de basaltblokken, de oever dus, heen en weer vliegt. De namen zijn dus nog niet zo gek gekozen.

Opeens zagen we alle ganzen op Schiermonnikoog opvliegen, ik schat al gauw meer dan vijfduizend exemplaren. Later hoorden we dat de Zeearend over kwam vliegen en dan wil je als gans vlug weg zijn want een Zeearend heeft bij voorkeur gans op het menu staan. Ik heb al gezegd dat de Grote Zilverreiger bij de Westerplas moest zitten. We hadden hem nog niet gezien maar toen we er als laatste attractie van deze dag langs fietsten zagen we zelfs twee exemplaren zitten. Naast het feit dat de Grote Zilverreiger een stuk groter is dan de Kleine Zilverreiger kun je de soort ook gemakkelijk aan de snavel herkennen. Een Grote Zilverreiger heeft een gele snavel en de Kleine Zilverreiger heeft een zwartgrijze snavel. Na het eten had Peter nog een toetje voor ons in de vorm van een beamerpresentatie door Otto Overdijk over de Lepelaar. Hij vertelde ons allerlei aardige wetenswaardigheden waarbij vooral het verhaal dat een Lepelaar van Nederland naar Frankrijk was gevlogen met een gemiddelde snelheid van 160 km per uur veel ongeloof opleverde. Ik durf het niet te zeggen maar als zo'n vogel gebruik maakt van de straalstroom zou het moeten kunnen.

John Hermans

Dinsdag 16 oktober door Noud en Ria van de Rakt

's Morgens om zeven uur zijn er vogelwachters die lekker onder de douche gaan om wakker te worden. Sommigen zijn 's avonds al opgefrist en kunnen dus lekker uitslapen. Om acht uur gaan we ontbijten. De corveeploeg is al enige tijd eerder aan het ploeteren. Wij gaan naar de zee. De mannen stallen hun telescopen uit en dan maar turen of er iets langs komt. De drieteentjes lopen driftig op en neer en pikken allerlei diertjes om op te eten. Ze zien plotseling een Roodkeelduiker. Meteen kijken ze rechts en zien een Velduil. Hij vliegt richting de duinen. Degene die te ongeduldig worden om op de Jan Van Gent te wachten maken een wandeling langs de zee en terug door de nieuwe duinvorming. Erg mooi waren de tekeningen in het zand versierd met schelpjes en plantjes. We zagen de zeehonden groot en klein, door de telescoop van Conny. We stonden langs de weg om brood te eten toen Willie Bergmans gezelschap kreeg van de kauwtjes. Ze sprongen op Jan z'n fiets en aten de krenten uit de krentenbol. Sommige vogelliefhebbers waren het vogelen een beetje beu en gingen een terrasje pikken terwijl de anderen verder fietsten en intens genoten van de Sneeuwgorz, totdat het begon te regen en er richting dorp gereden werd. Daar volgde een ontmoeting met de helft van de Vogelwacht in een gezellig café (Hotel van der Werf, Red.). Na een heerlijke dag genoten we thuis van een fijne maaltijd. 's Avonds nog een kleine wandeling gemaakt en ontzettend veel sterren gezien.

Roodkeelduiker

Noud en Ria van de Rakt

Woensdag 17 oktober (deel 1) door Annie van Summeren

Alweer de laatste dag van onze excursie op Schiermonnikoog. Het is zeven uur en de regen tikt tegen ons slaapkamerraam. Dat is geen goed teken. Hopelijk klaart het in de loop van de ochtend op. Langzaam ontwaakt iedereen op onze kamer en gaan we ontbijten. Daarna moet er gepoetst worden zodat alles er weer spik en span uit ziet als we 'de Oorsprong' verlaten.

Iedereen moet ervoor zorgen dat ze op tijd de koffers en de tassen hebben gepakt omdat die om half tien worden opgehaald en naar de boot gebracht. Het weer wordt intussen alsmaar slechter en de lucht trekt helemaal dicht en daarom wordt besloten om de boot van half elf te nemen in plaats van half drie. Iedereen is het daar wel mee eens. Om tien uur leveren we onze fietsen in bij de firma 'Soepboer' en gaan we richting de boot. Eerst wordt er nog een groepsfoto gemaakt en dan zit onze excursie er toch echt op. Eenmaal aan boort gaat de hele groep gezellig bij elkaar zitten en kunnen de mannen het maar niet eens worden of het nou de Grote of de Kleine Braamsluiper was die ze hebben gezien.

Braamsluiper

Peter vraagt of ik een verslag wil maken van deze laatste dag omdat het voor mij de eerste keer is dat ik aan een excursie heb deelgenomen. Ik heb altijd al veel belangstelling voor vogels gehad maar vooral voor vogels uit onze directe omgeving. Van watervogels weet ik nog niet zoveel en daarom is deze excursie wel leerzaam geweest maar het blijft nog steeds moeilijk om de verschillende soorten ganzen, eenden en meeuwen uit elkaar te houden. Ook vond ik het fijn om steeds met een andere groep mensen op stap te gaan, door de natuur te fietsen en te wandelen en in de duinen te picknicken. Je leert veel, vooral van de ervaren vogelaars. Erg knap hoe ze elke vogel aan hun geluid kunnen herkennen. Ik heb de reis als heel positief ervaren, heb leuke mensen leren kennen en voelde me goed in de groep opgenomen. Hopelijk ben ik de volgende keer weer van de partij. Op weg naar huis bleef de regen met bakken uit de lucht vallen. Gelukkig hadden we weinig last van files en na een autorit van ongeveer drie uur heeft Tiny mij weer veilig thuis gebracht, daarvoor nog mijn hartelijke dank. Ook Peter bedankt voor de perfecte organisatie.

Annie van Summeren

Woensdag 17 oktober (deel 2) door Sandra v.d. Burgt en Annelies Timmerman

Deze morgen geen haast om op te staan, het heeft zo'n beetje de hele nacht geregend en op het dakram horen we nog steeds de druppels vallen. De laatste dag alweer, jammer. Van Peter Noy hadden we de vorige avond al de 'werkinstructies' gekregen in verband met de schoonmaak van de accommodatie, die we zelf moeten doen. Nog een reden om ons niet echt te haasten! Dus eerst maar eens rustig ontbijten. Deze morgen heeft de corveeploeg gelukkig niet al teveel haast om al de spullen te verzamelen en af te wassen. Tijdens het ontbijt wordt er, via de diverse telefoons, de buienradar nauwlettend gevolgd. Niet dat het veel helpt, het ziet er naar uit dat het in het Noorden de hele morgen blijft regenen.

Na het ontbijt gaat iedereen aan de slag om z'n spullen bij elkaar te zoeken en begint de grote schoonmaak. Sommige ruimtes worden schoner opgeleverd dan ze waren op zaterdag. Ook moeten even alle lege flessen weggewerkt worden, in totaal zijn er 23 kratten Heineken bier (181,7 liter) en maar liefst 55 flessen (41,25 liter) Rode en Witte wijn soldaat gemaakt. En oh jé, er ontbrak een mes! Wat een heisa! De koelkast, gelukkig al leeg, van de muur, al het bestek nageteld, vogelaars in de stress, maar géén mes.

Je kunt je maar ergens druk over maken. Druk maken over het weer dat maar niet verbetert. Wachten op de boot van half drie zagen de meeste mensen eigenlijk niet zitten. Dus werd er democratisch besloten om de boot van half elf te nemen. Lekker vroeg thuis, met dit weer geen ramp, en geen files, ook mooi. Coördinator, steun en toeverlaat en vraagbaak van iedere waddenexcursie Peter Noy, staat voor niets: Hij regelt soepeltjes dat fietsverhuurder Soepboer eerder dan afgesproken de tassen komt ophalen. Allemaal zelf even de tas in het busje zetten om vervolgens tóch nog even nat te regenen op weg naar de boot. Iedereen kan bij de boot zelf zijn tas weer uit het busje halen waarbij er op de valreep nog een gewonde valt. Toy verdraaid flink zijn knie. Dat doet zeer! Ondersteund door twee anderen kan hij nog naar de terminal strompelen. Dan blijkt dat een vogeluitrusting multifunctioneel is. Zijn éénpoots-camera-statief blijkt namelijk ook prima te kunnen dienen als kruk. Zo kan het gebeuren dat er nu opeens twee Vogelwachtleden met een stok lopen! Maar dit alles weerhoudt Peter Noy er niet van om op de trap van de terminal de onvermijdelijke groepsfoto te maken. Een voorbijganger vervangt de afstandsbediening van de camera waardoor er dit keer in no-time zo'n tien foto's gemaakt worden. Gelukkig maar, want het regent nog steeds. Dan allemaal inschepen. Klein hoogtepuntje tijdens de natte overtocht is een Slechtvalk die op een van de boeien zit. Zo'n beetje de enige vogel die vandaag op de lijst komt. Eenmaal in Lauwersoog is het gauw bekeken. Zó staan er vierenveertig vogelaars, en zo zijn ze allemaal weer op weg naar het zuiden. Het einde van een wederom zeer geslaagde en goed georganiseerde excursie!

Sandra en Annelies

De groep Vogelwachters op excursie naar Schiermonnikoog

Vogelwaarnemingen excursie Schiermonnikoog door Jan Verhoeven

1. Aalscholver	45. Jan-van-Gent	89. Slechtvalk
2. Baardman	46. Kanoet	90. Slobeend
3. Beflijster	47. Kauw	91. Smelleken
4. Bergeend	48. Keep	92. Smient
5. Bladkoning	49. Kieviet	93. Sneeuwgorst
6. Blauwe Kiekendief	50. Klapetekster	94. Sperwer
7. Blauwe Reiger	51. Kleine Alk	95. Spreeuw
8. Bok	52. Kleine Barmstij	96. Staartmees
9. Bontbekplevier	53. Kleine Jager	97. Steenloper
10. Bonte Strandloper	54. Kleine Mantelmeeuw	98. Stormmeeuw
11. Boomkruiper	55. Kleine Strandloper	99. Strandleeuwerik
12. Brandgans	56. Kleine Zilverreiger	100. Strandplevier
13. Brilduiker	57. Kluut	101. Tafelend
14. Bruine Kiekendief	58. Kneu	102. Tapuit
15. Buizerd	59. Kokmeeuw	103. Tjiftjaf
16. Dodaars	60. Kolgans	104. Topper
17. Drieteenstrandloper	61. Koolmees	105. Torenvalk
18. Dwerggans	62. Koperwiek	106. Tureluur
19. Dwergmeeuw	63. Kraai	107. Turkse Tortel
20. Eider	64. Krakeend	108. Veldleeuwerik
21. Ekster	65. Kramsvogel	109. Velduil
22. Fazant	66. Kruisbek	110. Vink
23. Frater	67. Kuifeend	111. Visdiefje
24. Fuut	68. Lepelaar	112. Waterhoen
25. Goudhaantje	69. Meerkoet	113. Waterral
26. Goudplevier	70. Merel	114. Watersnip
27. Goudvink	71. Middelste Zaagbek	115. Wilde Eend
28. Graspieper	72. Nijlgans	116. Winterkoning
29. Grauwe Gans	73. Noordse Stern	117. Wintertaling
30. Groenling	74. Oeverpieper	118. Witgat
31. Groenpootruiter	75. Pijlstaart	119. Witte Kwikstaart
32. Grote Bonte Specht	76. Pimpelmees	120. Wulp
33. Grote Gele Kwikstaart	77. Putter	121. Zanglijster
34. Grote Lijster	78. Rietgors	122. Zeearend
35. Grote Mantelmeeuw	79. Ringmus	123. Zeekoet
36. Grote Pieper	80. Roerdomp	124. Zilvermeeuw
37. Grote Zilverreiger	81. Roodborst	125. Zilverplevier
38. Havik	82. Roodborsttapuit	126. Zomertortel
39. Heggenmus	83. Roodkeelduiker	127. Zwarte Mees
40. Holenduif	84. Rosse Grutto	128. Zwarte Ruiter
41. Houtduif	85. Rotgans	129. Zwarte Zee-eend
42. Huismus	86. Ruigpootbuizerd	130. Zwartkop
43. IJsgors	87. Sij	131. Kerkuil (nagekomen)
44. IJsvogel	88. Scholekster	

Op zoek naar boomvalken

Jaren geleden zagen we zo rond Koninginnedag meestal onze eerste Boomvalk. Nu we via onze roofvogelhobby een viertal potentiële boomvalkterritoria bijhouden zien we ze vaak al een weekje eerder. Dit jaar konden we op 24 april het Melvenpaartje (driehoek Erp, Veghel, Mariaheide) als eerste begroeten. Carel van der Sanden had ze daar een dag eerder al gezien. De laatste week van april werd er volop gebaltst en wat gevochten met onder andere de lokale zwarte kraaien. Dat zag er weer goed uit. De zwarte kraaiennesten hadden we afgelopen winter ingetekend en dat waren er maar drie in de favoriete populierenrij, dat belooft weinig zoeken. Bij de andere territoria wilde het nog niet echt vloten. Ondanks herhaaldelijk posten moesten we tot 20 mei wachten voor de Boomvalk van zweefvliegveld Nistelrode, 22 mei hoogspanningsmast Boekel achter de Goorse Bossen en 27 mei Achterst Ven/Leygraaf. Tevens liepen we tijdens een buizerdcontrole op Laverdonk (Heeswijk-Dinther) tegen een postend Boomvalkmannetje aan. Een prachtige locatie tussen het kanaal en de Aa met een flinke groenstrook met onder andere oude eiken. Dit gegeven hebben we doorgegeven aan de Heeswijkse roofvogelgroep.

Gelukkig uiteindelijk alle vier de locaties bezet en een nieuw territorium gevonden. Het zoeken naar de nesten kon beginnen. Van Melven was de nestkeuze wel duidelijk. Ook Nistelrode leek geen probleem; in de favoriete drie eiken zat geen bruikbaar nest, maar het mannetje en vrouwtje hielden zich op bij een laagzittend kraaiennest in een berk. Zo rond de 1^e juni leggen boomvalken hun eerste ei, maar op 3 juni was het berkennest nog leeg. Op 10 juni hebben we drie eieren gespiegeld en dus een gevonden nest op Melven. Ook op de hoogspanningsmast Boekel gaat alles voorspoedig en een prooioverdracht op 10 juni verradt dat het wel goed zit. Het berkennest Nistelrode is nog steeds leeg, wat is er mis? Het mannetje en het vrouwtje laten zich tijdens het posten en zoeken naar mogelijk alternatieve nestplekken regelmatig zien. Het zien van het vrouwtje belooft eigenlijk niet veel goeds, die zou nu op de eieren moeten zitten. We hebben uiteindelijk tot halfweg augustus deze locatie bezocht in de hoop de jongen alsnog te traceren, maar dat is helaas niet gelukt.

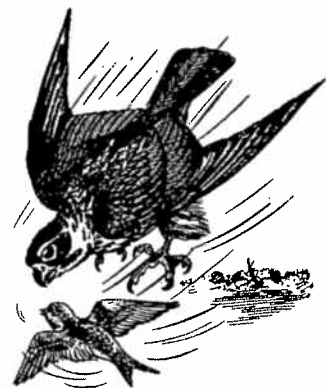
Waarschijnlijk is er tijdens of net voor de eifase iets niet goed gegaan. Ook de boomvalken van Achterst Ven/ Leygraaf hebben waarschijnlijk geen succesvol seizoen gehad. Teun en Thijs hebben met ons een oogje in het zeil gehouden. Er zijn wel regelmatig boomvalken gezien, maar dat was alles. De locatie Melven is ook al erg rustig geworden. We hadden al lang grote jongen op het nest moeten zien. Ook de beide volwassen ouders laten zich steeds minder zien rond de nestlocatie en overvliegende buizerds etc. worden niet meer aangevallen. Niet goed dus. Spiegelen van het nest levert een leeg nest op en rond de nestboom zijn nagenoeg geen poepspetters te vinden.

Waarschijnlijk mislukt in de vroege-jongenfase! Een belletje naar de roofvogelgroep van Heeswijk leert dat daar het nest uiteindelijk niet gevonden is. We besluiten op 12 augustus de door ons verdachte groenstrook af te lopen en het struinen door maïs, bramen, riet enz., levert een gebruikt nest op. Het zit op acht meter in een inlandse eik met volop poep, wat donsveertjes etc. Helaas zijn de boomvalken al gevlogen. Valt er dan helemaal geen 100% succes te melden? Gelukkig wel: Na onze Heeswijk-speurtocht op naar de hoogspanningsmast in Boekel.

Tijdens de koffie kunnen we genieten van het brengen van een prooi van een Gierzwaluw aan drie hongerige Boomvalkjonkies. De aanblik van de wild flapperende Boomvalkjonken bovenop de hoogspanningsmast maakt een minder geslaagd boomvalkenseizoen toch weer een beetje goed.

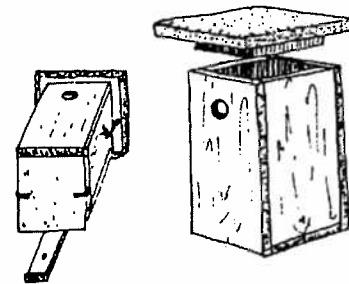
William van der Velden

P.s.: Wil je ook plezier beleven aan en tijd steken in roofvogelinventarisatie etc. Meld je dan aan bij onze Stootvogelwerkgroep!

Jaarverslag Werkgroep nestkasten 2007

In dit verslag wordt, aan de hand van nestkastencontroles een indruk gegeven van het broedseizoen van het jaar 2007 in de bossen van de regio Uden.

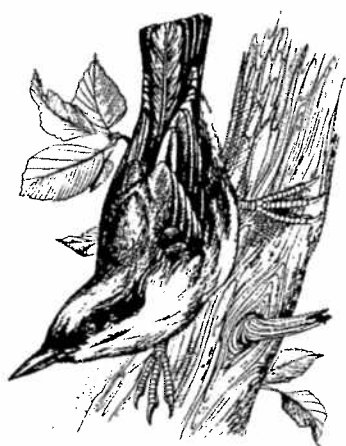

Samenvatting broedseizoen 2007

In 2007, het 31ste jaar dat er nestkasten gecontroleerd worden, steeg het totaal aantal gecontroleerde nest(kast)en met 41% naar 543. Dit kwam mede doordat er in drie nieuwe gebieden, Goorsche bossen, Achter de Berg en het Annabosje, nestkasten zijn opgehangen. Ook is er een scholenproject opgestart bij een basisschool in Odiliapeel en één in Veghel en deden er twee nieuwe thuiswerkers mee met grote tuinen en veel nestkasten. Het voorjaar werd beheerst door extreem zacht, zeer zonnig weer met een normale hoeveelheid neerslag en daardoor was het de zachtste lente in tenminste driehonderd jaar.

Het totale bezettingspercentage van 88% is hoog te noemen. Het totaal aantal eieren dat werd genoteerd was 3.557. Daaruit kwamen 3.110 jongen waarvan er uiteindelijk 2.849 uitvlogen. Over alle soorten gezien was het percentage uitgekomen eieren even groot als vorig jaar maar was het percentage uitgevlogen jongen en daarmee het percentage totale broedsucces, uitgevlogen jongen/gelegd ei, lager dan 2006. Met name voor de Bonte Vliegenvanger en de Gekraagde Roodstaart was het een relatief slecht jaar. De Boomklever, daarentegen, deed het wel goed.

De Koolmees, 297 nesten en Pimpelmees, 88 nesten deden het het best met voor de Koolmees een relatieve toename van twaalf procent maar opvallend was weer de toename van de Boomklever: Konden we in 2004 de eerste Boomklever in onze nestkasten begroeten, in 2005 waren het al vijf nesten in twee gebieden, in 2006 acht nesten in vijf gebieden en dit jaar vonden we zestien legfels in negen gebieden! De Bonte Vliegenvanger stabiliseerde zich na een fikse toename vorig jaar op zesentwintig nesten. De Zwarte Mees broedde in zes kasten en de Gekraagde Roodstaart verdubbelde bijna van vier naar zeven nesten. Dit jaar bracht tevens de eerste twee nesten van de Grote Bonte Specht met twee en vijf uitgevlogen jongen in Odiliapeel oost en vlogen er bij het Slingerpad op de Maashorst zeven Kuifmezen uit.

Boomklever

Ten opzichte van vorig jaar werden er door alle soorten iets kleinere legfels geproduceerd: gemiddeld 8.2, 9.5 en 8.0 eieren per legfel, respectievelijk, voor de Koolmees, de Pimpelmees en de Zwarte Mees en gemiddeld 5.4, 4.3 en 7.3 respectievelijk voor de Bonte Vliegenvanger, Gekraagde Roodstaart en Boomklever. Door het extreem zachte voorjaar was de dag waarop het eerste ei werd gelegd door de mezen gemiddeld bijna twee weken vroeger dan in 2006: Elf april, tien april en negen april respectievelijk voor de Koolmees, de Pimpelmees en de Zwarte Mees.

Voor de Koolmees was dit de allervroegste gemiddelde legdatum in de 31 jaar dat er gecontroleerd wordt. Voor de Pimpelmees was het een evenaring van de vroegste records in 1990 en 1999. Al op 13 maart meldde Harry Claasen de eerste eileg van een Pimpelmees bij hem in de kast in de tuin en dit was verreweg de

vroegst bekende eerste eileg in het SOVON nestkaarten bestand, zo'n 15.000 nestkaarten van Pimpelmezen vanaf 1977. De vroegste tot nu toe stond op 22 maart! De Boomklever was gemiddeld tien dagen vroeger, 10 april. De Bonte Vliegenvanger en de Gekraagde Roodstaart hadden, daarentegen een latere eerste eileg: Gemiddeld respectievelijk twee en acht dagen later dan vorig jaar op 5 en 13 mei.

Het percentage vervolglegsels bleef laag, 3 tot 6% voor de Koolmees en de Pimpelmees. Er werden drie gemengde nesten met Kool- en Pimpelmezen (10+1, 2+1 en 9+1) aangetroffen.

Groep Odiliapeel - Oost

Harry Cornelissen en Lambert en Hermien Verkuijlen hebben dit jaar 55 kasten gecontroleerd. Deze kasten werden dit seizoen negen keer bezocht. Lambert heeft twee spechtenkasten gemaakt: Uitgeholde berkenblokken met een Trespa deksel waarvan de buitenkant bekleed is met geplastificeerd gaas van één bij één centimeter. Deze bleken opmerkelijk succesvol. Dit jaar werden er respectievelijk acht en zes roomwitte eieren gelegd. Op 24 mei waren er nog twee en vijf grote, bijna vliegvlugge jongen met een zwart-wit verenpak en grappige rode petjes op. Prachtig om te zien! Deze jonge spechten zijn uiteindelijk uitgevlogen met achterlating van een stinkende, natte laag smurrie, waarschijnlijk dunne ontlasting. Geen wonder, dat je ze altijd bovenaan bij het vlieggat zitten vlak voor het uitvliegen. Voor zover we weten zijn er nog nooit succesvolle broedgevallen in nestkasten gemeld van de Grote Bonte Specht. Ook de reacties op het Internet waren louter positief, blijkbaar is bovengenoemde een soort die moeilijk zijn jongen groot brengt in een nestkast! De bezetting was uitstekend hier: eind april zelfs 100%. Maar er waren ook tegenslagen. In één kast lag een dode Boomklever met daaronder vijf eieren; de laatste drie dagen had het vrouwtje niet meer gelegd. Verder was er nog een koolmezenkast met negen bebroede eieren erin door vandalen van de boom gehaald.

Grote Bonte Specht

Groep Odiliapeel - West

Jan Nijhof en Johan van Roosmalen hebben dit jaar 43 nestkasten gecontroleerd. Deze kasten werden dit seizoen zeven keer bezocht. Na jaren met alleen koolmezen en pimpelmezen, hadden ze dit jaar hun eerste Boomklever op zes eieren. Toen deze ook nog eens zes puntgave jongen afleverden konden ze hun geluk niet op. En ook hier een goede bezetting. Halverwege april was er al 86% bezet met nog een aantal kasten tot 17 april afgeplakt voor de Afrikagangers. Opvallend was het ongewoon hoge aantal van zeven 'C5 nesten' Nest leeg, vernield of verdwenen. Dit hadden ze nog nooit meegemaakt. Een ander opvallend feit was ook hier het overschot aan koolmezen ten opzichte van de pimpelmezen (21:7) terwijl die vorig jaar (23:11) was en in 2005 (21:14); een relatieve achteruitgang van de Pimpelmees dus.

Groep Maashorst - Grensweg

Vorig jaar besloot Theo Thijssen te stoppen met het controleren van nestkasten die langs de Grensweg in de Maashorst hangen. Lieuwe Anema heeft dit gebied samen met Tiny en Riet van Boekel overgenomen. Theo is nog wel een paar keer mee geweest maar toen de bladeren aan de bomen zaten was het toch moeilijk oriënteren. De 64 nestkasten werden dit jaar elf keer bezocht. Opvallend daarbij was dat er vroeg in het seizoen maar liefst vijf boomklevernesten werden gevonden, waarvan twee met acht eieren en drie van de Zwarte Mees. Daarna liep het gebied alsnog vol met vijftien bonte vliegenvangers die in een aantal gevallen broedende koolmezen verstoorden. Van de vijftien produceerden er twee geen eieren en twee anderen werden verstoord. Desondanks werden er nog nooit zoveel vliegenvangers broedend gezien in dit gebied. Eind mei werden er tijdens het controleren veel dode jonkies gevonden. Eén dode Vliegenvanger, zes Pimpelmezen in één nest en vier Koolmezen. Dat was een grote tegenvaller. Aan de andere kant was het wel leuk dat ze in een dode boomstam jonge bonte spechten hoorden die hun mooie kopjes naar buiten staken.

Gauwe Vliegenvanger

Groep Maashorst - Slingerpap

Harry en Irene Claasen hadden dit jaar 64 kasten gecontroleerd die in totaal elf keer bezocht werden. In tegenstelling tot andere gebieden, was er eind april nog wel veel leegstand 36%, maar de uiteindelijke samenstelling was zeer divers. Naast een Zwarte Mees leek het in eerste instantie alsof er drie nesten met gekraagde roodstaarten waren maar bij de laatste ronde kwamen ze nog een verassing tegen. Een Gekraagde Roodstaart zat al met bijna vliegvlugge jongen, terwijl er in een andere kast, die ongeveer uit elkaar viel en nooit iets ingezeten had, een Gekraagde Roodstaart net begonnen was met broeden. Een nest van de Kuifmees is succesvol uitgevlogen maar het tweede legsel werd helaas verlaten. Verder hebben ze erg veel concurrentie van eekhoorns. De kasten waar de roodstaarten in broeden hebben namelijk een grotere opening met als gevolg dat er ook eekhoorns in gaan wonen. In twee kasten kwam er tijdens controle een eekhoorn uit. Gelukkig waren de gekraagde roodstaarten al uitgevlogen.

Groep Maashorst - Hengstheuveld

Sjaak Celen, Willie Bergmans en Leo Ballering hadden dit jaar 74 kasten om te controleren en deze werden negen keer bezocht. Dit jaar zagen we een geringde Pimpelmees op het nest zitten tijdens een avondcontrole. Willie heeft de vogel vakkundig gepakt maar kon de ring niet aflezen. Ook Sjaak lukte het niet en Leo die blijkbaar nog de beste ogen had lukte het met moeite. Vogelringstation Arnhem Holland A052XX en dat alles op een prutsringetje van vier mm hoog om een iel dun pootje in de schemer. Deze mees bleek in de winter van 2006 in een tuin tegenover de Groenhoeve geringd te zijn. Tijdens de tweede ronde vonden we een Koolmees in leghouding in de kast. Willie vond hem wel verdacht stil zitten en dat klopte ook. Tijdens de eerste eileg is de vogel in legnood doodgegaan. De cloaca was helemaal uitgestulpt maar, geen ei. Ook dit jaar troffen we weer bruine bosmuizen in een nestkast aan en nog wel twee tegelijk. We hebben ze lekker laten zitten, na ze eerst gefotografeerd te hebben. Twee weken later zat er een Pimpelmees op drie eieren. Er was nog een boomklevernest maar dat is later ingepikt door een Pimpelmees. Onder het mezenmos lag gewoon nog de boomkleverbast. Leuk was ook een nest waar vijf koolmeeseieren en één pimpelmeesei in lag. Toen de jongen net uit waren was het verschil in grootte goed te zien. In ons deel van het bos waren verschillende eikenbomen waarop eikenprocessierupsen zaten ook vlak boven en in drie nestkasten liepen er rupsen. Qua soorten is het dit jaar een beetje saai geweest: naast de vele kool- en pimpelmezen, vier boomklevers en slechts één Gekraagde Roodstaart met vier jongen.

Groep Annabosje

Een van de nieuwe gebieden van dit jaar was het Annabos op de Wijstgronden. Luud Joosten en Arnold van Lieshout waren na een kort oriënterend bezoek helemaal weg van het natte gebied. Je moet wel laarzen aantrekken of anders van droog stuk naar droog stuk proberen te springen maar het lijkt op geen ander gebied dat we al hebben. Begin april werden er 21 kasten opgehangen en deze werden zes keer bezocht. Luud en Arnold hebben echt moeten ploeteren om door de nattigheid een veilige weg te zoeken. Ook moesten ze zich na afloop elke keer helemaal omkleden zo verschrikkelijk zagen ze eruit. Om verder geploeter en ruzie met hun echtgenoten vanwege de bedorven kleren te voorkomen willen zij volgend jaar naar een andere plek voor de kastjes. Onze junior onderzoekers bleven verder ook niets bespaard: Net terug van een controleronde antwoorden ze: "Jij wilde dood en verderf? Zoals je weet zijn er maar enkele kasten bezet. Tot onze teleurstelling zijn er van de zes bezette kasten maar drie uitgevlogen. Bij een kast troffen we een ouder dood op het nest terwijl de jongen verdwenen zijn. Bij twee andere kasten lagen alle jongen, met veertjes, dood in het nest."

Koolmees

Groep Goorsche bossen en Achter de Berg

Afgelopen najaar hebben Theo en Mia van der Cruijssen en Henk en Jeanne Heesakkers besloten ook een gebiedje te gaan volhangen met nestkasten. In eerste instantie was dat de Goorsche bossen tussen Mariaheide en Erp, maar bij de eerste ophangafpraak is er naar het noorden afgebogen en zijn er ook kasten opgehangen aan de noordkant van Bedaf: 'Achter de Berg'. Toch was het daar drukker dan verwacht en nadat er al snel wat kasten verdwenen, is toch besloten ook in de Goorsche bossen nestkasten te hangen. Theo is ongeveer de hele winter bezig geweest met timmeren en heeft de meest mooie kasten gemaakt. Op een gegeven moment was al zijn hout op maar kon ook hij hout halen bij Willie de Vries in Oss. Willie bedankt! 'Achter de Berg' hangen nu 29 kasten en in de Goorsche bossen 23. Tijdens het ophangen in de Goorsche bossen werd Theo door een BOA (Buitengewoon Opsporingsambtenaar, Red.) nog voor een stroper aangezien, die dacht dat hij met een frettenkooi in de weer was. Toen het echter een nestkastje bleek te zijn, was het ijs gebroken.

Uiteindelijk was het een prima eerste jaar. 'Achter de Berg' werd dertien keer bezocht en er was maar één van de 24 kasten zonder activiteit en verder nog drie zonder eieren maar voor de rest zat het barstensvol en zelfs twee gemengde nesten met kool- en pimpelmezen (2+1 en 9+1). Voor de rest ook nog een Bonte Vliegenvanger en een Boomklever. Theo mag trots zijn op het timmerwerk waar hij vele uren in heeft gestoken. Ook in de Goorsche bossen een prima bezetting, dit gebied is in totaal elf keer bezocht: Ook slechts één kastje zonder eileg maar de rest van de 23 kasten zaten vol met vooral koolmezen, net als in andere gebieden. Maar ook hier een Boomklever en een Zwarte Mees en die laatste zelfs met een tweede legsel.

Zwarte Mees

Groep Maashorst - Schaijk

Conny Koenen en Leo Ballering hebben in Schaijk in november 2006 nog ongeveer 30 kasten bijgehangen in een mooi open naaldbosgebied. Deze nestkasten waren een mengeling van nestkasten, gemaakt op de school van John Opdam, erg fraaie kasten dat mag nog wel eens benadrukt worden, en Vivara kasten. Dit brengt het totaal op 59 kasten. Daarnaast heeft Leo in diezelfde bossen op zijn werk nog negen kasten hangen en werd er een zelfgebouwd nest van een Witte Kwikstaart gecontroleerd waarmee het totaal in dit gebied op 68 nesten komt. Dit jaar werd het gebied acht keer bezocht. Al tijdens het reparatierondje eind maart waren er al wat nestkasten bezet en eind april zat bijna alles vol. De eerste en laatste ronde waren uitzonderlijk nat maar tussendoor was het prachtig weer. Annie Vervest, die dit jaar meeliep met Conny en Leo, was zeer enthousiast maar had wat moeite goed haar weg te vinden, zelfs als ze op het goede kaartje keek. In het nieuwe deel staan veel naaldbomen en dus zijn daar kleine kastjes met kleine openingen gehangen, speciaal voor de Zwarte Mees. Helaas heeft deze soort de kasten niet ontdekt en hebben kool- en pimpelmezen er hun intrek genomen. De kastjes zijn zo klein dat een broedende Pimpelmees met de staart omhoog tegen de achterwand zit en met twaalf jongen werd het stapelen. In de roodborstkommen van Vivara, die met een houten puntdakje, is eenmaal een wespenestje aangetroffen en twee maal heeft een Gekraagde Roodstaart er een nest ingemaakt. Helaas zijn de eieren in beide gevallen gepredeerd. Ook in één van de drie nestkasten met bonte vliegenvangers zijn de eieren gepredeerd. In een andere werden de jongen gevoerd door twee vrouwtjes. Vorig jaar had Odiliapeel Oost al twee nesten Bonte Vliegenvanger van één mannetje, nu hebben wij in Schaijk dus twee vrouwtjes zien samenwerken. Een Spreeuwenlegsel op het werk van Leo in Schaijk is uiteindelijk mislukt. Ook werd er een vreemd nest aangetroffen in een kabelgoot van een gebouwtje waar gasflessen worden opgeslagen. Een Witte Kwikstaart heeft daar zijn nest gemaakt en is, eind mei, nog volop aan het leggen.

Er lagen vijf witte eieren met scherp afgetekende grijsbruine tekening, die allen waren uitgebroed en deze waren snel uitgevlogen of beter gezegd uit het nest gevallen. Drie van de vijf jongen vonden we, toen ze zeven dagen oud waren, onder het nest. Ze zaten lekker opeengepakt tegen een muurtje aan te wachten totdat de ouders kwamen voeren. Daar hebben ze nog drie dagen gezeten en toen was alles uitgevlogen.

Groep Doelenweg - Golfbaan

John Opdam, Dorien en Theo Versteegden hebben dit jaar 42 kasten gecontroleerd die ze elf keer bezocht hebben. Dit jaar waren er weer veel mezen met grote legsels en maar liefst drie Boomklevers. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal koolmezen wel spectaculair toegenomen: van negen naar twintig. Ook andere gebieden laten dit beeld zien, onder andere Schaijk en de Goorsche bossen. Dit jaar broedden ze bijna 2½ week eerder, vergeleken met vorig jaar. En ook hier weer een aantal dode jongen: twee nestkasten waarin alle elf jongen dood waren en twee nestkasten waarin respectievelijk twee en vier jongen dood waren. In alle gevallen waren het bijna vliegvlugge jongen.

Groep 'Thuiswerkers'

Harry Claasen meldde tijdens de werkgroepavond al een verreweg allereerste eileg op 13 maart. Zoals zoveel van dit soort vroege nesten is het niks geworden. Het ligt inmiddels onder een afgemaakte nest van een koolmezenpaar. Ze hebben er elf eieren overheen gelegd en dat allereerste ei is dus niet meer uitgekomen Willem Dijsselbloem heeft in zijn tuin in Handel een groot aantal kasten hangen en, heel herkenbaar...te weinig tijd om er nog meer bij te hangen. Wel liet hij al vroeg weten dat er een Holenduif op vier eieren zat en verder koolmezen op vier, negen en elf eieren. Willem heeft de Gekraagde Roodstaart alweer in zijn tuin gezien, parend en hoopt dat deze dit jaar, na een jaar afwezigheid, weer komt broeden.

Gekraagde roodstaart

Mignon van den Wittenboer heeft, rond de Fanzanterie waar ze woont, 34 kasten hangen waaronder, naast zangvogelkasten, ook kasten voor Torenvalk, Kerkuil, Steenuil en zelfs drie huiszwaluwkommen. Daarnaast controleerde ze ook vier natuurlijke nesten in klimop. Hierbij zat een staartmeeslegsel in een mooi bolvormig nestje dat moeilijk te controleren was. Bovendien heeft zij twee berkenstammetjes gevuld met een mengsel van zaagsel en behangselplak voor de Matkop omdat die zelf graag zijn nest uithakt in vermolmd hout. Later bleek in één berkenstam een compleet nest uitgehakt te zijn en dus is Mignon nog wel gaan staan posten om te achterhalen wie dat heeft gedaan en ze heeft geprobeerd met een tandartsspiegel het nest te controleren want het nest is aan de bovenkant nog dicht. Uiteindelijk is ze er niet achtergekomen welke vogel dit gedaan heeft, wel riep er een Matkop in die hoek.

Voor Els Loeffen, die in Velp 22 kastjes heeft hangen werd het geen druk seizoen. Wat uitgevlogen vinken, twee kasten met jonge koolmezen en een met jonge pimpelmezen en een Bonte Vliegenvanger op drie eitjes. Deze laatste is uitgevlogen op 31 mei en op 1 juni, nog geen dag daarna is het Winterkoninkje verder gegaan met zijn nestje dat in de buurt was. Uiteindelijk bleek dit een speelnest te zijn en zijn er geen eieren gelegd. Conclusie: de Bonte Vliegenvanger wil geen andere vogels in de buurt, en andere vogels wachten hun beurt af. Hij verjoeg zelfs een eekhoorn en vorig jaar pikte hij de nestkast van een mees in die al eieren had. Ook de Grauwe Vliegenvanger heeft een nestkast gevonden en heeft vier eieren gelegd. Verder zat een Roodborst op zes eieren in een nestkast te broeden, 15 mei eerste ei, maar later was de kast leeg. Geen eieren meer. Het nestje was aanwezig en zag er ongestoord uit maar ja... wat wil je met een invliegopening van vijf centimeter?

Wil je zelf ook nestkasten thuis controleren of een keertje in een van de gebieden meelopen, laat het mij dan even weten. Het hele verslag staat op de Vogelwachtsite onder werkgroepen/nestkasten.

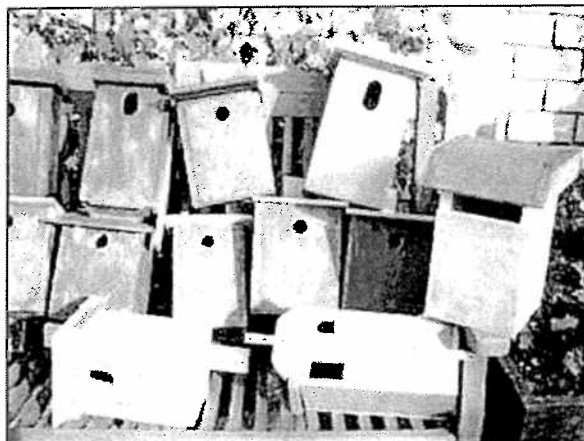
Coördinator Werkgroep Nestkasten,
Leo Ballering

Winterkoning

Kengetallen per soort broedseizoen 2007

Totalen 2007	Kool-meess	Pimpel-meess	Bonte Vliegen-vanger	Zwarte Mees	Gekr. Rood-staart	Boom-kleever	Overige	Totaal
# Nestkasten	543							543
# Nestkasten bezet	297	88	26	6	7	16	40	480
% Nestkasten bezet	54,7	16,2	5,1	1,2	1,4	3,2	7,4	88,4
# Nesten met eieren	254	88	26	8	8	16	40	440
# Nesten met jongen	220	80	27	8	4	15	37	391
# Eieren	2085	840	141	55	34	117	285	3557
# Eieren uitgekomen	1805	753	124	54	23	108	243	3110
% Eieren uitgekomen	86,6	89,6	87,9	98,2	67,6	92,3	85,3	87,4
# Jongen uitgevlogen	1685	690	118	47	23	97	189	2849
% Jongen uitgevlogen	93,4	91,6	95,2	87,0	100	89,8	77,8	91,6
% Broedsucces uitgevlogen jongen/gelegd ei	80,8	82,1	83,7	85,5	67,6	82,9	66,3	80,1
Legselgrootte	8,2	9,5	5,4	8,0	4,3	7,3	---	
Gem. datum 1e eileg	11 apr.	10 apr.	5 mei	9 apr.	13 mei	7 apr.	---	
# Vervolgbroedsel	16	3	0	3	1	0	nvt	23
% Vervolglegsel	6,3	3,4	0	37,5	12,5	0	nvt	5,2

JeugdVogelwacht

Iedere maand komen ze bij elkaar en beleven ze wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Hun eigen clubblad heet Het Ei, gelukkig mag de eidooier ook in het Bruujssel.

Natuurwerkdag

In een heel jaar JeugdVogelwacht is het één keer hard werken. Zaterdag 3 november was die dag en gelukkig werkte het weer hard mee, niet te koud en geen regen. Maar ook de kinderen hebben veel werk verzet. Dankzij de JeugdVogelwachters schijnt de zon weer op de poel!

Precies op de grens tussen Boekel, Erp en Uden ligt een basisbiotoop: het Drielandenpunt. Een verzameling van allerlei natuur: bos, struiken, poel, en oever. De dieren zullen het gebied dus wel gevonden hebben. Veel ouders hadden trouwens wel wat moeite het gebied te vinden.

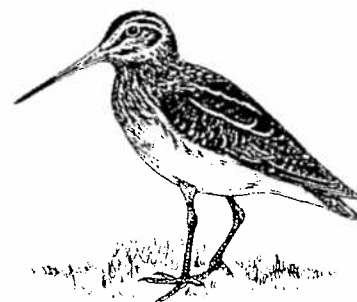
De werkdag werd georganiseerd door het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden. In totaal waren er

ruim zestig mensen. Bakken vol zagen stonden klaar. Werkhandschoenen waren er ook, zelfs in kleinere maten. Twee reeën schrokken vreselijk van de vele werkers en sprongen zo de sloot in en renden daarna hard weg. De JeugdVogelwacht kreeg een gebiedje rondom een poel. Daar stonden superveel jonge boompjes, vooral Elzen. Hierdoor scheen de zon nooit op de poel, waardoor de poel en dus ook de kikkers moeilijk op konden warmen.

Om de kikkers en ook salamanders te beschermen moesten er dus wel wat bomen weg. De zaag erin dus. Dat zagen bleek geen probleem. In korte tijd waren honderden boompjes omgezaagd of afgeknipt. Tijdens het werk kwamen ze niet alleen Elzen, maar ook Essen en Wilgen tegen en de tijd vloog voorbij. Ondanks koek en limonade duurde de pauze eindeloos. Een wethouder van de gemeente Boekel hield een enthousiast betoog over betrokkenheid bij de natuur. De jeugdleden hadden er niet zo'n boodschap aan; niks praten, maar werken!

's Middags werd het werk van de JeugdVogelwachters eindelijk door de pers opgemerkt. Maar de camera's deden de leden niets. Als het werk maar af kwam, want volgend jaar moeten de kikkers het weer warm kunnen krijgen. Voor meer foto's, kijk op: www.vogelwachtuden.nl, klik op 'jeugd'.

Bokje

Op zoek

Breng jij de jeugd uit Uden **echt** naar buiten?

De JeugdVogelwacht is op zoek naar een:

Coördinator (m/v, tot enkele uren per week)

Je bent verantwoordelijk voor het succes van de JeugdVogelwacht. Samen met de begeleiders breng je de jeugd uit de regio dicht bij de natuur. Je bereidt activiteiten voor, stuurt begeleiders aan en houdt de absentie bij. Maar je zorgt er ook voor dat de JeugdVogelwacht op de kaart blijft staan. Je werkt actief samen met anderen, maar schuwt het ook niet om zelf creatief te zijn.

Publicist (m/v, tot enkele uren per week)

Je werkt aan media-uitingen waarmee de JeugdVogelwacht op de kaart blijft staan. Je brengt vier keer per jaar 'Het Ei' uit en zorgt voor een jaarlijkse JeugdVogelwachtbrochure. Daarnaast schrijf je persberichten en zorg je voor JeugdVogelwacht-flyers -folders. Je kunt zelfstandig werken met Word (en liefst ook met een DTP programma als Scribus).

Meer weten: bel met Stijn van Gils (06-44744883) of stuur een mailtje naar jeugd@vogelwachtuden.nl

JEUGDVOGELWACHT UPDATE

JeugdVogelwacht naar SOVON dag

Eigenlijk is de SOVON dag een bedankje voor de SOVON Vrijwilligers, maar was ook de gehele JeugdVogelwacht uitgenodigd. Voor de JeugdVogelwachters een onvergetelijke belevenis. Een fotoverslag van deze dag is binnenkort te vinden op www.vogelwachtuden.nl.

Nieuwe coördinator

Na ongeveer vier jaar stop ik als coördinator van de JeugdVogelwacht. Ik heb het al die tijd erg leuk gevonden om kinderen en natuur dicht bij elkaar te krijgen. Ik denk dat het tijd wordt om een nieuwe coördinator dat plezier te gunnen.

Echt naar buiten?

Kent u kinderen die daar wel warm voor lopen en elke derde zaterdag in de maand tijd hebben? Geef ze de gratis 'Echt naar buiten gids'. Die is te downloaden op www.vogelwachtuden.nl (klik jeugd) en te bestellen bij mij. Voor kinderen die geen tijd hebben of voor volwassen vogelaars die willen weten wat ze zoal missen is er 'Ei Nieuws'. Een tweemaandelijks mail met alles over de JeugdVogelwacht. Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl.

Stijn van Gils, coördinator.
(telefoon: 06-44744883)

Dagexcursie naar Bocholt

Zondag 23 september: een halve dag excursie met de Vogelwacht naar Sint-Maartensheide-De Luysen in België. Dat klinkt heel ver weg, grensoverschrijdend, negentig kilometer, tussen Bocholt en Bree. Maar oké, dat is op een zondagmorgen nog wel te doen. Geen files, dus gewoon lekker doorrijden. Via een 'sightseeing' route langs de Maashorst (Jan-Willem moest iedereen eerst even laten zien dat we eigenlijk niet zo ver moesten gaan rijden om een bijzonder gebied te gaan bekijken), waren we keurig op tijd bij de Voorste Luysmolen in Bree. Lang leve de Tom-Tom.

De start van onze wandeling was bij de watermolen en gaf al meteen een schitterend uitzicht. Een mooi mispelboompje trok onze aandacht. Leuk; hadden we nog nooit gezien. En het mooie A-beekje. Het eerste gedeelte van de wandeling was heel landelijk. Kleine weilanden, koeien, slingerweggetjes, kortom: het leek of de tijd daar had stilgestaan. Op onze negen kilometer lange wandeltocht was veel te zien. Waterpartijen, moerasjes, wei- en hooilanden, poelen en heel veel bomenrijen. Het wisselde elkaar steeds weer af. Het leek toch wel wat meer dan negen kilometer en na lang aandringen werd ons toch een pauze gegund. Maar die kilometers waren de moeite waard, het is een aanrader voor iedereen die in de buurt van Bocholt-Bree komt.

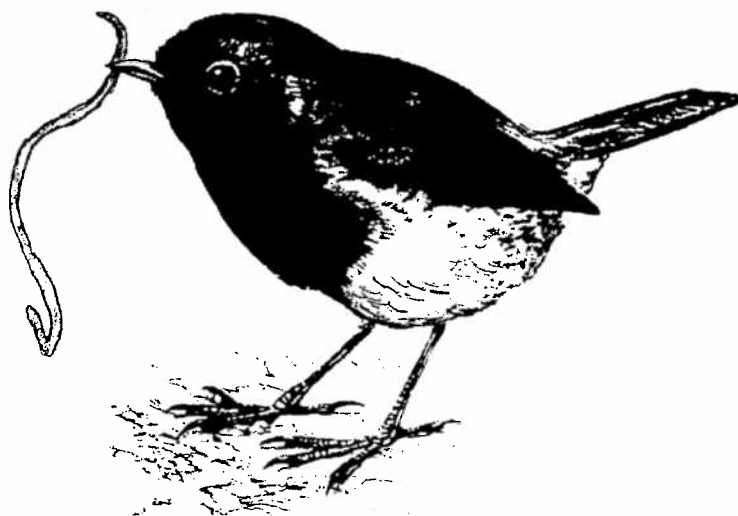

Tapuit

Het aantal vogelsoorten wat we die dag te zien kregen, was toch niet mis: tweeënveertig soorten. Onder andere: Boomkruiper, Matkop, Roodborsttapuit, Blauwe Reiger, Kievit, Groenling, Buizerd, IJsvogel, Boomvalk, Dodaars, Fitis, Knobbelswaan, Huismus, Torenavalk, Gaai, Boerenzwaluw, Grote Bonte Specht, Tapuit, Boomklever, Tjiftjaf, Kleine en Grote Zilverreiger, Kauw, Wilde Eend, Pimpelmees, Roodborst, Witte Kwikstaart, Houtduif, Meerkoet, Turkse Tortel, Kraai, Koolmees, Spreeuw, Grauwe Gans, Vink, Goudhaantje, Kuifmees, Groene Specht, Merel, Krakeend, Fuut en Oeverloper.

Leuk toch? Hoezo, leuk toch. Annie was zo vlug met het verslag, dat ze mij het gras voor de voeten heeft weggemaaid. Het was inderdaad een mooie wandeling, graag de volgende keer geen negen kilometers meer, daar mijn bovenbenen tegensputteren. Peter wil graag (maximaal, Red.) twee A-viertjes van deze dag, welnu, dat is niet haalbaar.

Annie Vervest en Conny Koenen

Roodborst

Impressie Uilenwandeling

Op zaterdag 27 oktober heeft de Vogelwacht samen met het Natuurcentrum Slabroek een uilenwandeling in elkaar gezet. Dit in het kader van "De Nacht van de nacht", georganiseerd door de provinciale Milieufederaties en de Stichting Natuur den Milieu.

Ontregeling van de natuur

Nederland is één van de meest verlichte landen ter wereld. Er wordt nog volop onderzoek gedaan, maar wat tot nu toe is onderzocht wijst er op, dat te veel licht de gezondheid van mens en dier kan schaden. Meer dan de helft van de dieren is 's nachts actief. Veel dieren worden aangetrokken, of juist afgestoten door licht. Hierdoor is de kans groter dat ze ten prooi vallen aan andere dieren en is hun normale ritme door desoriëntatie verstoord. Onnatuurlijk licht kan de biologische klok verstoren. Vogels gaan bijvoorbeeld eerder zingen, paren, nesten bouwen of trekken. Dit kan de overlevingskansen beïnvloeden. Veel nachtverlichting is helemaal niet nodig, het is alleen energieverpilling. Vandaar dat bovengenoemde instanties hier aandacht voor willen vragen. Veel publieke gebouwen hebben gehoor gegeven aan de oproep en hebben deze nacht hun lichten gedoofd.

Uilen

Het dier waar je het eerste aan denkt als je aan donker denkt, is de Uil. Vandaar dat wij een Uilenwandeling hebben georganiseerd. Vorig jaar had het Natuurcentrum Slabroek ook iets dergelijks in elkaar gezet, maar dit was toen in het kader van de kinderboekenweek. De wandeling van dit jaar had een erg goede opkomst, maar helaas niet van Vogelwachters. Slechts zes Vogelwachters hebben de wandeling meegelopen. Waarom? Jullie mogen het zeggen. Mogelijk weten Vogelwachters al alles over uilen. Gelukkig was de opkomst van het publiek wel goed, mede dankzij de publiciteit die er aan gegeven is. Honderdveertig mensen zijn langs de vier posten gelopen. Op deze vier posten kregen ze informatie over uilen. Op post één stond Willie Bergmans, hij mocht het onderwerp 'herkenning' behandelen. Hij had verschillende opgezette uilen in de boom gezet en richtte zijn lantaarn er op. Een erg leuk effect. Ook had hij verschillende platen van uilen en vertelde hij de mensen welke uilen we in onze omgeving kunnen verwachten. Op post twee stond Jan-Willem, hij vertelde met veel enthousiasme over het voedsel en de braakballen. Ter demonstratie had hij enkele braakballen meegenomen. Post drie had Peter van de Braak. Hij vertelde over het geluid dat uilen maken en deed dit aan de hand van vele geluiden op zijn telefoon. Hij vertelde dat hij wel eens was gebeld door mensen die dachten dat er een slang op hun zolder zat. Dit bleken jonge kerkuilen te zijn. Ter demonstratie liet hij het geluid van jonge kerkuilen horen, inderdaad had het wel iets weg van een sissende slang. Tenslotte had John Hermans de vierde pos. Hij mocht het onderwerp 'huisvesting' uitdiepen en dat deed hij aan de hand van verschillende nestkasten. Wat het allemaal nog leuker maakte, was dat één van de groepen, twee jagende bosuilen heeft gezien en gehoord. Dat is toch wel bijzonder in oktober. Als je uilen wilt horen roepen, maak je in januari en februari de meeste kans, omdat ze dan op zoek gaan naar een partner.

Bosuil

Tussendoor vroegen we de mensen natuurlijk om zo weinig mogelijk licht te maken in het bos, want daar was het allemaal om begonnen. Er waren ook veel kinderen bij, die vonden het erg spannend om in het donker het bos in te gaan. In het Natuurcentrum mochten ze een uilenmasker kleuren. Al met al een zeer geslaagde avond, ook dank zij het mooie rustige weer.

Liesbeth Verkaar

Vogelteldag Maashorst - 2007

Op zondag 21 oktober 2007 vond weer onze jaarlijkse vogeltrektelling plaats. We tellen nu het hele najaar, echter op één punt. Zoals gebruikelijk hadden we nu weer vijf telposten opgesteld. Vier op de Brobbelbiesweg en uiteraard de telpost bij ons 'Benkske'. De organisatie had alles op papier gezet en van zeven tot twee uur kon er geteld worden. Achteraf gezien was zeven uur iets te optimistisch. Ikzelf kwam iets voor zevenen aangereden om de portofoons uit te delen, echter nog niemand in het donker te bekennen. Wel staken twee reeën vlak voor mijn auto over, zodat ik nog hard op de rem moest, meteen wakker! Iets na zevenen kwamen de eersten aan en konden de lijsten en portofoons uitgedeeld worden. Afijn tot acht uur radiostilte, in het donker is niet veel te zien. Toch had Adrie nog een uil gezien.

Het tellen kon beginnen, echter de trek was niet zo hevig. Toch kwamen er in de eerste uren veel vinken, spreeuwen en houtduiven door. Het wachten was op de bijzonderheden. Telpost drie zag een vrouwtje Blauwe Kiekendief, wat keurig doorgegeven werd over de portofoon, zodat in een mum van tijd de meeste telposten deze ook konden zien. Even later kon ook de Slechtvalk en het Smelleken bewonderd worden. Het is altijd de moeite waard om te tellen, het kan wel eens een tijdje rustig zijn, maar meestal wordt geduld beloond. Geduld werd er niet in acht genomen met de catering. Al snel kwamen de berichten dat de broodjes worst rondgebracht konden worden. Op mijn inmiddels beroemde benzinebrander zijn de worsten verwarmd en kon de worstexpres in gang gezet worden. Ook kwam er een bericht dat niet alle personen op telpost twee aanwezig waren, wat bij telpost twee tot een expertvacuüm leidde, zodat Carel op de 'moped' gezwind deze telpost ging versterken. Nadat iedereen van worsten voorzien was kon het tellen weer in volle vaart doorgaan. Inmiddels hadden we ook diverse media al voorzien van de nodige informatie, zodat kranten, radio en TV op de hoogte waren van onze activiteiten. Op telpost vijf werd een Roodkeelpieper gemeld en kwamen er drie Grote Zilverreigers door. Onze telpost (telpost 1) had dit geluk niet, een open vlakke is toch beter dan een bos. Opvallend was dat er veel ganzen overtrokken, grote groepen kolgansen en grauwe ganzen, maar toch ook nog eens dertig rietgansen. Tevens viel het aantal doortrekkende buizerds op, maar liefst 113 stuks, zodat we deze terugzien in de top tien. Om twee uur werd er verzameld bij het 'Benkske' om onze traditionele erwtensoep te nuttigen, waarbij ook de welbekende bittere alcoholische drank de lichaamstemperatuur weer op peil bracht. Een geslaagde leuke dag kwam weer tot een eind. Maar liefst 52 vogelsoorten hebben we waargenomen, in totaal 10.856 exemplaren. Winnaar voor vandaag was de Houtduif met maar liefst 3.505 exemplaren.

Hierbij een overzicht van de top tien:

1. Houtduif	3.505 exemplaren.
2. Vink	2.577 exemplaren.
3. Spreeuw	2.326 exemplaren
4. Koperwiek	99 exemplaren
5. Kauw	74 exemplaren
6. Kramsvogel	352 exemplaren
7. Graspieper	75 exemplaren
8. Buizerd	13 exemplaren
9. Grauwe Gans	110 exemplaren
10. Kolgans	105 exemplaren

Blauwe Kiekendief

Hierbij een overzicht van alle waargenomen vogels:

Aalscholver, Blauwe Reiger, Rietgans, Kolgans, Grauwe Gans, Nijlgans, Blauwe Kiekendief, Havik, Sperwer, Buizerd, Smelleken, Slechtvalk, Kievit, Watersnip, Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw, Holenduif, Houtduif, Boomleeuwerik, Veldleeuwerik, Graspieper, Grote Gele Kwikstaart, Witte Kwikstaart, Heggenmus, Merel, Kramsvogel, Zanglijster, Koperwiek, Grote Lijster, Kauw, Roek, Spreeuw, Ringmus, Vink, Keep, Groenling, Putter, Sijs, Kneu, Geelgors, Rietgors, Kruisbek, Zwarte Kraai, Koolmees, Pimpelmees, Grote Zilverreiger, Staartmees, Goudvink, Zwarte Mees, Beflijster en Roodkeelpieper.

Jan-Willem Hermans

Kruisbek

Mijn ervaring van de vogelteldag van 21 oktober jl.

‘s Morgens om kwart voor acht aanwezig en ‘de bank’ werd al bezet door Mignon, Ron, Ralph en Toy, maar die kon niet anders dan alles zittend bekijken in verband met zijn pootje in het gips. Net voor half negen grote consternatie, daar er een Roodkeelpieper door kwam, deze vogel was toch wel wat aan de late kant. Altijd geweldig om te zien, die buizerds, Toy heeft ogen op steeltjes, want hij zag een bel van twintig buizerds. Ondertussen was Willie, na zijn ochtend sprintjes, gearriveerd en Wim Gremmen en Wil van de Crommert maakten het groepje compleet. Tevens waren aanwezig het Brabants Dagblad, het Udens Weekblad en ja, speciaal voor Wim Gremmen, de krant regio OSS. Wat mij nog bijgebleven is, dat een Sperwermannetje vlak voor ons een Veldleeuwerik te pakken kreeg en daarmee verdween achter een bosje en dat er vervolgens een Torenvalkmannetje op dook en er met de prooi vandoor ging en die werd weer achterna gezeten door kraaien.

Plotseling nog drie grote zilverreigers, wat een schitterend gezicht. Deze dag werd afgesloten met heerlijke erwtensoep en een neut schrobbelaer. Een geweldige ervaring vogels tellen, mede door de ervaren vogelaars, die altijd aanwezig zijn. Bedankt.

Conny Koenen

Torenvalk

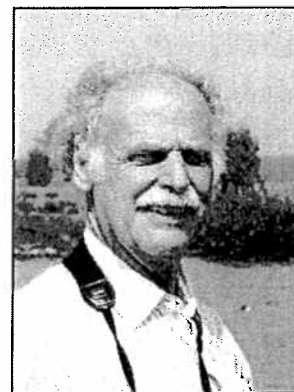
Sperwer

Buizerd

In gesprek met... Henk Arnoldussen

Deze keer een gesprek met iemand die nog niet zo lang lid is van onze club, Henk Arnoldussen. Zoals vele Vogelwachters heeft ook hij andere hobby's behalve vogelen. Juist ook die andere hobby's maken het interviewen van onze leden zo interessant. Henk is een grage prater, dus het gesprek liep als vanzelf en ik had soms zelfs moeite om een vraag te kunnen stellen....

Kunstenaar

Het eerste dat Henk mij aanbiedt als ik bij hem in zijn huis in Veghel binnenstap, is een rondleiding langs zijn kunstwerken in de woonkamer. Hij woont al sinds 1969 in dit huis vlak bij het Bernhoven ziekenhuis, al bijna veertig jaar dus. Onmiddellijk valt op dat ik hier te maken heb met een kunstenaar (ook met een natuurliefhebber, gezien de tijdschriften op tafel). Ik wist natuurlijk al wel dat Henk mooie dingen kon maken, maar nu kon ik wat meer werk van hem zien. Het enthousiasme waarmee hij deze schilderijen liet zien, was prachtig. Hij is drie jaar geleden lid geworden, toen hij met de VUT ging. Ook zijn vrouw Coby, die altijd in de kraamverzorging heeft gewerkt, stopte toen met werken. Voor dat hij lid werd keek hij ook al veel naar vogels en had altijd een vogelboek en verrekijker bij zich. Nu hij meer tijd kreeg, leek het hem leuk om zich samen met zijn vrouw Coby aan te sluiten bij een club, om meer te leren over vogels. Hij heeft de vogelcursus en de piepcursus gevolgd en in die drie jaar al veel geleerd. Hij vond het jammer dat de piepcursus voor gevorderden niet doorging vanwege te weinig belangstelling. Als hij vroeger een wandeling maakte, zag hij tien tot dertien vogelsoorten, nu ziet hij vijf en dertig tot veertig soorten per wandeling. Iedere wandeling schrijft hij keurig netjes op welke soorten hij gezien heeft en waar. Het schrift wordt steeds dikker, want hij maakt wel twee tot drie keer per week een vogeltocht, samen met Coby. Hij loopt bijvoorbeeld drie uur door de Maashorst, liefst door de weeks, dan is het rustiger. Dat vindt hij puur genieten. De laatste wandeling heeft hij een juveniele Grauwe Klauwier gezien. Eerst wist hij niet wat voor een vogel het was en dacht aan een Smelleken, vanwege de haaksnavel. Na zoeken in het vogelboek kon het niets anders meer zijn dan een jonge Grauwe Klauwier. De lichte snavel met donkere punt en de geschubde buik waren belangrijke aanwijzingen voor hem. Dit is een bijzondere vogel voor de Maashorst, hij staat hoog op ons verlanglijstje. We zouden heel graag zien dat deze soort weer hier ging broeden.

Het begin

Vanaf zijn jeugd heeft Henk al iets met de natuur en met tekenen. Hij is opgegroeid op het platteland en was altijd buiten. Hij woonde in Hees, een klein plaatsje dat tegen Nijmegen aanligt. Iedere week moest het erf keurig netjes aangeharkt zijn en Henk ging dan als kleine jongen met een stokje tekenen in het aangeharkte zand. Toen hij negen jaar was, tekende hij al over de watersnoodramp in 1953. Dat had veel indruk op hem gemaakt. Op school had hij een Surinaamse onderwijzer. Deze zag al snel dat Henk tekentalent had en vroeg hem tekeningen over Suriname te maken. Toen hij jaren later eens in de woonkamer van de onderwijzer kwam, zag hij zijn tekeningen ingelijst aan de muur hangen.... Met zijn vader maakte hij vaak lange fietstochten van honderd tot honderdtwintig kilometer. Zijn vader is nu vijftientig en gaat nog altijd af en toe met hem wandelen. Na school is hij bij de Mars gaan werken, hij hield zich daar bezig met Meet- en Regeltechniek en procesautomatisering. Nu gaat dat allemaal met computers. Kunst was toen nog 'slechts' hobby voor hem. Hoewel, hij is toen al begonnen met de kunstacademie; hij ging vier avonden in de week naar school in Eindhoven, vijf jaar lang. Dat moet toch wel een zware tijd geweest zijn; overdag werken en 's avonds naar school en dat met een gezin met twee jonge zonen. Hierna heeft hij de overstap gemaakt.

Hij wilde zich ook beroepsmatig met kunst gaan bezig houden. Het begon allemaal met een cursus die hij zelf volgde, de leraar viel uit en er werd hem gevraagd het over te nemen als docent. Dit was het begin van een lange loopbaan als kunstleraar. Hij ging les geven aan het Pieter Brueghel, een soort CKVU, maar dan een centrum voor Kunst en Cultuur in Veghel. Tot 2004 heeft hij hier les gegeven in kunst aan kinderen en aan volwassenen. Vijf en twintig jaar heeft hij dit gedaan en met veel plezier. Hij vond het prachtig om te zien of kinderen wel of geen talent hebben en zo ja, dan probeerde hij die zo goed mogelijk te ontwikkelen.

Hobby/werk

Het is de droom van veel mensen, maar Henk heeft van zijn hobby zijn werk kunnen maken. Naast het lesgeven bleef hij kunst voor zichzelf maken. Zo heeft hij in Amsterdam zijn werk mogen exposeren. Ook verkocht hij regelmatig eigen werk. Een kunstenaar kijkt anders naar dingen, bepaalde details worden naar voren gehaald en uitgewerkt. Je kunt naar eigen inzicht spelen met kleuren en vormen. Vooral dingen uit de natuur spreken Henk aan, zoals bomen en rotsen. Verder tekent hij ook modellen en architectuur. Tot nog toe heeft hij zich nog niet toegelegd op het tekenen van vogels, maar misschien komt dat nog ooit. Juist etsen lenen zich goed voor het maken van vogeltekeningen, omdat door de fijne lijntjes in zwart-wit, alle details naar voren komen. Als hij ooit zo ver komt, wil hij de vogels zelf fotograferen en dan tekenen, want werk van iemand anders over tekenen, dat is de eer te na voor een kunstenaar. Vooral de vrijheid die je hebt om het kunstwerk naar eigen inzicht te maken, vindt Henk geweldig. "Vogels zijn ook vrij, daarom vind ik vogels ook zo geweldig".

Vrije tijd

In zijn vrije tijd (die hij nu volop heeft) gaat Henk graag kamperen. Voor een zestiger is dat toch wel bijzonder, de meeste mensen van die leeftijd kiezen toch liever voor wat meer luxe. Ieder voorjaar gaat hij met Coby naar Texel, om van de natuur en de vogels te genieten. Hij wil dit jaar voor het eerst mee met de buitenlandse excursie. In april 2008 gaat die naar Spanje, hij is erg benieuwd hoe dat zal bevallen. Hij gaat alleen mee, want Coby houdt niet zo van groepsreizen. De dagtochten die hij maakt, gaan naar verschillende natuurgebieden in Nederland en Duitsland. Ook gaat hij op mooie plekjes zitten tekenen. Als hij ergens een tijdje zit, merkt hij dat vogels minder bang zijn. Dan raken ze aan hem gewend en kan hij ze soms tot op korte afstand bekijken. Zo zat hij vaak in de Ooijpolders te tekenen en kon hij een Roerdomp van heel dichtbij uit het riet zien komen. Ook een Patrijs met jongen liepen wel eens op vijf meter afstand aan hem voorbij. Deze gebeurtenissen hebben er aan bijgedragen in zijn beslissing om lid te worden van een vogelclub. In Duitsland, net over de grens zag hij laatst vijf en twintig Buizerds, prachtig vindt hij dat! "Heb je er bewust voor gekozen om je niet bij een werkgroep aan te sluiten?" vraag ik. Maar dat is niet het geval, hij is zich eigenlijk nog aan het oriënteren wat hij nu echt leuk vindt. Roofvogels spreken hem erg aan, maar in bomen klimmen, begint hij niet meer aan. Trektellen vindt hij ook leuk om te doen en hij wil graag meelopen met publiekswandelingen als hulpgids. Hij is er natuurlijk al heel lang aan gewend om waar hij zelf warm voor loopt, over te brengen op andere mensen, dus moet het gidsen hem wel gemakkelijk afgaan. Nog een andere hobby van Henk is werken in zijn volkstuin. In de buurt van het Geerbos heeft hij die al jaren gehuurd van de spoorwegen en daar onderhoud hij onder andere een kruidentuin. Het gedeelte waar de tuin ligt, hoort samen met de Aa-broeken bij de ecologische verbindingzone (EVZ). Hij merkt daar ook dat door de opwarming van de aarde dingen veranderen, want hij vindt de laatste jaren regelmatig rupsen van de Koninginnepage tussen zijn kruiden. Ook ziet hij er de Groene Specht, dat is toch wel zijn favoriete vogel. Vooral het geluid dat hij maakt vindt hij apart. Er zitten zeker veel mieren in zijn tuin, want dat is het favoriete voedsel van de Groene specht. In zijn volkstuin ziet hij wel veertig verschillende soorten vogels, in zijn tuin bij zijn huis maar vier of vijf soorten.

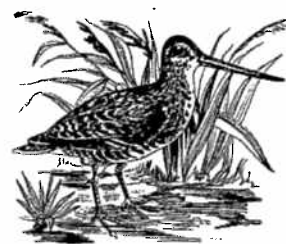
Jubileumboek

Tijdens de herfstexcursie naar Terschelling in 2006, zag Jan-Willem dat Henk zo mooi kon tekenen. Rond die tijd werden de eerste plannen gesmeed voor ons jubileumboek. Daarom heeft Jan-Willem hem gevraagd of hij misschien zin had om wat tekeningen te maken voor het boek. Aanvankelijk zei Henk dat hij wel vijf etsen wilde maken. Maar toen hij eenmaal bezig was, vond hij het zo leuk, dat hij uiteindelijk wel vijftien etsen gemaakt heeft. Er komt nu bij iedere vogelwandeling een ets, want er zijn veertien vogelwandelingen rondom Uden beschreven. Het is veel werk geweest, het maken van één ets is al veel werk, laat staan het maken van vijftien etsen. Ze zijn echt schitterend geworden. Toen ik na ons gesprek nog even boven mocht kijken in zijn atelier, zag ik de etsen tegen de muur staan. Henk heeft uitgelegd wat er allemaal komt kijken om een ets te maken, erg interessant. We zijn dan ook best trots op het feit dat er zulke mooie etsen in ons jubileumboek komen! We hebben al een hoofdstuk van het boek mogen bewonderen en dat zag er veelbelovend uit. Er komen alleen foto's van eigen leden in, dus het hele boek is eigen werk. In februari 2008 komt het jubileumboek uit en we hopen met de beschreven vogelwandelingen vele mensen te bereiken en hen er van bewust te maken hoe mooi en vogelrijk Uden en omgeving eigenlijk is. Het was een prettig gesprek met een vriendelijke, maar gedreven man, die prachtige dingen maakt en weet wat genieten is!

Liesbeth Verkaar

Excursie Ooypolder

Zondag 28 oktober zijn we met negentien personen vertrokken vanaf de Groenhoeve naar de Ooypolder. Het was mooi droog weer en 's middags kwam zelfs het zonnetje nog door. We zullen maar beginnen met het opmerkelijkste detail van deze ochtend, Jan-Willem was zijn verrekijker vergeten. Waarschijnlijk was hij zelf nog wel meer verbaasd dan wij. Hoe kan een vogelaar nou zijn verrekijker vergeten? In de Ooypolder aangekomen hadden we een mooi uitzicht vanaf de dijkwegen op de uiterwaarden van de Waal. Verschillende watervogels lieten zich dan ook mooi bewonderen, zoals de Kolgans, de Nijlgans en Rietgans. Verschillende eenden zoals de Smient, Slobeend, Kuifeend, Kraakeend en de Wintertaling. Verder zagen we nog aalscholvers, meerkoeten, waterhoentjes, futen en watersnippen. Ook grote troepen grote zilvereigers lieten zich mooi bewonderen. Dit natuurgebied staat bekend als 'De Gelderse Poort' een schitterend natuurgebied. Bij het plaatsje Kekerdom hebben we een wandeling gemaakt door de Millingerwaard. Een gebied met moerassen, rivierbossen en natte graslanden met vele oude bomen. Konikspaarden en Gallowayrunderen houden de begroeiing in dit gebied kort. De runderen zaten helemaal onder de klitten van de distels zodat ze er heel apart uitzagen. We pauzeerden bij de Millinger theetuin, een echte aanrader voor de plantenliefhebbers onder ons. Na ons lekker verwend te hebben wandelden we terug naar de parkeerplaats. Om kwart voor twee waren we weer terug in Uden. Het was weer een gezellige en leerzame ochtend geweest.

Watersnip

De vogels die we verder nog waargenomen hebben zijn:

Ekster, Zwarte Kraai, Torenvalk, Gaai, Kauw, Houtduif, Barmsijs, Groenling, Putter, Zilverreiger, Kokmeeuw, Mantelmeeuw, Vink, Koperwiek, Kramsvogel, Groene Specht, Koolmees, Pimpelmees, Staartmees, Sperwer, Kleine Mantelmeeuw, Kievit, Boomklever, Grote Bonte Specht, Merel, Wulp, Roodborst, Buizerd, Fazant, Spreeuw, Winterkoning en Boomkruiper

Petra Hermens en Franka van Boxtel

Vogels van het Lac du Der-Chantecoq

Het besluit om een heel weekend vogels te gaan observeren in Frankrijk op het 4.800 hectare grote Lac du Der en in de bossen in de directe omgeving ervan, in een relatief onbekende streek als de Champagne, moet wel een heel bijzondere reden hebben. Voor ons was dat voornamelijk het waarnemen van de kraanvogels, die in oktober vanuit hun broedgebieden in Duitsland, Scandinavië, de Baltische staten, Polen, Finland en Rusland op weg naar Zuid-Europa een tussenstop maken op het Lac du Der om in de omgeving van het meer aan te sterken voordat ze verder naar het zuiden trekken. Het is indrukwekkend om op de dijk te staan als het nog donker is. Van het meer is dan nauwelijks iets te zien. Ook de massaal aanwezige kraanvogels laten zich nauwelijks horen. Na ongeveer een uur op de dijk genoten te hebben van de stilte, begon de uittocht van de kraanvogels die hebben overnacht op de eilandjes in het meer. In groepen van afwisselende grootte gingen ze, luid roepend, op zoek naar voedsel of op weg naar het Iberische schiereiland. Even spectaculair is het om in de loop van de middag de kraanvogels in groepen van soms honderden, luid roepend terug te zien komen van de velden en weilanden, waar ze gegeten hebben. Zonder de andere tekort te doen zijn er enkele mooie punten, zoals het schiereiland van Champaubert, de haven van Chantecoq en het schiereiland van Larzicourt.

Het schiereiland van Champaubert

Vanuit de observatiehut aan de oostelijke kant van het schiereiland zagen we aan de oevers en op de plasjes o.a. kievieten, grauwe ganzen, slobbeenden, wintertalingen en enkele kraanvogels. Op een gegeven moment kwamen er drie reeën in de richting van de hut gelopen, die nieuwsgierig naar binnen keken. Daarna zijn wij naar de dijk gelopen bij de kerk, het laatste overblijfsel van het vroegere dorpje, dat door de aanleg van het meer in 1974 verdween. Hier waren een groot aantal grote zilverreigers te zien, goed herkenbaar aan de gele snavel in deze periode van het jaar. Verder duizenden rustende en vissende aalscholvers.

De haven van Chantecoq

Vanuit de observatiehut heb je een panoramisch zicht op het meer dat hier gereduceerd is tot enkele plassen, een rietkraag, een wilgenbos en enkele waterrijke graslanden. Vanuit de hut nog een stukje langs de haven gelopen, waar we door enkele Belgische vogelaars gewezen werden op een Faucon Pèlerin, ofwel een Slechtvalk, die op de stomp van een afgezaagde eik zat te rusten.

Het schiereiland Larzicourt

Dit smalle schiereiland is omzoomd door een kunstmatige dijk langs de ene kant en een klein wandelpad langs de andere kant. Het geeft een prachtig uitzicht op de haven van Nuisement. Wanneer je van plan bent om naar Lac du Der te gaan is het aan te bevelen om het boekje: 'De vogels van het Lac du Der' te bestellen. Het ISBN-nummer van de Nederlandse versie is: 2-87457-010-9. Het is uitgegeven door Safran in Brussel (E-mailadres: editions@safran.be en de website is: www.safran.be). Dit boekje geeft algemene informatie over het ontstaan en het beheer van het gebied. Daarnaast is er een checklist opgenomen van de vogelsoorten van het wildreservaat van het Lac du Der, de vijvers aan de westkant van het gebied. Bovendien geeft het informatie over een twintigtal observatieplaatsen. Met dit verslag heb ik geen overzicht willen geven van alle waargenomen soorten, maar veeleer een beeld van de indruk die een bezoek aan Lac du Der achterlaat.

Peter Vlamings

Turkije, Schreeuwarenden???????

Van 21 tot en met 30 september heb ik met de reisorganisatie BirdingBreaks een reis gemaakt naar de Gocsu Delta en naar een bergpas in de buurt van Yumurtalik. Een korte impressie van deze reis volgt hieronder. Ik was in de zomer niet op vakantie geweest dus dan wordt het voor mij toch weer tijd om iets te plannen. Welnu, het werd Turkije. Samen met elf andere vogelaars uit heel Nederland en onder de bezielende leiding van rasvogelaar Ed

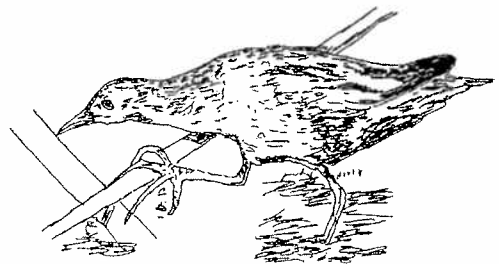

Schreeuwarend

Opperman togen we eerst naar de Gocsu Delta. Toevallig was ik in april van dit jaar hier ook al geweest maar het najaar bleek toch interessanter dan het voorjaar. Onderweg van Antalya naar de Gocsu Delta zagen we al de eerste tekenen van de vogeltrek. We zagen diverse groepen alpengierzwaluwen, telkens ongeveer vijftig exemplaren groot. Ook viel de trek van bijeneters op. Die dag zagen we alleen al meer dan duizend exemplaren overvliegen. Gelukkig dat je ze aan het typerende geluid kunt herkennen want sommige bijeneters kwamen zo hoog over dat je ze maar amper zag. Verder allerlei roofvogels zoals; Schreeuwarend, Dwergarend, Aasgier, Slechtvalk, Eleonora's valk, Grauwe- en Bruine Kiekendief, Kleine Torenvalk, Boomvalk en nog een late Wespendif. Dit alles kwam in pakweg een uur langsgevlogen. Toch geen slecht lijstje voor de eerste dag.

Gocsu Delta

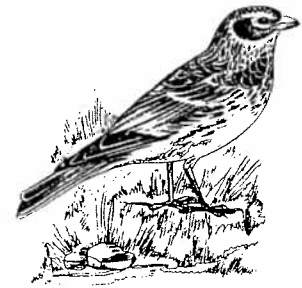
Verblijf gedurende twee dagen. Om niet te veel last te ondervinden van de hitte vertrokken we 's morgens al om kwart over zes naar de delta om de aanwezige vogels te spotten. De delta bestaat uit verschillende moerasbiotopen zoals open zoet- en zout water, rietvelden, rivieren, en plasjes met daartussen gebied waar landbouw op bedreven wordt, dikwijls vrij extensief. Verschillende van deze landbouwveldjes waren onder water gezet wat behoorlijk wat vogels opleverde. Bij een hoge observatiehut was het voor mij al meteen raak met een nieuwe soort, de Zwartkoprietzanger. Tijdens diverse reizen zou ik volgens de folder al lang de Zwartkoprietzanger hebben moeten zien maar tot nu toe was me dit nog nooit gelukt. Nu liet de vogel zich gedurende enkele minuten mooi zien. Vooral het sluip/kruip gedrag viel op; ik denk de reden waarom ik de soort tot nu toe nog nooit heb gezien. Opvallend in deze tijd van het jaar zijn de vele honderden ijsvogels die je hier tegenkomt. Langs de kleinste slootjes hoor en zie je binnen enkele minuten, langs vliegende, biddende of zittende ijsvogels. Naast de gewone Ijsvogel hebben we tijdens deze reis ook de Smyrna Ijsvogel en de Bonte Ijsvogel gezien. Dit zijn dan ook meteen alle ijsvogelsoorten die je in Europa kunt tegenkomen en eigenlijk is dit alleen maar mogelijk in Turkije en Israël. Zoals gezegd waren de onder water gezette veldjes erg aantrekkelijk. Naast tientallen soorten steltlopers zoals Bosruiter, Witgatje, Kleine Plevier, Strandplevier, Poelruiter, Kleine Strandloper, Krombekstrandloper, Kemphaan, Tureluur, etc. zagen we ook vele gele kwikstaarten, enkele groepen roodpootvalken en ongelofelijk veel grauwe klauwieren. De Grauwe Klauwier is opmerkelijk want in het voorjaar zag ik er geen een, een teken dus dat dit allemaal doortrekkers zijn op weg naar Afrika. Langs de slootjes rijdend kwamen we van alles tegen. Hier zagen we op een gegeven moment verschillende exemplaren Klein Waterhoen (zie tekening John Hermans); een soort die je normaal alleen maar gedurende enkele tellen door het riet ziet kruipen maar hier zagen we zelfs enkele vechtende exemplaren die zich gedurende minuten open en bloot lieten aanschouwen. Een prachtig gezicht waarbij vooral opvalt hoe slank ze zijn zodat ze gemakkelijk hun weg door het riet kunnen vinden.

Kleinst Waterhoen

Telpost bij Yumurtalik

Vijf dagen, inclusief de heen- en terugreis. Het belangrijkste gedeelte van onze reis zouden we doorbrengen in de buurt van Yumurtalik. Dit ligt ongeveer midden onderin Turkije waar de Middellandse Zee stopt. In deze bocht begint Syrië en daarna krijg je Israël. Langs deze route trekken veel oostelijke roofvogels om daarna via Egypte in Afrika uit te zwerven. In deze periode, is het vooral de Schreeuwarend die door komt vliegen. Vrijwel alle roofvogels maken hier de bocht naar het zuiden via een smal dal van enkele kilometers zodat je vrijwel alle vogels ziet langskomen. Iets verderop en in Istanbul heb je ook enkele telposten maar hier zie je de vogels over een veel breder veld doorkomen dan waar wij stonden. Kortom, waar wij stonden is het de beste telpost van Turkije. De eerste dag zagen we nog niet veel aan vogeltrek en velen van ons dachten dat ze de komende dagen met duizend vogels al veel zouden zien. Dat pakte toch anders uit. De eerste dag hebben we vooral enkele landbouwakkers met moerasjes bezocht. Opvallend hierbij zijn de vele katoenvelden die je tegenkomt. Ik had dit nog nooit van dichtbij gezien dus even stoppen en enkele pluizen katoen geplukt. In de zoute moerasjes zagen we kemphanen, gele kwikstaarten, kleine zilvereigers, bosruiters, goudplevieren en veel grauwe gorzen en kalanderleeuweriken. Deze grote leeuwerik is al van veraf te herkennen aan de donkere ondervleugels met de witte rand. Zo ver Turkije in betekent het dat je ook regelmatig Arendbuizerds ziet; een echte steppevogel. Toen we de volgende dag 's morgens vroeg wegreden was het vrijwel meteen raak. Ongeveer tweeduizend zwarte ooievaars zagen we van de bergen uit opstijgen en richting het zuiden afglijden. Hier en daar zag je nog een gewone Ooievaar maar de piek hiervan was al voorbij maar kennelijk hadden we de piek van de Zwarte Ooievaar dus te pakken. Tot nu toe had ik de Zwarte Ooievaar alleen maar als eenling gezien of kleine groepjes van maximaal enkele tientallen exemplaren, maar hier waren het dus duizenden. Iets verderop begonnen de schreeuwarenden op te vliegen en dit werden er al gauw 3.500. Onze dag kon al niet meer stuk maar er zou nog veel meer komen. Tegen de middag kwamen we op de eigenlijke telpost aan en tot laat in de middag hebben we die dag nog zo'n 14.000 schreeuwarenden zien overvliegen, een continue stroom vogels. Tussen deze schreeuwarenden telden we nog ongeveer vierduizend steppebuizerds, enkele honderden slangenarenden, zeshonderd balkansperwers en vijftig dwergarenden. Het kon slechter. Rond vijf uur in de middag kwam er plotseling een politiewagen met vijf bewapende politiemannen naar onze telpost. Langs de kust zie je hier overal olietankers en men is kennelijk bang voor aanslagen door buitenlanders. Het kostte ons minimaal een uur om uit te leggen dat het ons om de vogels te doen is maar in Turkije leeft nog meer het idee dat je een vogel moet schieten in plaats van bewonderen, dus het was moeilijk om ze dit aan hun verstand te brengen.

Kalanderleeuwerik

Ook de twee volgende dagen was het nog niet afgelopen met de trek. We zagen die dagen nog ongeveer 18.000 schreeuwarenden, 4.700 steppebuizerds, 1.000 slangenarenden, 800 balkansperwers en een Vale Gier die op de vleugels gemerkt was met de letters MP. Inmiddels weet ik dat de vogel afkomstig is uit Kroatië maar andere gegevens heb ik nog niet ontvangen. Toen wij deze vogel zagen had hij toch al een afstand van minimaal tweeduizend kilometer afgelegd. Via deze waarneming staat nu dus vast dat de vale gieren van Kroatië via Turkije trekken en niet via Italië richting Afrika. Al met al in enkele dagen dus gigantische aantallen roofvogels voorbij zien komen waarbij de Schreeuwarend met minimaal 35.000 stuks de kroon spande. Tel hierbij op het mooie weer eind september in Turkije en dan kun je spreken van een geslaagde vakantie.

Vale Gier

John Hermans

De Harde Notenkraker

What's the name

Nu de tijden van het bijvoeren van wintervogels weer aangebroken zijn verandert Jacques zijn naam van 'huisdealer' naar 'zaaddonor'!

Typisch gevalletje van 'jong geleerd'

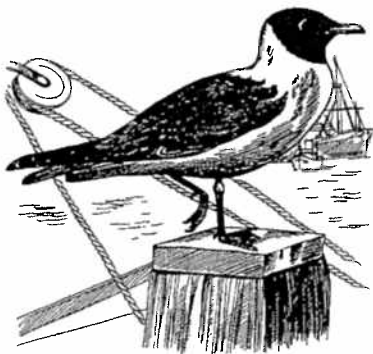
Tijdens de laatste jeugdvogelwachtactiviteit zag één groep, die trekvogels aan het zoeken was, een groep jagers jagen langs het fietspad achter het Natuurcentrum Slabroek. Omdat we de andere groep, die met de koeken, toch niet konden vinden, zijn we de jacht maar eens van dichtbij gaan bekijken. Al gauw werd het nut van de jacht door de jeugd aan de kaak gesteld: "Waar schieten jullie op?" was de vraag. "Op konijnen, kraaien, duiven en vossen", was het antwoord. "Waarom doen jullie dat?" was de wedervraag. "Omdat er teveel van zijn", was het antwoord. "Eten jullie die allemaal op?" was de volgende vraag. "Nee, de vossen laten we in het bos liggen", was hun antwoord. "Waarom schieten jullie die dan?" was de volgende logische vraag. "Omdat die teveel konijnen opeten". "Dus als jullie de vossen niet schieten hoeft je ook geen konijnen te schieten?". Tegen die logica kon de jager niet op en ging verder zonder antwoord te geven. Heel toevallig gingen zij precies dezelfde kant op als wij en waar zij stopten moesten wij zonodig ineens vogels kijken. Na anderhalf uur vonden we de groep met de koeken terug en zolang hebben de jagers niks kunnen schieten!

De opkomst en ondergang van...

Een opvallende trend de laatste tijd is de dalende opkomst op de telpost. Werden in voorgaande jaren, ook na de topmaand oktober, nog geregeld grotere groepen tellers waargenomen, dit jaar houdt slechts een klein groepje stug vol. Willen we in het jubileumjaar 2008 de voorgestelde dagelijkse continue bezetting van de telpost bereiken dan moet er wel drastisch iets veranderen. De opkomst tijdens de (bijna) afsluitende telling (met borrel en snert) op zondag 25 november was echter wel redelijk. Misschien moeten we volgend jaar elke dag 'koek en sopie' klaar hebben staan om de opkomst 'op te pimpen'.

PTT en de kerstdrukte

Nu dit Bruujssel op de deurmat valt zijn verschillende vogelaars bezig met de Punt Transect Telling (PTT) wintervogel inventarisatie. Tussen 15 en 31 december gaan zij jaarlijks een traject van twintig telpunten af en tellen tijdens vijf minuten elke vogel en zoogdier dat te zien is. In het hele land wordt dat op meer dan vierhonderd trajecten voor de veertigste keer gedaan, met prachtige resultaten. Na de leuke ervaring met de MUS stadvogel telling in de lente en de

Kokmeeuw

positieve, jarenlange ervaring in Mariaheide, is nu ook Veghel begonnen. Hun route loopt vanaf de Goorsche bossen, langs de Leijgraaf, naar het Duitse lijntje. Deze wordt helemaal door Veghel gevolgd met een uitstapje naar het Geerbosch, de Aa, de Zuid-Willemsvaart en het Wijboschbroek tot onder de A50 in het westen. Op de proeftelling begin november werden al zevenenveertig soorten gezien waaronder een IJsvogel langs de Aa en met de Kokmeeuw die het frequentst, op maar liefst dertien telpunten, geteld werd. Waar blijft eigenlijk die PTT-route in de Maashorst? Onder de Udense vogelwachters zijn er toch ook wel enkelen die in de kerstvakantie tijd hebben?

Elk goed initiatief verdient navolging

Onze Stijn, zo vernam ik, gaat een column schrijven in het blad van zijn hogeschool! Zucht!.. Zo jong en onervaren en dan al je perspectieven op een glansrijke carrière vergooien! Uitgekakt worden omdat je je mening durft te verkondigen. Zachte schenen en lange tenen die later keihard terugschoppen! Stijn, doe het niet, je bent nog zo jong en je moet nog zoveel terugdoen voor de Vogelwacht!

Het Uilskuiken en de oude heks

Tijdens het feest op Kasteel Heeswijk ter gelegenheid van het verschijnen van de laatste Harry Potter kon de best verklede heks of tovenaars een prijs winnen... And the winner was... Linde! het dochtertje van Mignon die, verkleed als Uil niet van Hedwig te onderscheiden was. Aan elk detail was gedacht, zelfs het echte geluid van een Schreeuwuil klonk over het verboden bos. Ik zelf vond die contrasterende lelijke oude heks, die haar begeleidde, nog het leukste!

Schreeuwuil

R. Regulus ©

Herstel en onderhoud oeverzwaluwwallen 2007 en 2008

Dit jaar zeer magere resultaten wat betreft de oeverzwaluwwallen (Hemelrijk en de Kleuter). Beide wallen nul broedgevallen. De belangrijkste reden daarvoor is, naar mijn mening, veel zanddepots in de omgeving van de wallen. Dit jaar zaten er dan ook diverse oeverzwaluwen in zandhopen op industrieterrein Hoogveld dat nog in aanbouw is. Ook bij de aannemer, de heer Selten, die de hoop zand op ons verzoek met rust gelaten heeft. Daarvoor nog onze dank. Een zestal paartjes heeft daar met succes gebroed. Reden te meer om onze zwaluwwallen weer eens flink op te pimpen. Hieronder volgt een opsomming van werkzaamheden die gaan plaatsvinden. Sommigen daarvan zullen mogelijk al gebeurd zijn, rekeninghoudend met de natuurkalender.

Werkzaamheden 2007 - 2008

Oeverzwaluwwand kleuter

Wilgen knotten voor de wand, riet verwijderen voor wand, maaien van gras /kruiden en afvoeren voor de wand, zwarte elzenopslag verwijderen voor de paaiplaats, de paaiplaats heeft zonlicht nodig om het water te verwarmen, de elzen belemmeren dit. Het opnieuw steil maken van de wand met minigraver. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat deze begroeid raakt met gras, wanneer deze steil genoeg is zal dit niet gebeuren. Het afgegraven zand wordt voor de wand op het werkpad verspreid, niet op de wand in verband met instorting. Veel van deze werkzaamheden op de Kleuter worden uitgevoerd in samenwerking met de gemeente Uden.

Oeverzwaluw

Oeverzwaluwwand Hemelrijk

Gaten uitboren in de winter, riet maaien, uitvoeren werkzaamheden: Jan Verhoeven, Martin de Jager en Marc Poulussen. Gaten opnieuw vullen, uitvoeren werkzaamheden: Marc Poulussen en vrijwilligers eventueel met de Jeugdvogelwacht. Wil je meehelpen? Graag. Bel me dan even.

Marc Poulussen (telefoon: 0413-274046)

Populair wetenschappelijk...

Vliegen... een succesformule!

Wie aan vogels denkt, denkt aan vliegen. Die eigenschap hebben alle vogels gemeenschappelijk. Natuurlijk zijn er altijd weer uitzonderingen die de regel bevestigen. Zo bestaat er een specifieke groep loopvogels die allemaal niet kunnen vliegen. Het bekendste voorbeeld hiervan is wel de Struisvogel. De grootste vogel die ooit op aarde heeft geleefd, de Olifantsvogel, behoorde ook tot deze groep.

Deze gigant, die ooit op Madagaskar leefde, heette niet voor niets *Aepyornis maximus*. Het beest was van kop tot staart maar liefst drie meter lang en vijfhonderd kilo zwaar! Een ware jumbo onder de vogels, en zie die maar eens in de lucht te houden. Het laatste exemplaar is in 1650 door toedoen van de mens uitgestorven. Net als de Dodo overigens, die door Nederlandse kolonisten op Mauritius is uitgeroeid. Het vliegen is echter niet alleen aan vogels voorbehouden. Er zijn ook zoogdieren die kunnen vliegen. Denk maar eens aan al die verschillende soorten vleermuizen. Wie aan vogels denkt, denkt ook aan eieren. Maar ook andere diergroepen bezitten deze eigenschap. Gewervelde dieren zoals amfibieën en reptielen leggen ook eieren. De vraag blijft: wat zijn nu eigenlijk de specifieke kenmerken van een vogel? We zullen eens bij het begin beginnen.

Vogels hebben een lange ontstaansgeschiedenis achter de rug. De eerste exemplaren ontstonden in de geologische periode die we Jura noemen, zo'n honderdvijftig miljoen jaar geleden. We praten over tijdsbegrippen die ons verstand ver te boven gaan. Er leefden in die tijd allerlei soorten Dinosauriërs en Pterosauriërs. De Pteranodon was een vliegende hagedis met een spanwijdte van wel acht meter. Het was een koudbloedig dier en zijn vleugels waren tussen de voor- en achterpoten gespannen. Erg onhandig als je je op de grond moest voortbewegen. Het fossiel van de eerste echte vogel werd in 1861 gevonden in een kalksteengroeve in Beieren. Dit gebied was ooit een tropische koraalzee geweest. Door de plooiing van het gebergte was onder druk kalksteen ontstaan. Honderdvijftig miljoen jaar na zijn dood zag de vogel, dankzij een steenhouwer, weer het daglicht. Het fossiel was puntgaaf, zelfs de veerafdrukken waren nog zichtbaar. Men ontdekte dat deze oervogel of *Archaeopteryx* al alle kenmerken bezat die een vogel moet bezitten. Vogels hebben namelijk een aantal unieke aanpassingen ontwikkeld:

- Ze zijn warmbloedig en dus niet meer afhankelijk van de opwarming door de zon, zoals dat bijvoorbeeld het geval is bij hagedissen en vlinders;
- Ze zijn bedekt met veren. Veren hebben perfecte warmte-isulerende eigenschappen en houden de vogel warm. Daardoor kunnen ze ook als de zon niet schijnt of in de vrieskou actief zijn;
- Ze hebben vleugels aan hun voorpoten. Het grote voordeel hierbij is dat ze ook op de grond vrij beweeglijk kunnen zijn;
- Ze zijn door hun holle botten erg licht van gewicht en door allerlei aanpassingen optimaal geschikt om te kunnen vliegen. Neem bijvoorbeeld een Steenarend. Hij heeft het formaat van een boxer maar weegt slechts $\frac{1}{4}$ van zijn gewicht.

En dan hun vliegprestaties! Vogels kunnen enorme hoogten bereiken. Op elf kilometer hoogte kwam enige jaren geleden een Gier in botsing met een lijnvliegtuig. Wilde Zwanen en Gierzwaluwen zijn op acht kilometer hoogte aangetroffen. Grutto's bereiken hoogten van zes kilometer, ooievaars vijf kilometer en kieviten vier kilometer. Jammer Toy, je hebt op de telpost heel wat aantallen gemist. Veel vogels laten zich gewoon niet tellen.

En, het vliegen kan hard gaan! Sommige soorten bereiken gemakkelijk snelheden van meer dan honderd kilometer per uur. Een Slechtvalk in stootduik zelfs meer dan driehonderd kilometer per uur. Door hun fabelachtige vliegkunst kunnen vogels gemakkelijk aan hun belagers ontsnappen.

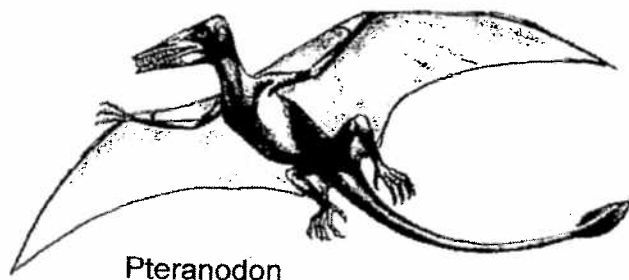
Daardoor kunnen ze ook overdag actief zijn en voedsel zoeken. Deze eigenschap geeft hen een grote voorsprong op veel andere levende wezens. De meeste zoogdieren bijvoorbeeld zijn veel kwetsbaarder en daardoor schuw. Ze vertonen zich vooral 's nachts, als het donker is.

Vogels hebben zich in de loop van miljoenen jaren steeds verder ontwikkeld. Ze pasten zich steeds beter aan, aan allerlei omstandigheden. Er ontstonden typische loopvogels, watervogels, steltlopers, roofvogels, zangvogels enzovoort. Men neemt aan dat in de loop van het tertiair (vijfenzestig miljoen jaar geleden) alle land- en watervogels aanwezig waren. Enig idee trouwens hoe lang het duurt voordat een nieuwe soort ontstaat? Geleerden hebben uitgerekend dat dit ingewikkelde proces van invloeden en veranderingen wel tienduizenden jaren in beslag kan nemen. De huismerel op mijn voederplank bijvoorbeeld heeft er wel twintigduizend jaar over moeten doen om zich vanuit een lijsterachtige vogel tot Merel te ontwikkelen. Er hebben zich ook soorten ontwikkeld die het gewoon niet hebben gehaald. Reuzenvormen zoals de Argentijnse Gier, met een spanwijdte van $7\frac{1}{2}$ meter en een gewicht van honderdtwintig kilo zijn, net als alle dinosauriërs, uitgestorven. De vogelwereld kent een ongelooflijke variëteit. Er zijn vogels in de meest uiteenlopende soorten en maten. Neem nu eens een Kolibrie met een gewicht van nauwelijks één gram en een spanwijdte van enkele centimeters. Er gaan 13.000 van deze vogeltjes in een Wilde Zwaan van ruim dertien kilo.

Het vliegen bleek een geweldige succesformule. De vogels beheersten het luchtruim en konden door hun onbeperkte mobiliteit elk hoekje van onze aardbol in bezit nemen. Je kunt het zo gek niet bedenken of je vindt er wel vogels: Pinguïns zijn vogels met een hoog knuffelgehalte. Maar deze 'keien' broeden op de Zuidpool in een hel van sneeuw en ijs. De temperatuur kan daar 's winters tot -vijftig graden zakken! Ze kunnen tot vijfhonderd meter diep duiken en wel twintig minuten onder water blijven. Ook de Albatros leeft op het zuidelijk halfrond tussen de 40° en 50° breedtegraad. Geen mens kan daar leven. Ze zijn in hun element bij stormen van 160-180 km/uur. Deze vogels vliegen in een jaar tijd enkele malen de aardbol rond zonder zelfs maar de grond te raken! Wat dacht je van de woestijn! In deze hel kan de temperatuur oplopen tot 70 graden celsius. Toch leven daar nog zandhoenders die honderden kilometers van hun nest wegtrekken om te drinken. Het mannetje heeft speciale dons op zijn borst dat zich vol zuigt met water. Terug bij het nest gaat hij rechtop staan zodat de jongen zich gulzig aan zijn borst kunnen laven. Dat dwingt nog eens bewondering af!

Overal vind je vogels en iedere vogel is precies aangepast voor het milieu waarin hij leeft. In onze 21^e eeuw hebben zich in de gehele wereld ruim negenduizend vogelsoorten ontwikkeld. En allemaal met unieke aanpassingen. In West- en Midden Europa kun je zo'n vijfhonderd soorten aantreffen. De helft daarvan zie je in grote aantallen. Als je de andere helft ook wilt zien dan moet je meegaan op speciale vogelexcursies. Volgend jaar april/mei dus allemaal mee naar de Wadden en naar Spanje. Jan-Willem, John en Peter, kunnen jullie er nog een aantal bussen bijhuren?

Joop Bergsma

Pteranodon

Dialezing eigen werk (06-12-2007)

Wat een prachtige avond! Het is een beetje een cliché om te zeggen: “Wie niet geweest is, heeft wat gemist”, maar in dit geval is dat werkelijk zo. Vijf van onze leden lieten hun mooiste werk zien en je merkte meteen dat er veel tijd en aandacht aan besteed was. Toen je binnenkwam hingen er schitterende foto's van Marc Gottenbos, een nieuw lid. Haarscherpe foto's had hij op posterformaat neergehangen. Zo kwam je vast in de stemming. Conny Koenen beet het spits af, haar lezing heette '6 december'. Ze is nog aan het leren, maar er zaten toch heel aardige plaatjes bij, vooral de Canadese Ganzen waren erg mooi. Hierna kwam Leo Ballering met de wondere wereld van de nestkastencontrole. Wonderbaarlijk wat die werkgroep allemaal in hun nestkasten vindt. Van 'Hoornaar' (grootste wespensoort) tot vleermuis, verder muizen, mieren en eekhoorns. Ook vinden ze soms Pimpelmeesjes in een Koolmezenest. Erg boeiend. Na Leo kwam Jacques Raats met een lezing over Terschelling. De oostkant van het eiland heet 'de Boschplaat'. Daar verblijft hij regelmatig met zijn zoon, die bij Staatsbosbeheer werkt. “Waar de natuur zijn gang mag gaan”, heette het. Prachtig in elkaar gezet. We maakten als het ware een wandeling over de Boschplaat, met al zijn facetten. Veel broedende vogels, uitleg over het duinbeheer en ook verschillende planten konden we bewonderen. Waar in Nederland vind je nog zulke ongerepte natuur?

Na de pauze kwam Toy Janssen aan het woord. Hij streeft ernaar om in een jaar tijd driehonderd vogelsoorten in Nederland te scoren. Hij rijdt hiervoor duizenden kilometers per jaar om aparte soorten te kunnen fotograferen. Hij heeft dit jaar nieuwe apparatuur gekocht en vele bijzondere soorten op de gevoelige plaat vast kunnen leggen. Er zaten schitterende foto's bij, waaronder vechtende Kemphanen, een Zeearend, Vale gieren en de Morinelplevier. Het klapstuk van de avond kwam van Carel van der Sanden. Een gelikte voorstelling, bijna professioneel! Mooie muziek met bij de vogelplaatjes bijbehorende vogelgeluiden. Al met al een zeer geslaagde avond, met zesenvertig bezoekers. Wat hebben we toch veel talent binnen onze club!

Liesbeth Verkaar

Vrijwilligers gezocht !!!

In de periode van oktober 2007 tot en met december 2008 wordt er onderzoek gedaan naar de effectiviteit van ecoducten als ontsnipperende maatregel. Dit onderzoek wordt gedaan door Alterra (een kennisinstituut van universiteit en researchcentrum Wageningen) in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij. Het gebeurt in samenwerking met Rijkswaterstaat en enkele natuurbeschermingsorganisaties.

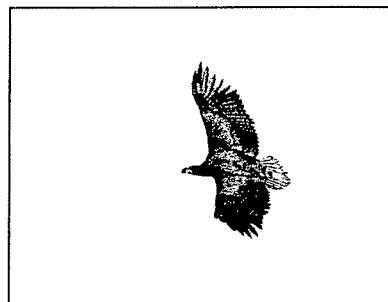
Natuurbrug Slabroek

Veel natuurgebieden worden doorsneden als gevolg van de infrastructuur. Hierdoor vallen natuurgebieden uiteen in kleine stukjes. Dit is slecht voor het voortbestaan van planten en dieren, je krijgt veel inteelt. Om dit te voorkomen en voor het realiseren van de Ecologische hoofdstructuur, worden ecoducten aangelegd, om de versnipperde natuurgebieden weer met elkaar te verbinden. De bovengenoemde instanties willen nu de effectiviteit hiervan onderzoeken. Eén van de onderzoekslocaties is de Natuurbrug Slabroek. Hiervoor worden enkele vrijwilligers/veldwerkers gevraagd, die graag buiten actief zijn. Het werk bestaat uit het inventariseren van diersporen op speciaal daarvoor aangelegde zandbedden. Je kunt zelf aangeven wanneer je inzetbaar bent. Ook als je maar een korte periode beschikbaar bent, kun je het aanmeldformulier al invullen. Dit is aan te vragen bij Alterra, Postbus 47, 6700 AA te Wageningen of per E-mail opgeven kan ook: jolanda.dirksen@wur.nl.

Bijzondere Waarnemingen

Najaar is trekteltijd, kijk maar eens naar de bijzondere waarnemingen die er gedaan zijn. Vooral de vele uurtjes op de telpost leverde fantastische soorten op. Van een

Roodkeelpieper, Rode Wouw en Zwarte Ooievaar kijken we niet meer van op! Maar wie verwacht er nu overvliegende Kleinste Jagers boven Uden. Gelukkig had Ron van Rossum zijn fotocamera paraat liggen anders had niemand hem geloofd. Maar ook Teun kan er wat van. Vanuit zijn klas zag hij een groep van vijftientig Kraanvogels overvliegen. Het vogelen gaat toch niet ten koste van de studie? Echte krenten op de telpost waren toch wel de Dwerggors en een prachtige Zeearend. Deze was even van te voren gezien door de bewoners aan de Palmenweg. De Zeearend zat bij hun op het Heras hekwerk te loeren naar de geitjes. Zonder prooi is de arend weer vertrokken en vloog nog over de telpost. Toy heeft er prachtige foto's van kunnen maken (zie hierboven). Deze, en nog vele andere mooie vogelfoto's zijn te zien op onze site (klik op 'fotogalerij'). Hier kun je de foto's ook in een diashow bekijken (erg de moeite waard, Red.).

Zeearend in de Maashorst

Wil je op de hoogte blijven over alle waarnemingen kijk regelmatig op onze site; **www.vogelwachtuden.nl**. Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586. E-mail: petervandebraak@hetnet.nl

Datum:	Aant:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
02-09-2007	9	Zwarte Ooievaar	Stoppelveldseweg	Mignon van de Wittenboer
03-09-2007	1	Visarend	Uden, Krijten	Ellen & Ron van Rossum
04-09-2007	2	Kleinste Jager	Uden	Ellen & Ron van Rossum
08-09-2007	1	Duinpieper	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
08-09-2007	1	Zilverplevier	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
11-09-2007	1	Zwarte Ooievaar	Maashorst - Telpost	Wim Gremmen
16-09-2007	1	Morinelplevier	Maashorst - Telpost	William van der Velden
16-09-2007	1	Duinpieper	Maashorst - Telpost Zuid	Gerard van Aalst
23-09-2007	1	Rode Wouw	Maashorst - Telpost	Teun van Kessel
23-09-2007	1	Roodkeelpieper	Maashorst - Telpost	Jos van der Wijst
26-09-2007	1	Bladkoning	Veghel	Thijs Fijen
26-09-2007	2	Kleine Rietgans	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
28-09-2007	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst	Leo Ballering
29-09-2007	1	Beflijster	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
29-09-2007	2	Beflijster	Maashorst - Telpost Zuid	Gerard van Aalst
07-10-2007	4	Smelleken	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
07-10-2007	1	Roodpootvalk	Maashorst - Telpost Zuid	Jan Verhoeven
19-10-2007	2	Slechtvalk	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
21-10-2007	3	Grote Zilverreiger	Maashorst	Carel van der Sanden
21-10-2007	1	Roodkeelpieper	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
22-10-2007	1	Dwerggors	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
22-10-2007	1	Bladkoning	Uden, Zoggel	Jan Verhoeven
05-11-2007	25	Kraanvogel	Veghel, vanuit school	Teun van Kessel
09-11-2007	1	Zeearend	Maashorst - Telpost	Toy Janssen

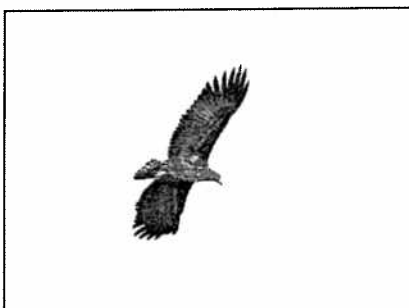
Wetenswaardigheden...

Zeearend zoekt ook in Brabant z'n maaltje

Elk jaar trekken er van augustus tot en met november honderdduizenden trekvogels over ons land. Ze zijn op weg van hun broedplaats naar hun overwinteringsgebied. In deze periode bemant Vogelwacht Uden een telpost in het tussen Uden en Oss gelegen natuurgebied de Maashorst. De afgelopen vijftien weken hebben de vrijwilligers van Vogelwacht Uden al meer dan zevenhonderd uren naar de overvliegende vogels getuurd. Ruim 175.000 trekvogels werden geteld en geregistreerd. Toy Janssen is een van die rasechte vogelliefhebbers van Vogelwacht Uden die regelmatig in telpost Brobbelbies-Noord, ter hoogte van Nistelrode, bivakkeert. Zo ook afgelopen vrijdag. In drie uur tijd spotte hij 353 vogels van elf verschillende soorten. En daarvan was er eentje wel héél bijzonder: een jonge Zeearend.

Zeearend

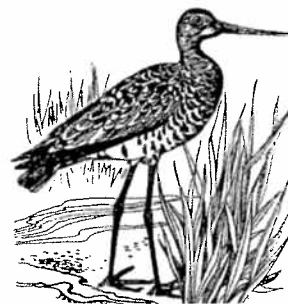
“Ik herkende hem meteen: een enorme verschijning met zijn grote vleugels met rechte toppen en de herkenbare wig in zijn staart”, vertelt Janssen. “Hij kwam op ongeveer honderd meter hoogte overvliegen, bleef even hangen en vloog weer verder. Echt machtig om te zien”, aldus Toy. De Zeearend is een zeer zeldzame verschijning in Nederland. Het is de grootste Europese roofvogel en hij komt met name voor in de Scandinavische landen en daarnaast in Noord-Duitsland, Polen en de Balkan. Door zijn enorme spanwijdte van twee tot twee

en een halve meter en de brede vleugels wordt deze majestueuze vogel ook wel de 'vliegende deur' genoemd. De laatste jaren worden er in Nederland weer meer zeearenden gespot dan voorheen. Janssen: “Ik heb er twee keer eerder eentje gezien in de Maashorst, maar dit was de eerste van dit jaar. In het winterseizoen zwerven er maximaal vijf tot zeven boven Nederland rond, op zoek naar voedsel. Het exemplaar dat ik nu heb gezien is ook al gesignaleerd in de Biesbosch en in de buurt van Weert”. Ook bleek dat de door Toy Janssen gespotte Zeearend kort daarvoor zelfs even was neergestreken op een weipaal op nog geen kilometer van de telpost in de Maashorst. In 2006 werd het eerste en tot nu toe enige broednest in Nederland vastgesteld in de Oostvaardersplassen (Flevoland). Ook in 2007 werd hier door hetzelfde paar weer gebroed en tot tweemaal toe vloog er zelfs een jonge Zeearend uit dit nest. Dat er een keer een zeearend in de omgeving van Uden en het Land van Cuijk neerstrijkt om te broeden is volgens Janssen onwaarschijnlijk. “De Zeearend heeft een groot en rustig leefgebied nodig met veel open water en hoge bomen. Daarvoor moet je in Flevoland, Zeeland en het waddengebied zijn en niet hier in het zuidoosten.”

Uit: De Gelderlander

Beheer helpt gruttostand niet

De Grutto is niet gebaat bij agrarisch natuurbeheer waarbij boeren pas gemaaide weilanden afwisselen met bemeste weilanden met gras. Dat blijkt uit onderzoek door de universiteit Wageningen. Tot nu toe werd aangenomen dat de vogelsoort wel voordeel had bij ‘mozaïekbeheer’ van weilanden. De verwachting was dat de afwisseling van kale weilanden en weilanden met hoog gras zou leiden tot een toename van het aantal Gruttokuikens. Eventueel inkomstenverlies van de boeren

Grutto

wordt door de overheid opgevangen. Het aantal grutto's in Nederland daalt al jaren. In de jaren tachtig waren er nog 100.000 gruttoparen maar dat aantal is inmiddels tot minder dan de helft gedaald. De Grutto is vooral te vinden in polderlandschappen, zoals die in Nederland bestaan. Zo'n 90% van de gruttopopulatie in Noordwest Europa broedt in ons land. Uit onderzoek blijkt dat de gruttokuikens op pas gemaaide weilanden geen insecten vinden. Bovendien vormen de dieren zelf een makkelijke prooi. De insecten komen pas als het gras hoger staat. Door intensieve bemesting staat het gras op de overige weilanden echter al snel te hoog voor de gruttokuikens, die er dan nauwelijks doorheen komen. Volgens de onderzoekers bieden licht bemeste, kruidenrijke graslanden de beste kansen voor jonge grutto's. Het gaat slecht met alle weidevogels in Nederland. Naast de Grutto kampen ook vogels zoals de Kievit, Veldleeuwrik en Tureluur met grote problemen. Sinds 1960 zijn de meeste weidevogels in aantal afgenomen.

Uit: Brabants Dagblad, dinsdag 6 november 2007

Illegale jacht op beschermde roofvogels neemt toe

De jacht op beschermde roofvogels loopt volgens vogelaars de laatste jaren de spuigaten uit. Een kleine, maar fanatieke club van vooral jagers, weidevogelbeschermers, met name boeren en duivenmelkers, zou zich inspannen om de dieren te doden. Hoe verschillend ze ook lijken, ze delen één overeenkomst: het idee dat roofvogels hun hobby verpesten. Ze vinden dat ze er concurrentie van ondervinden, zegt Pauline Verheij, beleidsmedewerker bij het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie (OM). Jagers die illegaal dure fazanten uitzetten, vinden het niet leuk als die worden opgegeten door roofvogels. Weidevogelbeheerders denken zo de Kievit en de Grutto te beschermen. En duivenmelkers balen als een Sperwer hun duif grijpt.

Onopgemerkt

Het gros van de gedode beesten blijft onopgemerkt, omdat daders de kadavers begraven of verstoppert. Voor de roofvogelstand hebben de vergiftigingen weinig gevolgen, al kan er plaatselijk wel een dip door ontstaan, zegt het SOVON. Deze vereniging houdt de broedvogelstand in Nederland nauwgezet bij. Deze maand werd een 67-jarige jachtopziener uit het Twentse Holten opgepakt. Na zijn arrestatie bekende hij roofvogels te hebben vergiftigd. Zo'n opsporingssucces is een uitzondering. Daders blijven vaak onvindbaar, omdat ze nauwelijks sporen achterlaten.

Vrijbrief

Rob Bijlsma, lid van de Werkgroep Roofvogels Nederland, gelooft niet dat de daders zich laten afschrikken. Hij meent dat recente subsidies, waarbij het aantal weidevogels per hectare het enige criterium is, de jacht op roofvogels aanwakkeren. Bijlsma: "De laatste drie jaar is het probleem toegenomen. Daders denken door die subsidies een vrijbrief te hebben." Het ministerie van landbouw en natuurbeheer (LNV) herkent die kritiek niet. Ook LTO Nederland gelooft er niets van dat boeren zich schuldig maken aan het doden van roofvogels. Toch is ook Ben Koks van Werkgroep De Grauwe Kiekendief ervan overtuigd dat subsidiëring van Weidevogelbescherming een bron van ellende is. "Sinds de introductie van die subsidie is het aantal incidenten gestegen", stelt Koks. "Die paar boeren die roofvogels doden, denken zelfs dat ze goed werk doen."

Beschermd

Roofvogels zijn sinds 1936 bij wet beschermd. In de jaren zestig daalde het aantal dramatisch door gebruik van persistente pesticiden. In de jaren zeventig begon het aantal langzaam te herstellen, en de laatste jaren gaat het met diverse soorten zelfs goed. Ronduit slecht gaat het met de kiekendieven. De Blauwe Kiekendief (minder dan honderd paar) broedt vrijwel alleen nog op de waddeneilanden, en de Grauwe Kiekendief (minder dan vijftig paar) op akkers die in Groningen door boeren zijn braak gelegd.

Uit: GPD, 18 november 2007

Onderzoek boerenzwaluwen in Zambia

De Boerenzwaluw is een karakteristieke broedvogel van het agrarisch landschap in Nederland en andere landen in Noordwest-Europa. In de winter trekken de vogels naar Afrika. De Boerenzwaluw staat op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Niet alleen hier maar ook in de overwinteringgebieden in Afrika staan de boerenzwaluwen aan bedreigingen bloot. Onze huidige kennis van het gedrag en de ecologie van de boerenzwaluwen in de overwinteringgebieden is uiterst gering. Meer kennis stelt ons uiteindelijk in staat gerichte beschermingsmaatregelen voor de Boerenzwaluw te nemen.

Onderzoeksteam in Zambia

Van begin oktober 2007 tot begin maart 2008 zit een onderzoeksteam, mede namens Vogelbescherming Nederland, in Zambia om de slaapplaatsen en het gedrag van boerenzwaluwen te onderzoeken. Het team werkt hierbij nauw samen met de ZOS, de *Zambian Ornithological Society*. Het onderzoek heeft tot doel om de beschermingsknelpunten in kaart te brengen en een bijdrage te leveren aan bescherming en instandhouding van slaapplaatsen van de boerenzwaluwen in hun overwinteringgebieden in Afrika. Projectleider is Bennie van den Brink van Stichting Hirundo.

De onderzoekers houden zich bezig met:

- Onderzoek naar de slaapplaatsen;
- Het vergroten van beschermingscapaciteit in het land zelf door opleiding in praktisch ecologisch onderzoek;
- Ondersteuning van een voorlichtingsprogramma van de *Zambian Ornithological Society* over belangrijke vogelgebieden (IBA's) op scholen;

Achteruitgang van de Boerenzwaluw

Volgens een ruwe schatting broeden er in Nederland zo'n 100.000 tot 200.000 paren boerenzwaluwen. Rond 1960 was dat nog het dubbele. Die teruggang is voldoende alarmerend voor een plek op de Rode Lijst. Vooral in de jaren zeventig en tachtig heeft zich, niet alleen in ons land maar ook in andere West-Europese landen, een sterke daling van het aantal broedparen voorgedaan. In diezelfde tijd was er een grote verandering gaande in de landbouw. Kleinschalige boerderijen met twintig tot dertig koeien en een varkensstal en kippenhok op het erf werden gesloten en maakten plaats voor grote bedrijven met enorme open loopstallen. Onze boerderijen werden netjes en schoon, het platteland werd aangeharkt. En daarmee nam de belangrijkste voedselbron voor de zwaluw af: insecten.

Boeren Zwaluw

Bescherming in Afrika

Het beschermen van trekvogels houdt niet op bij onze grens. Ook tijdens trek en overwintering zijn er bedreigingen. In de overwinteringgebieden gaat het vaak, net als bij ons, om het verdwijnen van natuurlijke habitat. Het wereldwijde netwerk van BirdLife International, de grote familie van vogelbeschermingorganisaties, is bij uitstek in staat om deze vogels op veel plekken te beschermen. Het BirdLife-partnerschap in Afrika is groeiende: er komen meer landen bij, organisaties worden sterker. Vogelbescherming ondersteunt deze organisaties, zodat ze steeds beter in staat zijn het beschermingswerk in hun land effectief te verrichten. Trekvogels vormen daarbij een mooi symbool voor de noodzaak van internationale samenwerking voor bescherming.

Bedreiging in Afrika

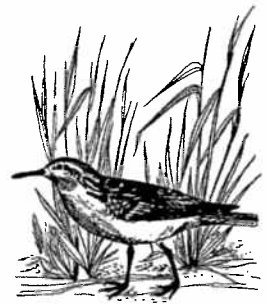
Wat bedreigingen van boerenzwaluwen in Afrika betreft gaat het meestal om aantasting van rietmoerassen of andere slaappleatsen. Ontginning voor landbouw of kap van bomen voor houtskool zijn hiervan belangrijke oorzaken. We weten nog weinig van het belang en gebruik van deze slaappleatsen. Onderzoek is dus nodig om ze beter te kunnen beschermen. Dit moet hand in hand gaan met voorlichting en beïnvloeding van overheden en beleid ter plaatse. De BirdLife-partners spelen dan ook een belangrijke rol. Zo heeft de ZOS, BirdLife in Zambia, een groot voorlichtingsproject op scholen rondom belangrijke vogelgebieden. In Zimbabwe wordt dankzij inzet van de BirdLife-partner daar een belangrijke slaappleats beschermd door de lokale bevolking en het spektakel van honderdduizenden zwaluwen wordt ingezet als een toeristische trekpleister.

Uit: Vogelbescherming Nederland, november 2007

John Hermans

Texel, liefde voor het leven (door Adrie Nijssen)

Alleen de naam al roept bij mij het vakantiegevoel op. Texel, zon, zee, strand en het belangrijkste: de vogels. Dit jaar gaan we voor de vijfde keer daar op vakantie. Als we voor de zoveelste keer op de veerboot zitten, los van Nederland, geven we ons weer over aan het eilandgevoel. De pret kan beginnen. Het lijkt wel of de meeuwen, visdiefjes, noordse sterns en alle vogels die meevliegen met de veerboot ons welkom heten. Hun gekrijs klinkt ons als muziek in de oren. Eenmaal op Texel aangekomen waaieren de bezoekers uit naar alle kanten van het eiland. Binnen korte tijd lijkt het of wij de enige bezoekers zijn. In geen velden of wegen is er nog een mens te zien. Wij genieten van het weidse landschap, de rust, de schapen, de stilte en de overvliegende vogels. We installeren ons in het vakantiehuisje en maken plannen hoe we de komende dagen in gaan vullen. Ondertussen vliegen er grote groepen ganzen over op zoek naar een slaappleats. Het typische 'gegak' dat ze maken klinkt zo bekend en vertrouwd. We voelen ons al weer helemaal thuis. We besluiten om de volgende dag eerst naar het strand te gaan en daarna te gaan vogelen. Ik ben dol op water, maar, aangezien het te koud is om te zwemmen ga ik pootje baden, met mijn laarzen aan. Ik stap met gezwinde pas op de golven af. Begeleid door de schreeuwende meeuwen boven mijn hoofd. Heel enthousiast loop ik de golven achterna. Even later spoelen ze richting land. Resultaat, mijn laarzen vol water en mijn broek nat tot boven mijn knieën! De meeuwen boven mij lachen me uit met hun typische geluid. De andere dag heb ik een beter idee: korte broek, geen kousen en een fleece jack aan voor de kou, dan zou het beter moeten gaan. Ik hoop het droog te houden. Zo opgetuigd loop ik richting zee. Ik krijg als commentaar: "het ziet er niet uit, jou ken ik niet"! Maar het is hier geen modeshow! Ik zal genieten van de golven, dat is iets wat zeker is. Ik loop met stevige pas op de golven af en als de golven richting land rollen loop ik telkens vlug achteruit. En dat werkt, de laarzen blijven droog. Ik vergeet heel mijn omgeving en ga helemaal op in het spel met de golven. De meeuwen krijsen er vrolijk op los en kleine strandlopertjes zoeken in de vloedlijn naar voedsel. Plots zie ik in mijn rechterooghoek iemand die valt. Ik kijk om en zie mijn vriend in het zand en water duikelen. Met fototoestel en al. Hij was mij achterna gekomen om me op de foto te zetten, maar moest ook achteruit lopen voor de aanspoelende golven. Hij kon niet zien dat er achter hem een klein kuiltje was van enkele centimeters diep. Dat werd hem noodlottig. Daar lag hij nu, onze gevallen fotograaf. Dat komt er nu van als je de spot drijft met een vogelaarster, die van de natuur wil genieten. Zon, zee, water en zand, het blijft trekken, ongeacht de leeftijd. Het is puur genieten voor jong en oud. Overigens...diep in de mens schuilt het kind en dat moet je koesteren. Word je nooit een saaie theemuts!

Drieteenstrandloper

Het voeren van vogels het hele jaar door

Vroeger was het uit den boze en nu wil men het gewoon doen. Men dat het beter was voor de vogels en dat de vogels niet wisten wat wel en niet goed was. Het was pure bemoeizucht van de mensen die dachten dat ze het wisten. Maar uit onderzoek bleek dat bijvoeren ook in de lente en zomer meer voordelen heeft dan nadelen. Als ze te veel krijgen, laten ze het wel liggen. Maar meestal weten ze een lekker hapje wel te waarderen. Vogels zijn net mensen en een gevarieerd dieet houdt ze fit en vitaal. Fitte vogels hebben meer kans de winter te overleven en jongen groot te brengen.

Zaadetende vogels, zoals huismussen, vinken, groenlingen en putters, gaan massaler dood in het voorjaar dan in de winter, want in de lente is er een tekort aan zaden. Die zaden zijn in de winter opgegeten of verrot en anders ontkiemen ze wel. Dus juist als het broedseizoen voor de deur staat zijn zaadeters gebaat bij een handjevol zaad, pinda's of broodkrumels. Volwassen vogels proberen hun jongen insecten of spinnen te voeren. In schaarse tijden reserveren ze alle gevangen insecten voor hun jongen en gaan de ouders over op ander voedsel. Het risico dat jonge vogels pinda's gevoerd krijgen is dus klein. Als er ook voor de jongen te weinig insecten zijn, voeren de ouders hen zaadjes en ander voer dat wij ze kunnen aanbieden. Zitten daar pinda's bij, dan hebben kuikens van een dag of vier, vijf al een voldoende ontwikkeld spijsverteringsstelsel om kleine stukjes pinda te verteren. Vogels die bijgevoerd worden blijken hier niet gauw afhankelijk van te worden. Ze vertrouwen namelijk niet op één voedselbron. Ook bijgevoerde vogels halen gemiddeld maar liefst tachtig procent van hun voer elders. Ze houden van een gevarieerd menu en gebruiken het door mensen aangeboden voedsel als aanvulling. Door vogels bij te voeren raken ze niet zo verwend, dat ze zich niet langer zelf kunnen redden in de natuur. Opvetten doen vogels voor de trek of andere perioden waarin ze te weinig kunnen eten, anders niet. Net als mensen hebben vogels naast vetten ook eiwitten, koolhydraten, mineralen en vitaminen nodig. Een gevarieerd dieet dus, wat per vogelsoort verschilt. Daarom heeft Vogelwacht Uden vogelvoer samengesteld met hoge voedingswaarde.

Met een aantal wijsheden rijker kunnen we nu aan de slag met de praktische uitvoering van het voeren van vogels. Door rekening te houden met de uiteenlopende eetgewoonten van vogelsoorten, kunt u vele vogels plezieren. Een heggenmus is schuw en zoekt zijn voedsel vaak op de grond onder dichte struiken. Een pimpelmees vindt zijn voedsel het liefst in een boom en een merel wil overzicht vanaf een voederplank.

- Voer vogels het hele jaar door, maar vooral bij aanhoudende vorst of sneeuw;
- Voer niet te veel tegelijk en het liefst 's ochtends. Na een lange, koude nacht hebben ze behoefte aan een stevig ontbijt en tegen het eind van de middag, (om de nacht door te komen. Teveel voer kan ratten aantrekken;
- Geef geen voedsel waarin zout is verwerkt. In de kaas en het brood dat u voert zit al meer dan genoeg zout;
- Voer geen margarine, want dat werkt als laxeermiddel;
- Voedsel dat gemakkelijk bevriest, zoals appels, niet in kleine stukjes voeren, maar als geheel;
- Voer geen brood met boter of ander voer met olie aan eenden in een wak, dat maakt 'olieslactoffers'. De vettingheid tast de waterdichtheid van het verenpak aan. De vogels worden dan ziek en gaan dood.

Op de grond

Veel vogels zoeken hun voedsel op de grond, zoals Winterkoning, Heggenmus, Vink, Roodborst en Merel. Strooi daarom, op een sneeuwvrije plek, in de tuin vogelstrooivoer. Strooi ook voer onder de struiken voor de schuwe Heggenmus en Winterkoning. Op een grond-voedertafel blijft het voer langer goed.

Voederhuisjes

Voederhuisjes zijn er in soorten en maten. U kunt alleen kleine vogels voer aanbieden, maar er zijn ook voederhuizen voor grotere vogels, zoals merels en duiven. Het dak houdt het voedsel droog en dus langer goed. Sommige voederhuisjes zijn voorzien van een silo, waardoor je een constante hoeveelheid voer kunt aanbieden voor dagen achtereen.

Voederplank

Op een voederplank komen vele soorten vogels af, van groot tot klein. Zet zo'n voederplank wel op een open plek, zodat vogels vijanden aan zien komen. Op een voederplank kunt u strooivoer leggen, appels, rozijnen, havermout, aardappelen of pinda's. Met een voederplank heeft u wel kans op overbevolking door grotere vogels, zoals duiven en kauwen.

Silo's

Voedersilo's zijn speciaal ontworpen voor de kleinere vogels. Merels, duiven en kauwen lukt het niet of nauwelijks om bij het voer te komen. In deze silo's kunt u strooivoer gebruiken

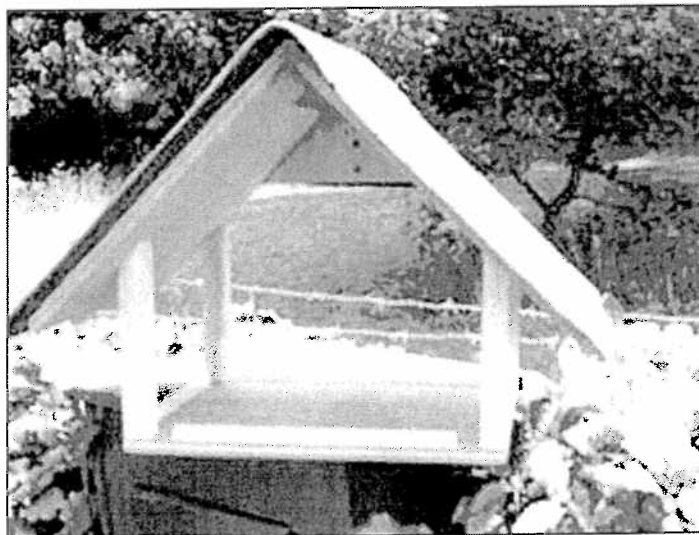
Water

Vogels gaan graag in bad. Ze doen dit om hun veren in conditie te houden, te drinken, maar ook om verkoeling te zoeken op een hete zomerdag. Het beste vogelbad is een ondiepe schaal op een overzichtelijke plek. Beter nog op een hoge plek. Vers en schoon water elke dag is erg belangrijk. In de winter moeten we er voor waken dat de vogels niet gaan baden. Als het vriest en er is geen sneeuw aanwezig, dan kunt u geraspt ijs aanbieden in een drinkschaal. De vogels zullen u dankbaar zijn.

Wintervoeding van tuinvogels geeft altijd veel kijkplezier. Vogels die anders verscholen blijven of hooguit voorbij flitsen, laten zich nu mooi bekijken. In de winkel van Vogelwacht Uden zijn diverse mogelijkheden verkrijgbaar voor een zeer redelijke prijs.

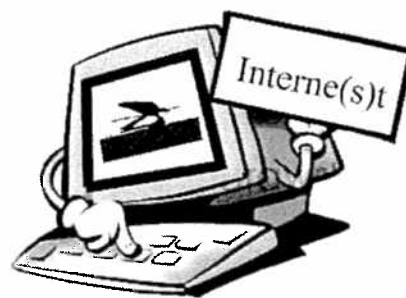
Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats
Maasstraat 65 te Veghel
Telefoon: 0413-369388
(voor afspraak van tevoren even bellen)

Interne(s)t

In deze rubriek schrijf ik elk Bruuijsel tips over vogels op Internet. Interessante websites te over. Surf over het Internet en klik op de hieronder vermelde hyperlinks. Wanneer iemand ook leuke websites weet, geef dat dan aan mij door. Wie weet staat het de volgende keer in het Bruuijsel.

Websites van onze eigen leden

In de eerste uitgave van het Bruuijsel van dit jaar stonden al vier websites genoemd van leden van onze eigen Vogelwacht. Dit keer weer een nieuw lid met een eigen website. Kijk hiervoor op:

www.birdimage.nl

Deze website is van Marc Gottenbos uit Best. Het ontdekken van flora en fauna is hem met de paplepel ingegeven, zo schrijft hij zelf. Fotograferen is hij eigenlijk pas gaan doen na zijn vakantie in Kenia/Tanzania in 2006. Ik moet zeggen dat hij dat dan toch wel heel snel onder de knie gekregen heeft. De site staat echt vol met fantastische foto's van dieren. De heel gewone zangvogeltjes worden zo wel erg mooi om te bekijken, maar ook heel bijzondere vogels uit Equador en de Galapagos eilanden van zijn vakantie in 2007 zijn te bewonderen. En naast vogels heeft Marc ook prachtige foto's van andere dieren op zijn site staan. Zeker een aanrader om eens te gaan kijken!

Vogeltrek

Voor de mensen die geen genoeg kunnen krijgen van de vogeltrek is er op Internet nog van alles over te vinden. Op onze eigen website staan prachtige verslagen, aantallen, foto's, echt mooi om te zien. Ook kun je hier specifieke statistieken zien van onze eigen telpost. Zo heb ik gezien dat je vooral in augustus naar de telpost moet gaan als je de Wespendif wilt zien. En in oktober heb je de meeste kans om een Velduil voorbij te zien komen.

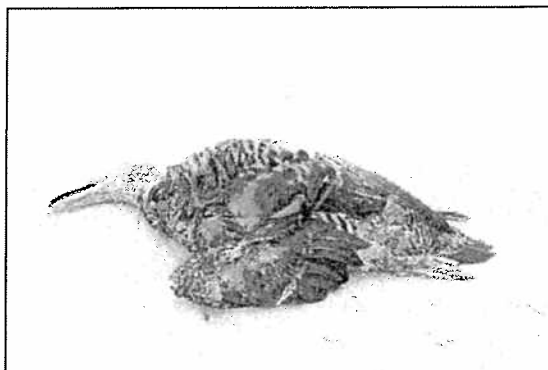
Trektellen.nl

Op deze website zijn resultaten te zien van trekvogeltellingen over heel Nederland en ver daarbuiten. Als je dus gegevens wilt zien van andere telposten kun je rechtstreeks naar www.trektellen.nl gaan. Er zijn opsommingen te vinden van één dag, overzichten van dagrecords per telpost, grafieken en ook is het mogelijk om op een kaartje van Nederland het 'doortrekpatroon' van een bepaalde vogel te bekijken. Dus als je zin hebt: duik eens in de wereld die 'trektellen' heet.

Dode vogels doorgeven

Op www.sovon.nl wordt gevraagd om alle dode vogels en zoogdieren door te geven. Dus mocht er een vogel tegen je auto of raam aan vliegen, op deze site kun je deze doorgeven. De vogel hoeft geen ring om te hebben.

Jolanda Rutten

Vogel onder de loep... 'de Kramsvogel'

Deze keer wil ik eens een lijstersoort onder de loep nemen en dan een soort van deze tijd, de wintertijd. Ik heb het dan natuurlijk over de Kramsvogel.

De Kramsvogel heeft een opvallend verenkleed met een grijs en bruine rug en talrijke zwarte streepjes op de buik en de borst. De vogel laat vooral in de vlucht een typerende roep horen die bestaat uit een reeks van elkaar snel opvolgende klanken. Vooral in de winter is de Kramsvogel vaak waar te nemen in ons land. In de zomer zie je hem veel minder, er zijn nog maar zo'n honderd broedparen aanwezig de laatste jaren. In de tachtiger jaren waren er dat ruim duizend. Waar die afname aan ligt is niet geheel duidelijk. Het is natuurlijk gemakkelijk het veranderende klimaat de schuld te geven maar hiervoor is geen bewijs aanwezig. De hoeveelheid in de tachtiger jaren was namelijk een echte piek. Daarvóór kwam de Kramsvogel ook veel minder voor in ons land.

In najaar en winter is het 'tsjak-tsjak-tsjak' van de Kramsvogel zeer regelmatig te horen: wie het geluid eenmaal kent, hoort het overal. Het is een echt lijstergeluid. Kramsvogels blijken dan opeens een stuk meer voor te komen dan daarvoor vermoed werd. Meestal leven kramsvogels erg teruggetrokken waardoor je ze minder snel in de kijker krijgt. De vogel laat vooral in de vlucht een typerende roep horen die bestaat uit een reeks van snel opvolgende klanken. Als zo'n groepje wintergasten over komt vliegen dan is dat goed te horen. Bekijken kan je ze het beste tijdens het voedsel zoeken. In de winter zijn dat vooral bessen. Ze zijn dan ook vaak te vinden in grote bessenstruiken. Als een groepje daar eenmaal in neerstrijkt heb je vaak kans de vogels goed te observeren. In de zomer is de Kramsvogel een echte slakken- en wormeneter. Hij maakt zijn familienaam *Turdus* (lijsters) dan ook goed waar.

De Kramsvogel broedt in bosranden, in bossen bij open plekken en moerassen, in meer open parkbossen en struweel, in tuinen, boomgaarden en andere gecultiveerde gebieden met bomen. In het noorden ook in kleine gebieden met bomen in open, ruig, landschap. Het nest is vaak zichtbaar, in een vork van dikke takken of stam. De Kramsvogel broedt vaak in een kolonie, met meerdere nesten per boom en meerdere aangrenzende bomen zijn dan bewoond. Helaas is dat in Nederland dus niet meer te bewonderen. Maar zoals gezegd, rond deze tijd moet het wel lukken om een Kramsvogel te vinden. Trek op een mooie winterdag je warme spullen aan, kijker om je nek en ga heerlijk de buitenlucht in. Vooral in de Maashorst heb ik regelmatig kramsvogels gezien. Ik heb de Kramsvogel voor jullie onder de loep genomen, ik hoop dat jullie hem vervolgens snel in de kijker zullen krijgen.

Voor iedereen fijne feestdagen!

Pedro van den Acker

Kramsvogel

Dagexcursie Zeeland (18 november 2007)

Met zijn zessen stonden we 's morgens vroeg klaar voor de dagexcursie Zeeland. Met twee auto's zijn we nog in het donker aangereden. Natuurlijk hadden we vooraf al bekeken of er die week leuke waarnemingen waren geweest. Op de Brouwersdam waren diverse leuke soorten gezien. Dus ons eerste doel was de Brouwersdam. Na anderhalf uur rijden kwamen we precies op tijd aan, de zon was net opgekomen. Met prachtig licht zagen we vrijwel direct zwarte zee-eenden en middelste zaagbekken. Een dag eerder was er een Strandplevier en Rosse Franjepoot gezien. Na even zoeken kregen we de Strandplevier prachtig in de kijker. De fotograaf die er twee meter vanaf stond te fotograferen had meer oog voor de aanwezige paarse strandlopers. De Strandplevier had hij niet gezien! Gelukkig hebben we deze wel op de foto kunnen krijgen, alhoewel deze vogel erg onrustig op en neer vloog. Verder hebben we hier nog een Kuifduiker op twintig meter gezien, een Roodkeelduiker kon natuurlijk hier niet ontbreken.

Zwarte Ruiter

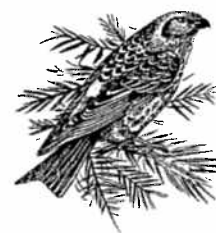
Na de Brouwersdam zijn we naar het Veerse Meer gegaan, hier zaten kleine alken. Deze waren na de storm van een week geleden hier 'aangewaaid'. Toen we aankwamen wezen twee vogelaars deze kleine alken aan. Ze waren aan het duiken rondom een aangelegde zeilboot. Na twee keer duiken waren ze echter verdwenen. We kregen ze na een half uur zoeken niet meer te zien. Vanuit het Veerse Meer zijn we naar Neeltje Jans gegaan. Hier zagen we een Kuifaalscholver in het water.

Opmerkelijk is het gedrag van deze Kuifaalscholver. Het verschil met een gewone Aalscholver is dat de Kuifaalscholver een klein duikje neemt, terwijl de gewone Aalscholver geleidelijk in het water gaat. Verder viel de ronde kop en dunne snavel ook op. Bij de haven vloog twee meter van de auto een Smelleken met prooi op. Over de dijk hebben we deze nog kunnen bekijken. Erg fotogeniek wilde hij niet zijn, na het zien van Toy zijn auto vertrok hij weer snel. Na Neeltje Jans was ons volgend doel de Prunje Polder. Aan het begin van dit groot natuurgebied zat een groep van een kleine honderd rotganzen. Hier zou één Zwarte Rotgans tussen zitten. Deze valt op door zijn spierwitte flanken en een dikke witte ring om zijn nek. Het duurde ons toch een half uur voordat we deze soort in de kijker kregen. Gelukkig had Teun er een foto van gemaakt zodat iedereen wist waar hij op moest letten. Veel tijd hadden we echter niet meer, dus nog even bij een kijkscherm kijken, waar zo'n honderd kluten op een hoopje (kluutje) stonden en diverse smienten en pijlstaarten rondzwommen. Op de terugweg zouden we nog even flamingo's gaan zoeken. Hiervoor moesten we een ventweg op, helaas was een auto ons te vlug af en reden ze al op de snelweg naar huis. Maar geen nood voor hen, de flamingo's waren niet aanwezig. Al met al was dit een mooie dag met schitterende soorten vogels en prachtig weer. Een gemiste kans voor de thuisblijvers.

Peter van de Braak

Overzicht trektellen seizoen 2007

Tijdens dit schrijven is het telseizoen nog in volle gang. We naderen weliswaar het einde maar er worden nog volop vogels geteld. In dit artikel zal het niet alleen gaan over de gebeurtenissen en aantallen die we tot nu toe gezien hebben dit jaar. We gaan ook even in op de geschiedenis van de telpost en wat mij beweegt om zoveel uren te stoppen in het tellen van vogels. Ik kwam zelf al op jeugdige leeftijd in aanraking met het tellen van vogels op doortrek.

Haakbek

Buizerd

Ik was ongeveer twaalf jaar oud toen ik voor het eerst vogels probeerde te observeren die op doortrek waren. In die tijd, ongeveer 1975, was er over trektellen bij ons weinig bekend. We wisten ook niet echt hoe we het moesten doen en waar we op moesten letten. We kenden de trekgeluidjes niet en er was natuurlijk nog geen Internet waarop gegevens gedeeld en bekeken konden worden. Kortom, een vriend en ik hebben dit destijds ongeveer een jaar geprobeerd en zijn er niet veel wijzer van geworden. In 2003 kwam ik opnieuw in aanraking met trektellen op de telpost van de Vogelwacht Uden: 'De Brobbelbies Noord'. Hier werd al regelmatig geteld sinds het jaar 2000. Het tellen

trok mij enorm aan en ik bracht in dat jaar al vele uurtjes door op de telpost. De gegevens werden in die tijd bijgehouden in een spreadsheet en af en toe werden er tellingen op een mailgroep op Internet gezet. In datzelfde jaar, en tijdens onze telperiode, werd de website 'trektellen.nl' opgericht. Ons werd gevraagd of wij de tellingen van de Brobbelbies hierop wilden zetten. We stemden hiermee in en zo waren we één van de eerste telposten in Nederland die de gegevens hierop plaatsten. Het is zelfs zo dat sindsdien bijna alle tellingen op dezelfde dag al te zien zijn op trektellen.nl. Vrij snel meldden meerdere telposten uit Nederland zich aan bij trektellen.nl. Het werd nu mogelijk, voor iedere trekteller, om snel over gegevens te beschikken uit andere delen van het land. Het trektellen kreeg hiermee voor mij een nieuwe dimensie. Tellingen van de eigen telpost konden worden vergeleken met andere telposten die in de omgeving lagen. Deze vergelijkingen lieten zien dat wij, in tegenstelling tot telposten ten oosten van ons, minder grote aantallen vogels telden en ook minder soorten zagen.

Dit kon natuurlijk door de geografische positie van onze telpost komen en/of kon het ook aan onze eigen deskundigheid liggen. In ieder geval een reden om in het seizoen van 2004 beter op te letten. In 2003 kon je al merken dat de telgegevens, die nu meteen op Internet te zien waren, stimulerend werkten. Er werd meer en langer geteld. Om dit te versterken is besloten om vanaf 2004 iedere week een verslag te maken dat op de site van de Vogelwacht Uden gezet werd. Deze verslagen worden geïllustreerd met foto's en statistische gegevens. Ik denk dat 2004 een jaar is geworden waarin veel geleerd is. Je ziet dat vanaf dit jaar de telpost steeds meer volwassen is geworden, een proces wat overigens nog steeds doorgaat. Na 2004 is ook een enorme toename van het aantal teluren te zien en het aantal vogels wat geteld wordt. De kennis die is opgedaan in 2004 uit zich duidelijk in de resultaten van 2005. We weten steeds beter wanneer we absoluut op de telpost aanwezig moeten zijn en in welke periode. Nu twee jaar verder kun je zelfs stellen dat we in staat zijn om bepaalde voorspellingen te kunnen doen. Een voorbeeld hiervan is het trekgedrag van de Buizerd. We zijn er achter gekomen hoe je de lokale vogels van de migrerende vogels kunt onderscheiden. Dit geldt vooral in de maanden augustus en september waarin de trek van deze vogels in mindere mate en nog niet echt in groepsverband plaatsvindt. Op basis van de telgegevens van Falsterbo (Zweden) die op Internet te vinden zijn kan een voorspelling gedaan worden wanneer de vogels bij ons te zien zijn. De laatste twee jaar zijn deze voorspellingen uitgekomen en ook dit jaar was daarop geen uitzondering. Hierdoor zijn de aantallen Buizerds die wij tellen enorm toegenomen. We weten nu wanneer we in oktober op de telpost aanwezig moeten zijn om getuige te zijn van de massale Buizerdtek die ook bij ons ieder jaar te zien is. Deze trek speelt zich dan af in enkele dagen. Als je deze dagen mist dan beïnvloedt dit meteen de totale aantallen van de Buizerds. Dit geldt niet alleen voor de Buizerd maar ook voor andere vogels die wij waarnemen is dit van toepassing. Denk hierbij aan vinken, lijsters, graspiepers en zwaluwen. Ook kan worden gesteld dat de deskundigheid op de telpost toeneemt. We zijn beter in staat om de geluiden te determineren. Zodoende worden nu regelmatig de wat zeldzamere soorten waargenomen. Denk hierbij aan Duinpieper, Morinelplevier, Roodkeelpieper, IJsgors en Ortolaan om maar een aantal voorbeelden te noemen. We zien deze soorten nu bijna ieder jaar terwijl ze daarvoor nooit of zelden waargenomen werden.

We zijn ook beter in staat om vogels te determineren op gedrag van vliegen in groepsverband. Denk hierbij aan het onderscheid tussen bijvoorbeeld veldleeuweriken, zanglijsters en koperwieken. Dit geldt ook voor vinken, kepen, groenlingen, graspiepers en kneuen. Hierdoor worden de gegevens nauwkeuriger en betrouwbaarder. In de afgelopen jaren is trektellen.nl flink gegroeid en is niet meer alleen beperkt tot Nederland. Ook telposten uit Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland en België voeren nu hun tellingen in. Tevens worden gegevens van verschillende ringstations al een paar jaar op de site ingevoerd. Trektellen.nl is op vrijwillige basis ontstaan maar door de groei van het aantal gegevens kan dit niet meer afdoende, door vrijwilligers, worden beheerd en wordt de site trager. Er is daarom besloten om dit jaar de hele site inclusief beheer over te dragen aan SOVON. Daarnaast worden aan de site nieuwe functionaliteiten toegevoegd. Ook worden aanpassingen aangebracht zodat in de toekomst alle zeetrek-telposten, die nog niet zijn aangesloten, hun gegevens kunnen invoeren. Kortom er staat nog veel te gebeuren. Ook op onze eigen website worden de weekverslagen steeds beter. Je kunt nu snel terugblikken in de voorgaande jaren. Al met al goede ontwikkelingen en een reden om weer uit te zien naar een nieuw telseizoen. Volgend jaar willen we, in het kader van het vijfentwintig jarig bestaan van de club, een marathon telseizoen houden. Hierover volgend jaar meer.

Telseizoen 2007

We kunnen stellen dat 2007 een erg goed jaar is geworden. We hebben niet de grote aantallen (eerste tabel) gezien die we vorig jaar hadden. We hebben wel het hoogste aantal soorten (125) ooit in een seizoen gezien. Er zijn dit jaar maar liefst veertien nieuwe soorten bijgekomen voor de telpost. Er werden zesenvestig nieuwe dagrecords gevestigd. Ook is het aantal teluren weer gestegen, we zitten nu op 671,5 uur. Dit is nu al het hoogste ooit en we hebben nog twee weken te gaan. Wat uren betreft hebben we deze najaarstelling alle andere telposten in Nederland overtroffen. Hulde aan de tellers dus. Hieronder volgt nog de top tien vogels van dit jaar. Voor meer informatie over het seizoen en de vele foto's die dit jaar gemaakt zijn verwijs ik naar de website: http://www.vogelwachtuden.nl/trektellen/frame_trektellen.htm.

Top 10 vogelsoorten 2007*

	Soort	aantal
1	Spreeuw	33.278
2	Vink	29.703
3	Boerenwaluw	25.896
4	Houtduif	16.412
5	Koperwiek	7.534
6	Veldleeuwerik	6.821
7	Graspieper	6.282
8	Gierzwaluw	5.918
9	Grauwe Gans	4.520
10	Kauw	4.060

Dwerggors

* Gegevens zijn bijgewerkt tot 07-11-2007

Toy Janssen

VLU Nationale Natuurwerkdag

Op 3 november 2007 hebben we het seizoen 'Vrijwillig Landschapsbeheer Uden' geopend. Traditiegetrouw sluiten we hierbij aan met de Nationale Natuurwerkdag. In heel Nederland zijn op deze dag vrijwilligers in de weer om het landschapsbeheer te ondersteunen. Het VLU had vandaag op het programma staan om het bosje op het 'driedorpenpunt' aan te pakken. Dit bosje ligt precies op de grens van Uden, Boekel en Veghel. Een aantal jaren geleden hebben we hier een poel gegraven en een elzenbosje aangelegd. De natte leemhoudende grond heeft zijn werk goed gedaan. Inmiddels is het bosje een bos geworden, waarbij ook de poel flink begroeid is. Omdat struikgewas meer vogels en beestjes oplevert, gaan we de natuur een handje helpen. Maar liefst vijftientig volwassen vrijwilligers en een tiental jeugdleden van onze Jeugdvogelwacht stonden 's morgens gereed om aan de slag te gaan. De buitenrand van de elzen moesten gekapt worden en de poel moest vrijgemaakt worden van bies en elzen. Na enige uitleg ging de meute aan de gang. We maakten zoveel kabaal dat twee reeën snel het bosje verlieten. Prachtig konden we een tiental minuten deze twee volgen die over de Leijgraaf naar de Goorse Bossen liepen. Even later kwam er nog meer versterking, een vijftiental scouts kwamen ook mee helpen. Met een vijftigtal personen kan veel werk verzet worden. Uiteraard zorgt de organisatie ook voor de koffie, thee of fris, en na anderhalf uur hard zwoegen smaakt de koffie dan ook uitstekend. Om publiciteit te krijgen was de wethouder van Boekel, de heer Ketelaars uitgenodigd om een praatje te houden en het seizoen officieel te openen. Een dag van tevoren was de gemeente Boekel op zijn vingers getikt door de rechter, dat men teveel bomen wil omzagen in het landbouwontwikkelingsgebied. Geen woord hier over!! Afijn, na deze officiële woorden werd het werk hervat en zelfs de lokale omroep Skyline kwam opnamen maken van onze verrichtingen. Een week lang hebben we kunnen genieten van de bezwete beelden. Het bosje lag er rond twaalf uur weer prachtig bij. Tot over vijf jaar. Let eens op onze maandagenda, het VLU heeft verschillende dagen in de winter gepland. Het is leuk werken, maar ook dankbaar werk. Als we in het voorjaar de vogels horen fluiten in de mooie heggen en houtwallen die we onderhouden, weten we waarvoor we het doen. Zien we jou de volgende keer ook?

Jan-Willem Hermans

Maashorstoverleg

De stuurgroep Maashorst is voortvarend aan het werk. Voor degene die niet weten wat deze stuurgroep doet, hierbij een korte uitleg. De Maashorst heeft vele eigenaren en beheerders. Om efficiënt aan de verbetering van de Maashorst te werken is er een zogenaamde stuurgroep gevormd. In deze stuurgroep hebben zitting vertegenwoordigers van: gemeenten Uden, Landerd, Bernheze en Oss, Staatsbosbeheer, Natuurcentrum Maashorst, Maashorstboeren, Provincie Noord Brabant, VVV en de gezamenlijke natuurverenigingen. Namens deze laatste groep zit Jos van de Wijst in de stuurgroep. Regelmatig heeft Jos een onderhoud met ons (de gezamenlijke natuurverenigingen) om bij te praten over wat er gezegd is in de stuurgroep en standpunten in te nemen. De stuurgroep wordt steeds belangrijker, één van de zaken die dankzij de stuurgroep bereikt zijn is dat er twee ecoducten worden aangelegd en zo het Herperduin verbonden wordt met de Maashorst. Een andere zaak waarover nu overeenstemming is dat het beheer van alle gemeenten en Staatsbosbeheer een beetje op elkaar afgestemd zijn. Hiervoor is een gezamenlijke beheersovereenkomst opgesteld. Elk jaar brengt Staatsbosbeheer verslag uit naar onze groep van wat er aan beheer en plannen er het komend jaar liggen. Op 10 december 2007 heeft dit overleg plaatsgevonden.

Hieronder een kort verslag van de beheerszaken

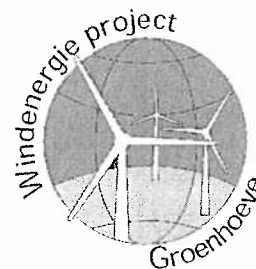
Op dit moment lopen er zeventig stuks Schotse Hooglanders, zeven IJslandse pony's en tachtig schapen op de Maashorst die de begrazing uitvoeren. Dit wordt het komend jaar op de Kanonsberg uitgebreid met landgeiten. Deze zullen in een raster geplaatst worden en hebben tot doel om de boom- en struikgroei op de hei te beteugelen. Misschien wordt dit ook uitgevoerd bij de drie vennen. Hier hebben al eens ooit landgeiten gelopen, met uitstekend resultaat. Rond de Kanonsberg wordt het hout gedund, waarbij vooral de naaldbomen omgaan. Dood hout en loofbomen worden zoveel mogelijk gespaard. Ook horsten van roofvogels worden indien bekend gespaard. In het gezamenlijke beheersplan staat ook dat het aantal poelen vergroot zal worden en waar nodig zullen bestaande poelen beheerd worden. In het kader van het anti verdrogingplan heeft het Waterschap een plan opgesteld. Enkele zaken die hierin vermeld staan zullen het komend jaar uitgevoerd worden. De Groote Wetering ten westen van de Slabroekseweg zal meanderen uitgevoerd worden. Ten oosten is dit al enkele jaren geleden gebeurd. De 'tankgracht' dwars door het begrazingsgebied Brobbelbies wordt eindelijk aangepakt. Op plaatsen dicht gemaakt of ondieper gemaakt. Als laatste zal de Kraaienloop ook meanderend uitgevoerd gaan worden. We zijn zeer benieuwd. De realisatie van de EHS wordt goed ter hand genomen. Er worden personen vrij gemaakt om dit proces een impuls te geven, zodat we hopelijk over enkel jaren een aaneengesloten natuurgebied in het centrale gedeelte hebben. Als er gronden zijn die eigenaars willen verkopen, laat dit dan weten. De gehele aankleding van de Maashorst zal voortaan in één huisstijl gebeuren. Dit zal de komende jaren te zien zijn. Als eerste wordt de parkeerplaats in de buurt van het natuurcentrum Slabroek in deze huisstijl omgevormd worden. Maar ook bebording e.d. zal in de toekomst een eenheid uitstralen. Het komend jaar zal er geen grootschalige vogelinventarisatie plaatsvinden op de Maashorst. Er zijn echter plannen om in 2009 het gehele Maashorstgebied in kaart te brengen op broedvogels. Dit gaat waarschijnlijk dan samen met Staatsbosbeheer, SOVON, vogelwerkgroep Oss en Vogelwacht Uden. Meer hierover zal in het komende jaar bekend worden.

Jan-Willem Hermans

Windmolens

Windmolens

Het waait bijna altijd in ons land. De wind kan een ongelooflijke kracht ontwikkelen. En windkracht kan omgezet worden in energie. Al eeuwenlang maakten onze voorouders hiervan dankbaar gebruik. Zij bouwden molens in allerlei vormen en typen. Windmolens maalden het graan, zaagden het hout en maalden polders droog. Wereldberoemd zijn de schilderachtige molens in het westen waar, tot op de dag van vandaag, toeristen uit alle windstreken naar komen kijken. Maar ook Uden kent zijn molens. Wie kent er niet de 'Molen van Jetten' aan de Aalstweg. Of de zo fraai gerestaureerde standerdmolen in Volkel. Al die antieke molens hebben één ding gemeen: het zijn parels die ons landschap versieren. Windmolens bieden een groot voordeel: de wind blijft altijd waaien en zorgt gratis voor schone energie. In het verleden parasiteerde men nog niet op onze fossiele brandstoffen die eindig zijn. Ook de lucht werd toen nog niet vervuild door allerlei uitlaatgassen.

Windturbines

Onze energiebehoefte wordt steeds maar groter. Het is dan ook geen wonder dat we, vanwege het milieuprobleem, vandaag de dag graag teruggrijpen op natuurlijke energiebronnen zoals wind. Moderne techneuten ontwikkelden echter geen windmolens, maar gigantische windturbines die op

geen enkele manier in ons landschap zijn in te passen. De schilderachtige molens van toen maken plaats voor moderne gedochten. Windturbines hebben een hoogte van meer dan zestig meter en wieken met een diameter van zeventig meter. Ter oriëntatie, de torens van de Petrus kerk zijn zo'n zestig meter hoog. Op een aantal plaatsen in Nederland is het landschap volledig verpest door het plaatsen van honderden van deze hagelwitte windturbines. Rijd maar eens van Almere naar het oosten, of door het noorden van Friesland. De schaal van het landschap is volledig verziekt door her en der geplaatste windturbines die van kilometers afstand zichtbaar zijn en de horizon vervuilen. Statige boerenhoeven worden visueel gedegradeerd tot kabouterhuisjes. Ook de Provincie Noord Brabant wil de komende jaren flink investeren in windenergie. Dat is afgesproken met rijksoverheid en gemeenten. In 2010 moet in Brabant honderdvijftien Megawatt zijn gerealiseerd. Dat betekent dat er dan zo'n honderd windmolens moeten zijn geplaatst. De provincie wil het liefst 'windparken' aanleggen van drie of meer turbines. Al weer een verkrachting van het woord 'park', we hadden ook al 'industrieparken'. *"Een kronkelende lijn windturbines langs de bochten van een snelweg kan er prachtig uit zien"* lees ik in de folder van de Provincie Noord-Brabant. Smaken verschillen. Voor mij betekent dit gewoon een zoveelste aanslag op ons landschap. Dit moeten we met zijn allen gewoon niet willen. En, als het toch moet, dan het liefst uit het zicht en ergens heel ver weg. Not in my backyard!

Windbal

Kan het ook anders. Jazeker. Wij willen hierin als Groenhoeve een voorbeeld stellen. Ook wij vinden dat je anders en duurzaam moet omgaan met onze fossiele brandstoffen en meer moet teruggrijpen op onze natuurlijke hulpbronnen. Daarom hebben we naast ons project 'ZonneStroom' een 'WindEnergie' project gerealiseerd. Daarmee kunnen we 15% van onze eigen groene stroom opwekken. Samen zijn deze projecten goed voor een energiebesparing van 45%, bijna de helft dus. Wij hebben bij het infoterras een windbal geplaatst die past in de schaal van de Groenhoeve: de EnergyBall. Deze kleinschalige windmolen is erg fraai van vorm en absoluut geruisloos. Daardoor is hij bijzonder geschikt voor plaatsing op particuliere woningen, kantoren, bedrijven en openbare gebouwen. De Groenhoeve vervult ook hierin weer een voortrekkersrol in Uden. De EnergyBall V100 met een diameter van één meter heeft een schitterende aerodynamische vorm. Hij is ontworpen door een vliegtuigbouwkundig ingenieur. De propellers werken volgens het ventury-principe. De generator (motor om stroom mee op te kunnen wekken) is ingebouwd in de kop van de molen en levert vijfhonderd Kilowatt per jaar. Om voldoende wind te kunnen opvangen is hij geplaatst op een tien meter hoge mast. De molen draait al bij een windsnelheid van twee meter per seconde, een zacht briesje dus. Hoe harder het waait, hoe meer stroom er wordt geleverd. Stroomlevering gebeurt direct aan het lichtnet. In de hal van de Groenhoeve hangt een display. Daar kun je niet alleen van aflezen hoeveel stroom er op dat moment geleverd wordt, maar ook hoeveel de totale opbrengst is en de zogenaamde CO2-reductie. Op het infoterras is een educatief paneel geplaatst over het hoe en waarom van windenergie. Voor grote gebouwen is de EnergyBall V200 geschikter. Deze windbol met een diameter van twee meter heeft een opbrengst van maar liefst 2.500 Kilowatt per jaar.

Wie zal dat betalen...?

Voor het tot stand brengen van dit educatieve voorbeeld-project heeft de provincie Noord-Brabant een subsidie verstrekt van € 3.750,- Daarnaast heeft LA21 een bedrag van € 1.500,- geschonken. De gemeente Uden heeft volgens de 'subsidieverordening duurzame energie' een subsidie toegekend van € 250,- Het 'WindEnergieProject Groenhoeve' was van tevoren begroot op ruim € 5.000,- Van deze bedragen kunnen alle technische en educatieve voorzieningen worden gerealiseerd. *Meer informatie en foto's van het WindEnergieProject vind je op de website www.vogelwachtuden.nl. Klik op de foto van de Groenhoeve in de linker bovenhoek en je vindt daar alle Groenhoeveprojecten.*

Joop Bergsma

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen.

• Nieuwe zakgids vogels van Hayman, zakformaat.....	€ 10,00
• Vogels in de nesten.....	€ 11,50
• Uilen van Europa.....	€ 32,50
• Vogelkijkgids Nederland.....	€ 15,00
• Vogels van maand tot maand.....	€ 11,50
• Natuurdetective Vogelkijker.....	€ 7,50
• Natuurdetective Insectenjager	€ 7,50
• 1-2-3 Natuurgids Vogels	€ 9,00
• Herkenning Roofvogels in het veld	€ 11,00
• Veldgids Roofvogels	€ 25,00
• ANWB Vogels van Europa	€ 22,50
• Waarom nonnetjes	€ 12,95
• Uilenvlucht	€ 12,95
• Kraaienbende	€ 14,95
• Wat zingt daar?.....	€ 19,95
• Klein kanoetenboekje	€ 8,00
• De dwergganzen van Anjum.....	€ 17,00
• De kiekendieven van het Oldambt.....	€ 19,00
• De zwaluwen van Singraven	€ 19,00
• Vogels in en rond de tuin.....	€ 10,00
• Tuinvogels in beeld	€ 3,50
• Een eeuw vogels beschermen.....	€ 39,00
• Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras.....	€ 11,00
• DVD Herken onze Uilen	€ 11,00
• DVD Vogels rondom ons huis.....	€ 17,00
• DVD Onze roofvogels en uilen	€ 17,00
• DVD Onze weidevogels	€ 17,00
• DVD Onze meeuwen en sterns.....	€ 17,00
• DVD Onze zwanen en wilde ganzen.....	€ 17,00
• DVD Onze eenden.....	€ 17,00

Andere artikelen

• Vogelwacht Uden sticker.....	€ 0,50
• Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem).....	€ 1,00
• Vogelwachtspeeldje (een 'must' voor leden).....	€ 5,00
• Vogelwacht Uden cap.....	€ 4,00
• Raamstickers.....	€ 3,95
• Voedersilo metaal 20 cm hoog	€ 9,00
• Voedersilo metaal 35 cm hoog	€ 13,00
• Voedersilo metaal 52 cm hoog	€ 18,00
• Vogelvoer 1 kg	€ 1,30
• Vogelvoer 5 kg	€ 6,00
• Verrekijker Pilot 8 x 40 ZCF	€ 33,00

Er zijn in onze winkel nog enkele posters te koop van Thieme. Ze kosten € 4,50 per stuk.

- Zangvogels van beemd en veld nr. 8
- Riet- en watervogels nr. 11

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winklassortiment zijn bijzonder welkom.

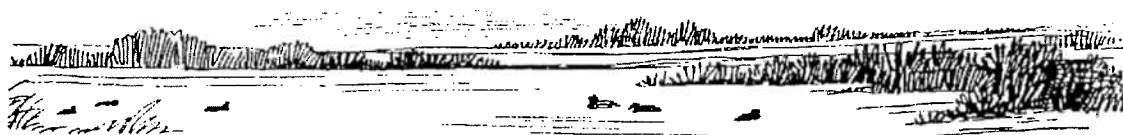
Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats

Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op: www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vind je de winkel.

SANDEN SPORTS® SUPERSTORES
THE EUROPEAN LEADER IN SPORT OPTICS AND OUTDOOR PRODUCTS

**SPECIALE CLUBAKTIES EN PRIJZEN
VOOR LEDEN VAN VOGELWACHT UDEN !**

**KERKSTRAAT 19-23
5401 BC UDEN
T 0413 256800**

Verrekijkers
Nachtkijkers
Digitale Cameras
Accessoires
Outdoor
Digiscoping

WWW.SANDEN-SPORTS.NL
HET GROOTSTE ASSORTIMENT - DE SCHERPSTE PRIJZEN - GEEN VERZENDKOSTEN

WAT DOET VOGELWACHT UDEN?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujssel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

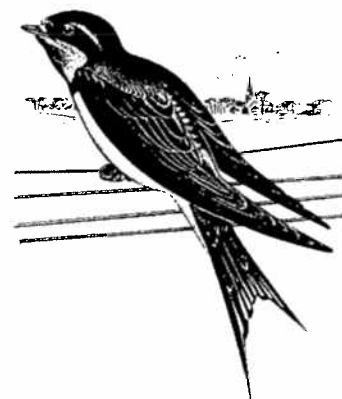
- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujssel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
Telefoon: 0413-265397 of E-mail: info@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Nobru.....

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

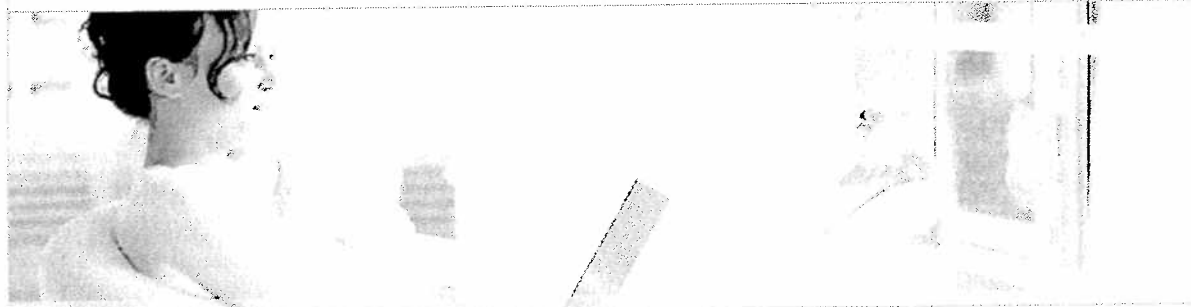
itreno

innovative internet solutions

**Uw partner voor de technische en
grafische realisatie van intelligente
en dynamische websites**

**Rondweg 75 (Poort van Uden)
5406 NK Uden**

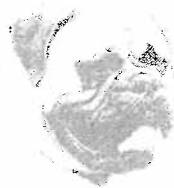
**Telefoon 0413-256996
E-mail info@itreno.com
Internet www.itreno.com**

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 26,15
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 22,70
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 24,50
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 30,35
20 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 25,10
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 17,60

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Van der Heijden

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Partner in wonen

Huisvesting Consultancy
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud

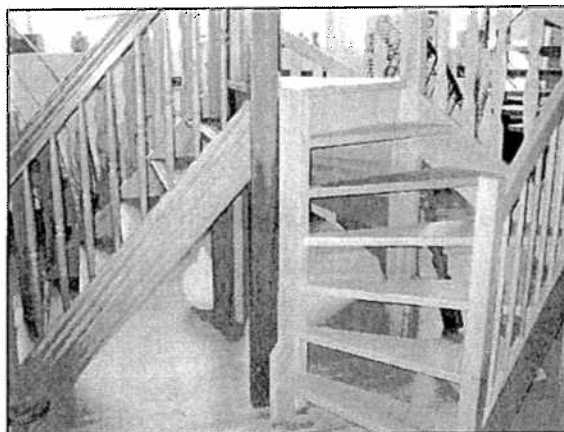
Atriënsis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Website: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

Slagerij Frans Knobbout

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

COCK ULAND de fietsenwinkel

Drossaard 47
5403 ES UDEN
Tel. 0413-267088

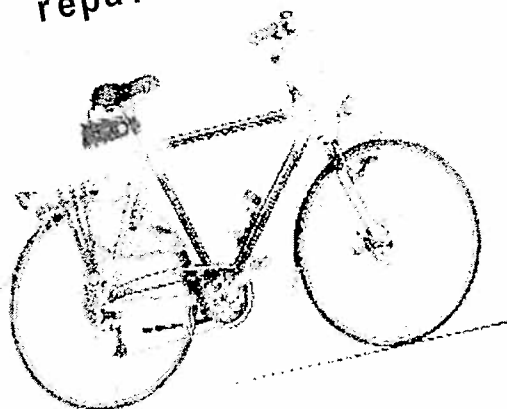

Duihuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB UDEN Fax 0413 342047

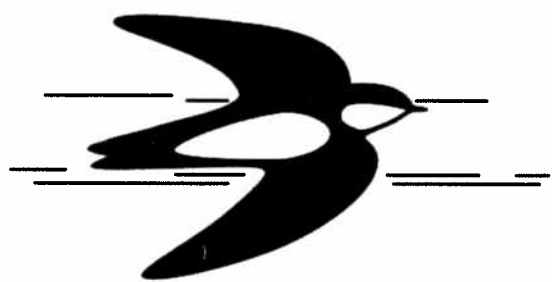
*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

WIM DE WILT

*Voor al uw
tweewielers
en
reparaties*

Kerkstraat 4 - UDEN - 0413-262620

Vogelwacht Uden e.o.

